

ERNEST WOOD
A HÉT SUGÁR

TARTALOM

BEVEZETÉS	4	
I. RÉSZ	A SUGARAK FORRÁSA	
I.	A fényoszlop	7
II.	A tudat	10
III.	A gondolaterő	11
IV.	A szeretet-erő	13
V.	Az akaraterő	15
VI.	Az anyag, az energia és a törvény	19
VII.	Az isteni és az anyagi	21
VIII.	A harmónia	23
IX.	A hét princípium	26
X.	Kölcsönös kapcsolatok	28
II. RÉSZ	A HÉT SUGÁR	
XI.	Az első sugár	32
XII.	A második sugár	37
XIII.	A harmadik sugár	41
XIV.	A negyedik sugár	45
XV.	Az ötödik sugár	50
XVI.	A hatodik sugár	53
XVII.	A hetedik sugár	57
XVIII.	Egy Mester táblázata	63
III. RÉSZ	A SUGARAK ISMERETÉNEK NAGY ELŐNYE ÉS VESZÉLYE	
XIX.	Saját sugarunk	70
XX.	A veszély nélküli haladás	74
XXI.	Az önmegvalósítás szintjei	78

BEVEZETÉS

A modern világ H.P. Blavatsky *A Titkos Tanítás* című művéből ismerhette meg először „a hét sugár” kifejezést. Abból a megállapításból indult ki, amely szerint a világon minden dolog és lény – a tudat és az anyag minden formája – hét alapvető indíték kombinációjából ered. Azt az álláspontot képviselte, hogy az egész világ anyaga vagy alapja – akár objektív, akár szubjektív – „szellemi”, ami gyakorlatias és realista emberek számára azt jelenti, hogy „valami, ami a gondolaton túl van”.

Tudjuk, hogy a gondolat először a test kiszolgálójaként alakul ki, később pedig az elme örömeinek szolgálatát végzi, beleértve a megértés, a szeretet, a teljesítőképesség érzésének és az önbecsülésnek élvezetét. A harmadik lépést az jelzi, amikor azt mondjuk, hogy a szellem szolgátlójává válik, amikor fogékonyra és engedelmessé válik olyan „felülről” érkező impulzusok számára, amelyek semmiképpen sem saját korábbi tapasztalataiból születtek, vagy azok által árnyaltak.

A régi „szellem, lélek és test” kifejezések nagyon jól illenek ehhez a szemléletmódhoz, ha úgy tekintjük, hogy a lélek jelenti az elmét a maga teljességében, valamennyi gondolatával, érzésével és akaratával, az emberi szellemen pedig valami azon túlit értünk, ami teljesen megfoghatatlan az elme és test szempontjából, de szükséges a létezésükhöz és kölcsönhatásukhoz.

Az az állítás, hogy az „életimpulzusnak” hét sugara, vagy alapvető és megkülönböztethető eleme léteznek, legjobb esetben is csak széles körű általánosítás lenne. Felmerül tehát a kérdés: „Mi a legjobb mód annak bizonyítására, hogy ez az általánosítás igaz-e, vagy sem?” Erre a válasz: „A puding próbája mindig az evés.” Figyeljük meg, hogy „működik-e” és „kifizetődik-e”, legalábbis az emberi élet területén.

Mindazok a tudományos ismeretek, amelyek olyan tényekkel kapcsolatosak, amik túl vannak közvetlen érzékelésünk határain, elméletként indultak. Az ilyen elméleteket gyakorlati életünk folyamán próbáljuk ki. Ha minden esetben működnek, akkor elfogadjuk igaznak az érintett területeken, és olyan mértékben alkalmazzuk életünkben, amennyire csak lehetséges. Ez az, amit mindig, minden kérdésben teszünk, legyen az kicsi vagy nagy.

Kétségtelenül ugyanezt a módszert kell követnünk, ha azzal az állítással szembesülünk, hogy hét sugár, vagy – ahogy gyakran kifejezzük – hét embertípus létezik. Emberek ezrei – akik elolvasták ezt a könyvet, amely korábbi kiadásai alapján már több mint egy negyed évszázada népszerűvé vált –, úgy találták, hogy a sugarak tanulmányozása segítette őket abban, hogy leendő foglalkozásuk kiválasztásában útmutatást kapjanak a legszélesebb és legteljesebb értelemben. Nagyon tiszta képet nyújt az emberi életről és annak problémáiról, és ezáltal megnyitja az utat képességeink értelmesebb felhasználásához. A sétálás tevékenységének felét – amint jól tudjuk – a látás teszi ki, és csak a felét a lábak működése; ugyanez igaz valamennyi emberi cselekvésre: fele a tudás és fele a dolog megtétele. A sugarakkal kapcsolatos tudás csak segítség.

Gyakran megjegyzik, hogy egy hatalmas világ kicsiny teremtményei vagyunk. Egyénileg kicsi a mozgásterünk. Csak minőségileg, és nem mennyiségileg lehetünk nagyok. Nem tökéletesen nyilvánvaló-e ez egy percnyi gondolkodás után? Vajon nem vagyunk-e a „milliónyi játszma csarnokában”, mindegyikünk egy asztal vagy sakktábla előtt ülve, anyagi téren egyszer nyerünk, máskor veszünk, de szellemileg mindig nyerünk, mind a megnyert, mind az elvesztett játszmákból, feltéve, hogy erőfeszítést tettünk a nyérésért? Az is öröndetes igazság, hogy nagy mennyiségű életet nem várnak el tőlünk, ez az esetek többségében nyers beavatkozás lenne társaink életébe.

Ilyen tudás birtokában abban a helyzetben vagyunk, hogy választhatunk: ebben az életünkben, illetve, ami hátra van belőle – legyen az akár csak egy nap – milyen játszmákat fogunk játszani. Ilyen elhatározottsággal a gyakorlati életben hamarosan tudomást szerzünk a szellemi tapasztalás fénysugarairól

– képességeink megerősödéséről, megértésünk megvilágosodásáról, szeretetünk finomodásáról, és az ajtó kitérüléséről egy olyan jövő felé, ami nem hasonlítható össze a múlttal.

A „hét sugár” kifejezés elsősorban életünk élet-oldalára vonatkozik. Felismertük, hogy ez az, ahol fénysugarunk található, habár az sötétség az eljövendőhöz képest. Tudatosságunk mindenkor sokkal fontosabb, mint a körülményeink. Nem sokat számít, hogy arany labdákkal vagy a parti kavicsokkal zsonglörködünk-e. Tudatosságunk állapota azonban életbevágóan fontos. Valaki azt mondja: „Szereztem az almás lepényt, vagy talán a mangót”, de amit valóban élvez, az nem a lepény vagy a mangó, még csak nem is az ízük, hanem a lepény vagy a mangó ízének *tudata*.

Természetesen közismert, hogy az almás lepény és a mangó – minden anyagi dolog és érzet – nagyon fontos; hogy egy tárgyas világ, ami mindig gondokat okoz, ami mindig ellenáll bizonyos mértékben vágyunknak, gondolatunknak és akaratumknak, szükséges ahhoz a fajta tudatossághoz, amit jelenleg élvezünk, amit átítatott és átmosott az elme hármas tapasztalása. Valami többet várunk, és minden bizonnyal el is jön, de bekövetkezése csak megvalósítással lehetséges, nem pedig bármilyen típusú fizikai, érzelmi vagy mentális öngyilkossággal.

Ebben a tanulmányban a kis dolgok fontossága nyilvánvalóvá válik. „Csináljuk jól!” – ez lesz a jelző, még ha csak egy gombostű felszedéséről vagy egy toll lerakásáról van is szó. Sőt, nem arról van szó, hogy „Csináljuk jól, mert ezzel valósítjuk meg a célt” –, hanem mert örömet lelünk a cselekvésben. Ezt bárki hamarosan észreveheti, amint abbahagyja a pusztán egy cél érdekében történő cselekvést, és helyette a jelen pillanatot helyesen értékelve látja el teendőjét. Ebben az összefüggésben ez a gondolat engem Emerson: „Tegnap, Holnap, Ma” (Heri, Cras, Hodie) című rövid versére emlékeztet:

*Tündököl az elmúlt korszak,
a jövő reménytelinek látszik,
A Ma észrevétlen sikkad el közöttük:
Jövő vagy Múlt, gazdagabb titkot nem tartogat,
Ó, zord Jelen! mint amit kebled rejt.*

Bármilyen hátsó gondolat elronthatja a pillanatot, és meggátolhatja a felismerést.

„Ha hét sugár vagy típus létezik, és ha mindegyikünk leginkább ezek egyikéhez tartozik, és életútját ennek megfelelően irányítja, nem vezet-e ez beszűküléshez vagy túlzott szakosodáshoz?” Gyakran tesz fel ezt a kérdést.

„Nem, ha megértjük a helyzetet.” – válaszoljuk. Mind a hét sugár állandóan jelen van mindenkiben, de minden emberben az egyikük a csoport vezetője, vagy a testület elnöke, a másik hat pedig e köré gyűlik, és saját meghatározott képességét használja ahhoz, hogy segítse a vezető sugár célját megvalósítani. A középiskolai oktatással történő összehasonlítás segíthet ennek megértésében. Úgy hiszem, az az ideális, ha a tanulók az idő felét az érdeklődésüknek megfelelő tanulmányoknak szentelik, a másik felét pedig az általános műveltséget biztosító tantárgyakra fordítják.

Az embernek saját sugara adja élete fő hajtóerejét, az határozza meg, hol van boldogsága, és döntései kulcsa. Mekkora különbség van egy macska és egy kutya örömei és élete között! Ugyanez a helyzet a különböző emberi lények esetében is. Különféle dolgoknak és jó cselekedeteknek örülünk. Hozzá kell tennünk, hogy a sugár ösztönzéseiben csak jószág van.

Bennünk, emberi lények természetében benne van, hogy válaszoljunk a jó dolgokra. Jóságra születünk, ahogyan a szikrák felfelé repülnek. Ez az oka annak, hogy minden emberben találunk a jószág *bizonyos fajtájára* viszontválaszt. Ha néha az ember megveti a jószágot, ettől még nem sérül meg a szabály, mivel az a személy, aki így tesz, abban a félreértésben van, hogy az adott jószág szemben áll egy más fajta, általa csodált jószággal. Ezért élvezik a gyerekek a gonosztevők hőstetteit a képregényekben. Férfiasságot látnak benne, amire önkéntelenül törekszenek. Végül azonban minden ugyanazon cél elérése felé halad. Amikor az ellenkező tulajdonságok – mint a nőiesség – nevésegesnek számítanak, az

ember felismeri, hogy nagyfokú szellemi szabadságra, bátorságra, férfiasságra van szükség ahhoz, hogy valaki ilyenné váljon.

Ami a rosszat illeti, természetünkhöz tartozik, hogy megszüntessük. Ifjúkoromból emlékszem, hogy milyen hatással volt rám egy beszámoló, amit Seneca, a római filozófus műveiben találtam, amelyben kiállt egy közönséges tolvaj mellett, ösztönös jószágot tulajdonítva neki, mivel az a sóvárgott tárgyat sokkal szívesebben szerezne meg becsületesen, mint becsútelően. Nem tudott vonzerejének ellenállni, így elbukott – nem azért, mert el akart bukni, hanem talán csak büszke volt ügyességére a lopásban, amit végül is jó dolognak tarthatnánk, ha dicséretre méltó cél érdekében alkalmazta volna. „Ne vígy minket a kísértésbe!” – jó pszichológia.

Megjegyzendő, hogy esetenként „típusokat” említek „sugarak” helyett. A sugarak, mint típusok vagy csoportok jelennek meg, így teljesen jogos a hét embertípusról beszélni. Mégsem lenne helyes úgy tekinteni egy emberre, mint aki egy típust vagy sugarat jelenít meg, hacsak ez nem jelképez valamit. Sok ember nagyon passzív vagy negatív adott körülmények között. Állapotuk vizsgálata azt mutatja, hogy csak a testi örömök hajszolása, vagy a lehetséges testi fájdalmak elkerülése érdekli őket. Ezt az ember elemi vagy gyermekkori állapotának nevezhetjük, akármilyen korú testtel rendelkezik is.

A következő csoportot bizonyos fajtájú érzelmi vagy mentális élvezet érdekli, törekvés a tudásra, szeretete tárgyának, vagy valamilyen képességnek megszerzése, ami a politika, kereskedelem, művészet vagy vallás területén jut kifejeződésre. Az ilyen személyekben van kezdeményező képesség. Amikor megjelenik ez a fajta emberi kezdeményező képesség, ekkor a típus vagy sugár a legkevésbé téveszthető el.

A sugarak ismeretéből nyerhető legfőbb előny azzal érhető el, ha az ember elsősorban saját élete anyagi és pszichológiai jellegű problémáinak megoldására alkalmazza ezt a tudást. Természetesen, a téma iránti elméleti érdeklődés is hasznos. Az ember szeretné ezt a témát is az iskolai és egyetemi pszichológiai tantárgyak között megtalálni. De ha a kérdést nem csupán elméletben vizsgáljuk, hanem alkalmazzuk is, nagyobb a haszon, mivel érzelmileg, akaratilag és gondolatilag is foglalkozunk vele. Nem képzelhető el, hogy e tudás alkalmazásakor cél lehet a személyes teljesítmény vagy nagyság büszkeségének öröme. A dolog sokkal gyakorlatiasabb és jelentősebb ennél. A cél: ésszerűen és nem vaktában élni, harmonikus kapcsolatba kerülni a világ dolgaival, lényeivel, és az ember saját valódi életútjával.

H.P. Blavatsky úgy mondta nekünk, hogy az ő tanítói keletiek voltak, tele buddhista és brahmani tanításokkal, jól ismerve irodalmukat és szaknyelvüket, így ő követte szóhasználatukat, ezért ugyanezt teszem én is ebben a könyvben. Nem látok okot arra, hogy megváltoztassam ezt a gyakorlatot, mivel jól tudom, hogy az élet alapelvei és tényei a világ minden részén ugyanazok. Azzal is tisztában vagyok, hogy az olvasók, akiknek ez a munka valószínűleg hasznára válik, mentesek a vallási és faji előítéletektől, és inkább maga a téma érdekli őket, mint a személyek, akik ismertetik, vagy a formák, amikben megjelenik.

ERNEST WOOD

I. RÉSZ A SUGARAK FORRÁSA

Hét Erő van az emberben, és az egész Természetben.

A Titokzatos [Nap] valódi alkotója az Anya-szubsztancia középpontja. Ez minden élő és létező Erő szíve és öntőformája Nap-világegyetemünkben. Ez az a Mag, amiből minden Erő a ciklikus útjára kiárad, ez hozza mozgásba az atomokat, hogy rendeltetésszerű feladataikat ellássák, és a Középpontot, amelyben újra találkoznak hetedik lényegükben minden tizenegyedik évben. Aki ezt nekünk elmondja, látta a Napot, nevesd ki, mintha azt mondta volna, hogy valójában a Nap mozog naponkénti pályáján.

A hetes természet következtében a régiek azt mondják a Napról, hogy olyan, mint akinek kocsiját hét ló húzza, amint a Védák verseiben áll, vagy azt is, hogy bár azonos a hét Gana-val (a létezés osztályaival) körpályáján, mégis valójában távol van tőlük, és azt is mondják, hogy Hét Sugara van, mint ahogy valóban van is...

A Hét Lény a Napban a Hét Szent Egy, akik önmagukból születtek az Anya-szubsztancia öntőformájában bennrejlő erőtlől. Ők küldik ki a Sugaraknak nevezett hét legfőbb erőt, amelyek a Pralaya kezdetén hét új Nappá összpontosulnak a következő Manvantara idejére. Azt az energiát, amelyből ők megszületnek a tudatos létezésbe minden Napban, sokan Vishnu-nak nevezik, ami az Abszolút Lélegzete.

Okkult Aforizmák
idézve A Titkos Tanítás c. műben

I. FEJEZET A FÉNYOSZLOP

Nem kerülhetem meg, hogy ennek a könyvnek a megírása, és a Sugarakkal kapcsolatos – reményeim szerint – világos fogalmak ismertetése során ne tegyek említést meglehetősen elvont jellegű dolgokról, köztük elsősorban Isten vagy Brahman egyetemességéről, ami bizonyos tekintetben látókörünkön túl van, valahol messze, magasabb síkon létezik. Tény az, hogy a *Sachchidānanda Brahman*¹ itt és most jelen van, előttünk és velünk van minden nap. Elemezzük tapasztalataink egész világát, és úgy találjuk, hogy az három részből tevődik össze: először is létezik a mindenféle tárgyak nagy tömege, ami anyagi jellegű minden síkon, akármilyen magas sík is legyen az, másodsor létezik a különböző szintekre fejlődött tudatossággal rendelkező élőlények hatalmas mennyisége, harmadszor pedig vagyunk mi magunk. E három közül az első a *sat*, a létezés világa, a második a *chit*, a tudat, a harmadik pedig az *ānanda*, a boldogság, a valódi én. Az „élni akarás” jelenti az akaratot ennek az örömnak a birtoklására.

Ezt az akarást jobban megértjük, ha visszaemlékszünk a nagy fényoszlop történetére.

„A nagy lény, *Nārāyana*, *Vishnu*, az Univerzum lelke és élete, az ezerszemű és mindentudó, fekhelyén pihent, a nagy kígyó, *Sesha* vagy *Ananta*, a végtelen idő teste pedig összetekeredve feküdt a tér vizein, mert ez a létezés éjszakája volt. Ekkor *Brahmā*, a létezés világának nagy teremtője, akit *sat*-nak hívnak, odament hozzá, kezével megérintette, és így szólt: „Ki vagy te?” Ezután vita támadt kettőjük között arról, hogy melyikük a nagyobb, és mialatt a vita zajlott, azzal fenyegetve, hogy hevessé válik, megjelent előttük egy hatalmas tűz- és fényoszlop, páratlan és leírhatatlan, ami annyira meglepte a vi-

---

¹ A *Brahman* szó semleges nemű főnév, *Shiva*, *Vishnu* és *Brahmā* teljes hármasságának kifejezésére alkalmazzák, viszont a *Brahmā* hímnemű főnév, a hármasság harmadik tagja.

tatkozókat, hogy megfélekedtek vitájukról, és megegyeztek, hogy megkeresik ennek a csodálatos dolognak a végét. *Vishnu* lefelé ereszkedett ezer esztendeig, de nem találta alapját, *Brahmá* felfelé repült ezer esztendeig, de nem találta tetejét, és mindketten összezavarodva tértek vissza. Ekkor *Shiva*, akinek természete *ánanda*, eléjük állt, és elmagyarázta, hogy ők ketten egyek legfőbb urukban, a fényoszlopban, aki három az egyben, és hogy az elkövetkező korszakban *Brahmá* meg fog születni *Vishnu*-tól, és *Vishnu* gondját fogja viselni mindaddig, amíg végül mindkettőjüknek ismét találkozniuk kell legfőbb urukkal.”

Az emberek néha azt gondolják, hogy ha felfelé haladnak, megtalálhatják Istent, de az az igazság, hogy még ha le is ereszkednek jelenlegi állapotuk alá, és ezer éven át keresik, akkor sem találják az Ő határait. Ez nem azt jelenti, hogy ő itt van, de számunkra láthatatlan és megismerhetetlen. Ő itt van láthatóan és megismerhetően, mivel a világ, amit szemeinkkel látunk, az Ő *sat*-ja, és a tudat, ami által tudunk, az Ő *chit*-je, az én pedig, amit lehetetlen nem tudomásul vennünk, az Ő *ánanda*-ja. Mindannyian abban a fényoszlopban vagyunk, függetlenül attól, hogy a létezés terében merre mozgunk, vagy a tudat idejének melyik szintjét foglaljuk el.

Senki soha nem menekülhet ki ebből a hármas valóságból: nem mondhatjuk, hogy „Nem létezem”, azt sem, hogy „Nem vagyok tudatos”; végül azt sem tehetjük meg, hogy ne a létezés külső világára alapozzuk tudásunkat. Legyen bár millió világ a világokon belül, millió lény a lényeken belül, *sat*, *chit* és *ánanda* mindenütt jelen van, és mindenütt az egyben van. Azok a dolgok, amelyeket látunk, érintünk, ízlelünk, szagolunk és hallunk, *sat*-ok, valóságos létezők, és a létezés e birodalmában egyikünk sem menekülhet el abból, amin minden alapul, az érzékszerveink bizonyossága elől, még akkor sem, ha tisztánlátásunk a fényoszlop valamennyi lehetséges síkjára kiterjedhet.

Isten a Mindenség, a *Sachchidánanda Brahman*, nem három valóság – *sat*, *chit*, *ánanda* – összetételéből áll, hanem *AZ*² árasztja ki magát a térbe és az időbe, aminek során megnyilvánulásnak nevezik, ahol és amikor a *sat* és *chit* tulajdonságai működésbe lépnek, titokzatos ciklikus változások közepette, ami az örök legfelső lény életében zajlik.

Mi az anyag és tudat ilyen kettős világában élünk, a nagy passzív és aktív princípiumokéban. A Bhagavad Gítâ hetedik fejezetében Shrî Krishna ezt mondja: „A föld, a víz, a tűz, a levegő, az éter, az elme (*manasz*), az értelem (*buddhi*) és az én-tudat (*ahamkâra*) – ez a nyolcas felosztása természetemnek”.³ Az utóbbi szó, a *prakriti*, amit hol „anyagnak”, hol „természetnek” fordítanak, de a fogalmát a megnyilvánulás fejezi ki, mivel a szó a „*kri*” szótóból ered, „csinálni vagy tenni”, a „*pra*” előjárószóval, ami azt jelenti: előre. Néhány tanulmányozót meglephet az a furcsa dolog, hogy ezt a nyolcas megnyilvánulást együtt kell említeni, mintha egy egységet alkotnának, és hogy a következő verssorban ez áll: „Az én alsóbbrendű megnyilvánulásom”. Jó oka van ennek, mert egy egységbe tartoznak, bár azon belül két al-egységre oszlanak, amelyeket az első öt, illetve a maradék három alkot. Az első öt szó nevezi meg az emberi fejlődés öt síkját, – a föld a fizikai sík, a víz az asztrális, a tűz a mentális, a levegő a buddhikus, az éteri pedig az átmikus vagy nirvânai sík. Az a szanszkrit szó, amit itt éternek fordítottak, az *âkâsha*, és ezt tekintjük megfontolás alapján az öt sík gyökérananyagának. Ezt az öt síkot kell jelenlegi vizsgálódásunk céljának tekinteni, ha szabad így kifejeznem, mint egy olyan világot, amelynek anyagsűrűségében öt szint vagy fokozat létezik – most el kell tekintenünk azoktól a lépcsőfokoktól, amelyek ezeket a sűrűségi szinteket alkotják, és az egésze, mint egyetlen világra gondolnunk, fokozatosan egyik árnyalatról a másikra lépve lefelé, a legmagasabb ponttól a legalacsonyabbig.

Az „Én megnyilvánulásom” fennmaradó három osztálya a *manasz*, a *buddhi* és az *ahamkâra*. Ez a teozófusok által jól ismert *âtma-buddhi-manasz* hármasság. Ez a tudat három adottsága vagy képessége. Az *ahamkâra* szó szerint azt jelenti „Én-teremtő”, és megegyezik a teozófiai *âtma* fogalommal. A

² Itt egy új névmásra van szükségünk. Angol írók régóta érzik egy olyan névmás szükségességét, ami kifejezi mind a hím-, mind a nőnemet is egyes számban, de itt olyat szeretnénk, ami még a semlegesnemet is magában foglalja.

³ A Bhagavad Gítâ részleteit a Magyar Teozófiai Társulat 1996-os kiadásából idézzük. – A ford.

manasz az a képesség, aminek segítségével a tudat megismeri a világ anyagi oldalát; a *buddhi* az, amelynek segítségével tudomást szerez az abban a világban található tudatokról, az *ahamkâra* vagy *âtma* pedig az, amivel egyéni jelleget ad ezeknek a tapasztalatoknak, így valamennyiünk számára megteremt az „*én* világot”, az „*én* tudatomat”. Ez az utóbbi képesség tudja, hogy egyetlen Én nyilvánul meg ezernyi, milliányi látszólagos én-ben.

Amikor Shrí Krishna a tudatot és az anyagot ugyanabba az osztályba sorolja, nem azt sugallja, hogy a tudat bármilyen módon felsőbbrendű az anyagnál, vagy felette áll. Nem szabad azt gondolnunk, hogy a tudat egy ötszörös világban nyilvánul meg, ami fölötté áll ennek a világnak – az anyag és a tudat egyenlő felek, egy megnyilvánulás két aspektusa. Nem az élet vagy a tudat nyilvánul meg felülről lefelé az anyagi világban az erő különféle fokozataival. A világ éppen annyira az élet világa, mint az anyagé, a kettő összekeveredik, és egészében véve egyenlő arányban.

Ennek megértéséhez gondoljuk végig a következőket. A világ fizikai szintjén úgy tűnik, hogy egy anyagi világban élünk. Az anyag annyira nyilvánvaló, annyira szembeűnő, annyira meghatározó és annyira mindig jelenlűvő, hogy némi nehéűségűnk támad abban, hogy egyáltalán felismerjűk bármilyen élet léteűsét ezen a síkon, sőt még akkor is, amikor csak szikráit vagy részleteit látjuk meg az emberekben, állatokban és más lényekben megtestesűlve. Nagyon úgy látszik, mint egy hatalmas anyagi világ, amiben az élet egy picinyke darabja ölt testet. Amikor az ember belép az asztrális világba, ettől eltérő állapotot talál, az anyag valamivel kevésbé uralkodó, az élet kissé nyilvánvalóbb – a tudat erőinek befolyása nagyobb, az anyag korlátozásai pedig kevésbé merevek, gátlók és ellenszegűlők. A következő, az alsóbb mentális síkon az élet még feltűnőbb, az anyag pedig még kevésbé uralkodó. Így a három sík, a fizikai, asztrális és alsóbb mentális olyan birodalmat alkot, amiről azt mondhatjuk, hogy több benne az anyag, mint az élet.

Most pedig fordítsuk figyelműnket az öt sík közül a legmagasabb felé. Itt a körűlmények pontosan fordítottak, mint a fizikai világban levő síkok esetében. Ez a tudat erőinek hatalmas tengere. Itt éppolyan nehéz anyagot találni, mint a fizikai síkon tudatra bukkanni. Hasonlóképpen, a buddhikus síkról elmondhatjuk, hogy ellentétes körűlményekkel rendelkezik, mint amilyenek az asztrális síkon uralkodnak, és a felsóbb mentális síkról is elmondható ugyanez az alsóbb mentális síkhoz képest.

Tegyűk fel, hogy valamilyen másik létállapotból egy látogató belép a mi ötrétegű megnyilvánulási területűnkre. Ha történetesen a fizikai síkon lép be, úgy írna le, mint egy anyagi világot, amelyben léteznek életelemek, a tudat központjai, ha viszont a legmagasabb szinten lépne érintkezésbe világgal, akkor a tudat világgának nevezné, amelyben léteznek bizonyos anyagi elemek.

Ezeket az alkotórészeket a következő ábra mutatja be:

ISTEN, AZ UNIVERZUM

BRAHMÂ: SAT

(A tárgyak világa:
föld, víz, tűz,
levegő, éter)

VISHNU: CHIT

(A tudat világa:
atma, buddhi, manasz)

SHIVA: ANANDA

(Az Én,
a valódi élet)

A HÉT ALKOTÓELEM

7 Tamas
(anyag)
6 Rajas
(természeti
energia)
5 Sattva
(természeti
törvény)

3 Kriyâ
(Manasz)
2 Jnâna
(Buddhi)
1 Ichchhâ
(Âtmâ)

Mâyâ jelképezi

4

II. FEJEZET A TUDAT

A hindu és teozófiai könyvekben az *ichchhâ*, *jnâna* és *kriyâ* fogalmakat a tudat három alapvető összetevőjére alkalmazzák. Ezeket a kifejezéseket általában meglehetősen pontosan fordítják akaratnak, bölcsességnek és tevékenységnek, de e szavak jelentősége ebben az összefüggésben *nem* érthető, ha csak világosan meg nem értjük, hogy azok a tudat állapotaira utalnak, és semmi másra.

A tudat három állapota kapcsolja az ezekkel rendelkező lényt a három hatalmas világhoz – *ichchhâ*, vagyis az akarat az Énhez, *jnâna*, vagyis a bölcsesség magához a tudat világához, és *kriyâ*, vagyis a tevékenység a dolgok vagy a létezés világához. Ezért *jnâna* a tudat leglényesebb alkotóeleme.

Amikor megértjük e három állapot nagy működési területét, felismerjük a magyar elnevezések pontatlanságát, amelyek elsősorban mindegyiknek a pozitív vagy kifelé ható aspektusára irányítják a figyelmet. A tudat mindig kettős, részben felfogó vagy tudomásul vevő, részben cselekvő és befolyásoló, vagy más szavakkal: képességekkel és erővel rendelkező. A három állapot mindegyike képesség is és erő is.

Ichchhâ a mi tudatosságunk Én-ünkről, és ez egyben erő, vagyis akarat. *Jnâna* a tudatosságunk másokról, és egyben erő, vagyis szeretet. *Kriyâ* pedig a tudatosságunk a dolgokról, és egyben erő, vagyis gondolat.

A tudat soha, egyik síkon sem látható a tisztánlátás semmilyen fajtájával, csak a létezés látható – a tudat viszont megtapasztalható, és természetesen minden tudatos lény meg is tapasztalja. Vegyük észre, hogy bármilyen ragyogó is lehet egy *jivâtâmâ*, vagyis az élő személyiség aspektusa a dolgok viszonylagossága közepette a magasabb síkokon, az még mindig a dolgok világához, vagyis *sat*-hoz tartozik. Megismétlem: a tudat semmikor és semelyik síkon nem szorul a *sat* korlátai közé, vagy másként fejezve ki ugyanazt aényt, ahhoz, hogy egyik helyről eljusson a másikra, nem szükséges közbeeső téren áthaladnia. Csak az időn halad át. Például, ha azt kérném Öntől, hogy sétáljon egyik helyről a másikra, és miután megtette, megkérdezném: „Mit tett? Mozgott?” – a következő választ várnám: „Nem, nem mozogtam.” Ha tovább erőltetném a kérdezősködést: „Akkor hát mit csinált?”, a következő választ várnám: „Gondolkodtam, érzékeltem a test mozgását.”

Csak az érzékekkel történő észlelés következménye, hogy az emberi lények ismerik saját testük mozgását és helyzetét. Ha a vonaton egy hálókocsi ágyán alszunk, a vonat pedig simán megy, először nem tudjuk megmondani, hogy fejünk vagy lábunk irányában haladunk-e. Azonban ha felhúzzuk a sötétítőt, és megfigyeljük a fényeket és a homályos tárgyak elsuhanását, akkor előbb *következtetünk* arra, hogy fej irányában haladunk, majd átadjuk a testnek a mozgás feltételezett érzékelését az adott irányban.

Amikor megértjük és emlékezetünkbe vessük a tér-korlátoktól mentes szabadságot, amit a tudat élvez, akkor lehetséges pontos fogalmakat alkotnunk az akarat, bölcsesség és tevékenység, mint tudatos műveletek természetéről.

CHIT VAGY TUDAT

FORMÁJA	TUDOMÁSA VAN	MŰKÖDIK, MINT
Ichchhâ	én	akarat-erő
Jnâna	mások	szeretet-erő
Kriyâ	dolgok vagy tárgyak	gondolat-erő

Amikor az emberek Istenről beszélnek, rendszerint nem az Egyetemes Istenségre gondolnak, akiről én beszélek, hanem elképzelnék valakit, aki naprendszerünk legfelsőbb tudata. Ő egy tudat, és mi mindannyian benne, az ő részei vagyunk, nem úgy, hogy szét van osztva közöttünk, hanem részese-dünk benne Vele együtt. Az a hatalmas tudat, akit a teozófusok Nap-Logosznak neveznek, nyilvánítja ki az akarat, bölcsesség és tevékenység hármasságát. Lényegét tekintve ő Vishnu, de akarata Shivával, tevékenysége pedig Brahmával hozza összeköttetésbe. Analógia alapján Vishnu ezen aspektusait ugyancsak Shivának, Vishnunak és Brahmának hívják. Habár ezek a megszemélyesítések félrevezetők, mégis megemlítem, mivel szeretném elmesélni Vishnu világa teremtésének történetét.

Először Brahmâ áradt ki, hogy teremtő erejét vagy isteni tevékenységét gyakorolja. A könyvekben részletesen elmondják, hogy az emberek megértésük, hogy Ő meditációban ülve végezte feladatát, és ahogy meditált, gondolaterejének hatására a világok alakot öltöttek. Ez volt az ő *tevékenysége*. Vishnu volt az, aki ezután belépett az anyagi világba, és élettel töltötte meg azt, Shiva pedig az Ő erejével, vagyis az Énnel, aki legfelső létezésékként volt jelen.

A valódi Brahmâ kívül áll a tudaton, ez a Brahmâ viszont nem, mivel csupán megszemélyesítője Nap-Logosznak *kriyâ*-jának. Csak azért mesélem el ezt a történetet, hogy bemutassam, a teremtő tevékenység nem kézzel vagy lábbal végzett cselekvés volt a térben, hanem az, amit mi gondolatnak hívunk. A *sat* világában a tér anyagát a *kriyâ* ereje érinti meg, és annak hatására ölt alakot.

AZ EGYETEMES ISTENSÉG

BRAHMÂ
(Létezés)

VISHNU
(Tudat)

SHIVA
(Boldogság)

NAP-LOGOSZ

Másodlagos Brahmâ (Nap-Kriyâ)	Másodlagos Vishnu (Nap-Jnâna)	Másodlagos Shiva (Nap- Ichchha)
-------------------------------------	-------------------------------------	--

III. FEJEZET A GONDOLATERŐ

Az, ami Vishnu tudatának három képességéről igaz, bármelyik emberére is igaz, mivel valamennyi képességünk része ennek a hatalmas tudatnak, mint ahogyan testünk anyaga tulajdonságaival együtt az anyagi létezés nagy tengeréből származik. A *gondolat* az minden emberben, ami *emberként a tevékenységét* jelenti. Ez a tevékenység kettős, akár az egyetemes, akár a látszólag egyéni létezést nézzük.

(1) Látható, hogy a megkülönböztetés képessége az, ami minden érzékelés mögött áll. Egyetlen ember sem érzékel passzívan. Nem létezik olyan dolog, mint tudati változások passzív érzékelése, és minden érzékelés leginkább ahhoz hasonló, mintha kinéznénk egy ablakon, hogy meglássuk, mi halad el előttünk. A világ dolgai soha senkinek a tudatában nem bukkannak fel. Azonban a tudat, amikor aktív, megnyitja magát a dolgok érzékelésére, és így – ha nagyon körültekintőek vagyunk – nevezhetjük ezt negatív aspektusnak.

(2) Ugyanakkor pozitív módon is működik, ezért minden gondolat magában hordozza azt a hatalmat a dolgok fölött, amit a Nap-Brahmâ gondolata használt fel kezdetben. Ez az igazság a tudat tevékenységéről – ami eltér az anyag működésétől – megoldja a cselekvés és nem-cselekvés problémáját, ami a *Bhagavad Gîtâ* oly sok tanulmányozóját összezavarja.

A nyugati világban a legteljesebb zavar van az akarat és a vágy közötti összefüggéssel kapcsolatban, és sok vita folyik arról, hogy melyik működteti a testet, és okozza cselekvéseit a világban. Erre a kérdésre az a válasz, hogy sem az akarat, sem a vágy közvetlenül nem működteti a testet. A gondolat, vagyis a *kriyâ* az egyedüli erő, amelyik kapcsolatban áll a dolgokkal, és a gondolaterővel, a *kriyâshakti*-val, amiből a test felépült, és ami minden nem reflex-szerű cselekvését végrehajtja. Ennek szemléltetéséhez megjegyzem, hogy bármikor felemeljük tollunkat az asztalról, azt gondolaterővel tesszük. A jelenlevők azt mondhatják, hogy látták, amint a kezünkkel emeltük fel a tollat, de a gondolat volt az, ami a kezünket felemelte. Az igazság akkor kezdett el felderengeni ebben a kérdésben, amikor az európai pszichológiában megjelent Emil Coué elmélete, amely szerint ha bármikor összeütközésbe kerül az akarat és a gondolat⁴ az emberi elmében, a gondolat az, amelyik győzelmet arat. Ez igaz, ha nem felejtjük el azt, hogy a világban történő cselekmények eredményeiről gondolkodunk, és azt sem, hogy ha gondosan megfigyeljük, felismerjük, hogy a kijelentésben helytelenül alkalmazzák az akarat fogalmát. Az elmélet igaz, de nyelvünkön kifejezve ügyetlen.

Sok példával lehetne bemutatni, hogy a gondolat erőteljes és hatékony. Egyik legjobb példa egy Los Angeles-i autókereskedő tapasztalata, akinek az volt a szokása, hogy megtanította ügyfeleit, hogyan vezessék a járművet, amit tőle vásároltak. Volt valaki, aki vásárolt egy autót, és megtanult vezetni, de a telefonoszlopok iránti vonzódása következtében sokáig sikertelen volt, ami nem szokatlan ilyen körülmények között. Ez az úr kora reggel kiment a lehető legjobb útra, amit csak találhatott, senki sem volt a környéken, haladt előre autóját próbálgatva és bizonytalanul vezetve, szemét az úton tartva, egy ideig boldog tudatlanságban a telefonoszlopok létezéséről. Viszont előbb vagy utóbb megpillantott egyet, esetleg akkor, amikor egy kanyarhoz ért, és elkezdte mondogatni magában: „Ó, remélem, nem megyek neki, tényleg nem szabad nekimennem”, és ahogy ismételte ezeket a szavakat, az oszlop gondolata nőttön nőtt elméjében, amíg teljesen el nem foglalta képzeletét, és semmit, vagy csak nagyon kis helyet

---

⁴ Hangsúlyozzuk, hogy a 'képzlet' szót gyakran használják ebben az összefüggésben. Viszont amikor így alkalmazzák, akkor egy képet jelent az elmében, egy eldöntött gondolatot, egy ugródeszkát a gondolkodás folyamatában. A gondolkodás olyan, mint a sétálás. Letesszük egyik lábunkat és a földön hagyjuk. Majd testünket meglendítjük, mialatt a letett láb szolgál a test erőinek támasztékaul a talajjal szemben. A művelet végén letesszük a másik lábunkat, felszabadítjuk az el-sőt, egyensúlyba hozva a testet az új tengely mentén. Átmenet és egyensúlyba hozás így váltakozik a gondolkodás folyamán. A gondolatkép egy gondolat vagy ötlet egyensúlyba hozása, az ebből egy másikba való átmenet gondolkodás, ha a folyamat logikus. Hogy mennyiben különbözik a képzlet folyamata a gondolkodás folyamatától, azt a XIV. fejezetben magyarázzuk el. Meg kell különböztetni a képzlet folyamatát a mentális képek erejétől és létrehozásától.

hagyott az út gondolatának. Így vált kézzelfoghatóvá a gondolaterő, mivel az a dolog, ami elfoglalta képzeletét, megtöltötte elméjét, uralta cselekvését, habár erősen óhajtotta, hogy ne rohanjon neki az oszlopnak. A keze, amely oly bizonytalan volt korábban, most szilárdan fogta a kormányt, és azt találta, hogy egy szakértő pontosságával halad egyenesen a rettegett oszlop felé. Szerencséjére ült mellette oktató, de meglehetősen kétséges, hogy minden ilyen esetben lesz-e lélekjelenléte, hogy megállítsa autóját, mielőtt lerohan az útról.

Ez a példa jól mutatja, hogy egy állandó és világos mentális kép hogyan képes a testen uralkodni, és ez az erő alkalmazható arra, hogy visszaállítsa a test egészségét, vagy segítse az adott állapotban megtartani, amint ezt Coué állítja. Ez sok más módon is állandóan hatásos, amit az emberek általában észre sem vesznek. Clarence Underwood, a hírneves reklámművész, aki kiváló szappanmárkák számára festette meg az „iskoláslány-arc”-okat, mesélte, hogyan formálta meg a gondolaterő kislányának arcát és alakját. „Évekkel ezelőtt – mondta – hirtelen abbahagytam a szőke nő festését, aki uralta munkáimat, és elkezdtem egy lányt rajzolni. Az emberek kérdezték, ki ő, de tényleg nem tudtam megmondani. Bizonyosan nem egy korábban alkalmazott modell volt, és nem is több modell kombinációja. Önmaga volt – legalábbis számomra –, egy eszmei típus. A kislányom, Valerie, akkor hat éves volt, és nagyon szerette azt a napbarnított lányt. Eljött a műterembe, a székem mögött állt és figyelte, ahogy festek, amíg fel nem fedezték, és tiltakozása ellenére el nem vonszolták. Éveken át azt az egyetlen arcot rajzoltam kis változtatásokkal. Amikor Valerie fiatal hölgy volt, úgy tizenöt évvel később, annak a lefestett arcnak az élő mása volt, amelyet oly sok évvel azelőtt rajzoltam meg. Tudom, hogy ezért az említett képek iránti szeretete és csodálata felelős. Régi barátaim, amikor találkoztak a lánnyal, felkiáltottak a hasonlóságot láttán, jöllehet akkoriban, amikor a képeket festettem, Valerie csak kisbaba volt, és nem hasonlított jobban a vásznon levő archoz, mint én magam. Kinézete megváltozott, az általa szeretett festett archoz idomulva, és ugyanez az eredmény létrejöhet bármely másik leány esetében is. A mai amerikai lány sokkal inkább egy művész eszményének eredménye, mint azt esetleg saját maga tudná.”

Az, hogy a gondolat mások elméjét még távolról is befolyásolhatja, és a fizikai anyagban is otthagyja lenyomatát, teljesen bizonyított tény, én pedig tanúsíthatom, hogy száz és száz esetben láttam ezt a hatást tökéletes pontossággal előidézni, gyakran ellenőrzött körülmények között Indiában és másutt is.

Nem szükséges hosszasan fejtegetnem a gondolat közismertebb működését, ami a mindennapi életünket irányítja, és anyagi környezetünket rendkívül civilizálttá teszi. Az emberi teljesítmény és kultúra minden ága – a filozófia, a színművészet, a tudomány, a vallás, a művészet – a gondolaterő kérdéskörébe tartozik, valamennyit felhasználják a hétköznapi élet legapróbb részleteiben. „Minden – mondta Emerson – képlékeny a gondolat számára.” Valóban, az idők folyamán az emberek ennek erejével az élet és a természet egyre több gondját oldják majd meg, és még nagyobb erőket állítanak az ember szolgálatába, remélhetőleg az emberi testvériség iránti mind nagyobb odaadással, összhangba hozva azokat az emberi élet szellemi céljának egyre magasabb szintű megvalósításával.

IV. FEJEZET A SZERETET-ERŐ

Ahogy a *kriyâ*-t, a gondolatot arra használjuk, hogy tudáshoz jussunk az anyagi dolgokról és azok összefüggéseiről, és az ugyanakkor teremtő erő is az anyagi életben, ugyanúgy a *jnâna* megismertet bennünket az élő dolgokban levő tudattal, és a szeretet hatalmas erejét használja fel rajtuk és közöttük. A *jnâna* bölcsesség, ami nagymértékben különbözik a tudástól. A könyvek helyesen állapítják meg, hogy minden tudásunk a dolgokról *avidyâ*, *ajnâna*. Mindkét fogalmat tudatlanságnak fordítják, jóllehet a bölcsesség hiányának kellene fordítani. Az *avidyâ* csak akkor hordozza ezt a némileg kifogásolható jelentést, ha magára a tudásra utal, a *jnâna*-val való kapcsolat nélkül. A *jnâna-vijnâna-sahita* – azaz a bölcsesség tudással együtt – a valódi bölcsesség, ami az emberiséget tökéletességhez vezet, mivel minden tudás, amit a bölcsesség irányít, hasznot hozóvá válik a belső én számára. A dolgoknak magukban nem lehet értékük. Csak valamely élőlény számára lehetnek jók. Így ahhoz, hogy megkíséreljük meglátni bármi vagy bármely cselekedet értékét, nem arra kell rákérdeznünk, hogy „*Mire jó?*”, hanem arra, hogy „*Kinek jó?*”. Egyedül az tekinthető bölcsességnek, ha a dolgokat mindig és csakis az érintett élőlények tudatára gyakorolt hatásuk szempontjából értékeljük.

Shrî Krishna tökéletesen világossá tette a bölcsesség jelentését a *Gîtâ* két versszakában, amikor a javakról beszélt, amiket az emberek felhasználhatnak Isten szolgálatában az emberiség javára. Azt mondta:

„Minden anyagi áldozatnál többet ér azonban a bölcsesség áldozata, óh Parantapa; minden tett, óh Pártha, a maga teljességében a bölcsességben éri el tetőpontját. Szerezd meg azt tanítványsággal, kutatással és szolgálat által. A bölcssek, akik látják a dolgok lényegét, oktatni fognak a bölcsességben.”

(IV. 33-34.)

Minden kétségen kívül rámutatott arra, hogy minden munka, amit az emberek a történelem hosszú folyamán elvégeztek, porrá enyészett, de mégiscsak létezik e munka gyümölcse, mint bölcsesség az emberi lélekben, és ez a bölcsesség nem csak a dolgok pusztá ismerete, amit a gondolatok segítségével halmozunk fel, hanem az élet megvalósítása. Egy bölcs és egy tudással rendelkező ember közötti különbség nyilvánvaló, bármilyen területen végezzék is munkájukat a világban. Ha például államférfi vagy tanító, nincsenek előítéletei vagy terve arra, hogy megpróbáljon arra kényszeríteni embereket vagy gyermekeket, hogy engedelmessé legyenek neki, viszont nagyon érzékeny azok életkörülményeire, akikkel foglalkoznia kell – gondolataikra, érzéseikre, tudatállapotukra – és ezeket annyira figyelembe veszi, mint amennyire a mérnök tekintettel van terveiben a faanyag és az acél sajátosságaira. Nem az tanít legjobban egy tárgyat, aki legtöbbet tud róla, hanem aki fogékony az életre, és ezért képes megérteni tanítványai tudatosságát. Ehhez valami többre van szüksége, mint a tanulmányozással elnyert tudásra – ehhez a szív együttérzésből fakadó tapasztalatára és az életnek étellel való kapcsolatára van szükség. Ki lehet bölcsőbb az egész világon, mint az az anya, aki öntudatlanul is kisgyermeke boldogságát helyezi minden más elé? A bölcsesség tehát nem az étellel kapcsolatos tudás összegyűjtése, hanem együttérzés, az érzések közvetlen érzékelése, az érzékeken túli érzés „meglátása”, a képesség, ahogy az egyik lélek a másikhoz közelít, a képesség, amivel a körülöttünk levő életet nézzük, „látjuk” vagy megismerjük. A formákra és eseményekre vonatkozó bölcsesség a képesség arra, hogy az életre vonatkozóan értékeljük azokat. Negatív aspektusa a mások élete iránti együttérzésben és érzékenységekben van, pozitív formája pedig a szeretet ereje.

Ez a bölcsesség az igazi emberi érzés, romlottsága pedig a vágy. A bölcsesség az élőlények, az élet szeretete, míg a vágy a dolgok szeretete. Ha egy ember tele van a nagy anyagi vagyon, hatalom vagy hírnév iránti világi vággyal, akkor mindezek mögött még a jobb életre való vágyakozás áll. Azonban, amint elköveti azt a hibát, hogy saját magára, mint anyagi dologra gondol, pusztán egy testre, amihez

egy sereg gondolat és érzés kapcsolódik, felfokozott életre való hajlama oda vezet, hogy kizárólag testi javait és erejét növelje. Nincs tudatában annak a ténynek, hogy szomszédai élőlények, számára nem többek, mint eleven, összetett anyagi szerkezetek, és csak vonzódással vagy ellenszenvvel gondol rájuk, aszerint, hogy saját vágyaihoz és terveihez illeszkednek-e vagy gátolják azokat. A bölcs ember viszont fogékony az életre, ami a többi élőlényben lakozik. Azonnal ráérez, és nem képes anélkül tervezni, hogy ne venné azt figyelembe, a szeretet pedig, ami így betölti életét, anélkül növekedik, hogy az mohóság lenne részéről. Számára nem létezik a hírnév hajszolása, nem sóvárog az iránt, hogy mások elméjét saját magával kapcsolatos gondolatokkal foglalja le, hogy növekedjék és megsokszorozódjon azokban. Ehelyett saját elméjét és életét tölti meg velük, érdekeikkel, szükségleteikkel, saját egyetemes együttérzésén keresztül.

A szeretet hoz be minket az életbe, nemcsak fizikailag, a világba való megszületésünkhöz vezetve, hanem életeink minden percében megnyitja érzékenységünket is, és új tapasztalatokhoz és feladatokhoz vezet. Emlékszünk a gyermekkori történetekre a régimódi fősvényről, aki lejárt a pincébe, vagy fel a padlásra, gyertyával kezében, és bezárkózva mohón gyönyörködött kincseiben, nyaka köré és karjára öntötte aranyát és ékszereit, és fürdött bennük beteges élvezettel. Mégsem volt boldog, mert mindig tele volt félelemmel, felugorva minden, a pislákoló gyertyája által vetett mozgó árnyékra, összerezzenve minden hangra. Szó szerint igaz, hogy ennek az embernek az önzése másokhoz való kapcsolatai zsugorodását, életének szörnyű összeszűkülését eredményezte. A szeretet azonban kiterjeszti az életet, elűzi a félelmet, és az embert emberré teszi. Ez a valódi emberi érzés, és amikor ezt elveszítik az emberek, valódi életüket veszítik el, még ha testük továbbra is mozog.

Egy valamikor Indiában hallott történet bemutatja, mennyire különbözik a szeretet a gondolattól, és mennyire a szeretet parancsait kell követnünk, ahol emberi létről van szó. Az elbeszélés egy idős emberről szól, aki egy nagy faluban lakott Indiában, hosszú idővel ezelőtt. Ő volt messze vidéken a leggazdagabb ember, nagy hatalma volt, de nem volt jó természetű. Valójában arra használta hatalmát és gazdagságát, hogy gyötörje és kínozza azokat, akiket nem szeretett, ezért a falusiak rettegetek tőle. Az öregembernek volt egy fia, aki maga volt a kedvesség, és mindenki vágyott arra a napra, amikor majd megöröklí az idős ember vagyonát és tisztségét, és élete majd áldás lesz minden ember számára. A történet harmadik szereplője egy vándorló *sannyâsi*, aki jótékonykodva járta a világot, és történetesen eljutott ebbe a faluba, ahol elidőzött egy ideig. Hamarosan tudomására jutott, hogy mi folyik ott, és különös kísértés ötlött elméjébe. Azt találta mondani: „Miért ne öljem meg ezt az idős embert, és szabadítsam meg ezeket az embereket nyomorúságuktól? Miért ne adjam meg az esélyt az ifjú embernek, hogy mindenfelé jót tegyen, amit bizonyára meg fog tenni, ha teheti? Az öregember nem boldog. Az pedig nem számít, hogy velem mi történik mindaddig, amíg jót teszek.” Felmerül a kérdés: „Mit tennénk mi ilyen körülmények között? Ésszerűnek látszik azt mondani, hogy ez az ötlet jó.” A legtöbb ember szerencsére azt tenné, amit a *sannyâsi* tett, és hagyná az öregembert élni, ahogy a szív parancsolja.

A bennünk lévő bölcsesség tudja, hogy mindannyian egyek vagyunk, és többé már nem képzelhető el, hogy a boldogságot bárki megvásárolhatja másnak kárt okozva, vagy hogy az elme az igazságot a gondolat szándékos meghamisításával akarja elnyerni. Hasonló problémával találja szembe magát a nyugati világ jelenleg az élő állatokon állandóan folyó kísérletekkel kapcsolatban. Senki sem szereti, szörnyűségétől minden szív összeszorul, a tanulók pedig, akik hozzáfognak, kezdetben iszonyodnak attól, amit tenniük kell, amíg a szívük meg nem keményedik. Mindezt a logika és emberi jólét nevében teszik; az elme azt mondja, hogy teljesen megindokolható azzal, hogy az emberi fájdalom csökkentése érdekében történik. De még ha csökkentené is az emberi fájdalmat, bár ez ilyen módon teljesen lehetetlen, hiszen a karma kormányozza a világot, ugyanakkor megkeményíti a szíveket, és késlelteti a faj fejlődését. Bizonyára mindenki úgy gondol a jövő emberiségére, mint ami hatalmas szeretettel és erővel teli emberekből áll, nem pedig a föld hasadékaiban csúszó, elaggott testek százalmas rabszolgaságában sínylódó olyan lényekre, amiket élőlény-társaink hihetetlen fájdalma árán kell fenntartani. Ezek az emberek még mindig nem fogták fel, hogy bölcsességük hiánya késlelteti a dicsőséges napokat.

A bölcsesség fedezhető fel az olyan egyszerű nézetben is, mint a filozófus Emersoné, aki egy-egy utazásából hazatérve kezét szokott rázni kertje fáinak alsó ágaival, és azt mondta, érzi, hogy a fák örülnek visszatérésének, annak, hogy ismét közöttük van. Ugyanez van meg nagyon világosan Rabindranath Tagore írásaiban és költeményeiben is, aki bele tudott helyezkedni egy kisgyermek vagy egy patak szellemébe, és megérezte az élet céljait egy zsúfolt város mocsos utcáin is. A *jnâna*, a bölcsesség maga a szeretet, az ugyanolyan élet tudata mindenben.

V. FEJEZET AZ AKARATERŐ

Emlékezzünk vissza a Los-Angeles-i férfi tapasztalatára, aki nem tudta megtanulni autója vezetését, mert a telefonoszlopokkal kapcsolatos gondolata folyamatosan irányította kezeit, minden ellenkező irányú erőfeszítése ellenére. Habár ez a példa bemutatja a gondolat erejét, ne képzeljük, hogy ez egyben az akarat viszonylagos gyengeségét is bizonyítja. A gondolat ereje nem győzte le az akaratot, csak felüggesztette. Az ember nem akart, hanem óhajtott, e két dolog között pedig ez az összes létező különbség. Az óhaj vagy a remény jelenléte az emberi elmében az akarat hiányát jelzi, az az ember pedig, aki az óhajtnak enged, egy időre feladja isteniségét és lemond a trónjáról.

A kívánás és az akarás tökéletes elkülönültsége és kölcsönös egymást kizárása nagyon egyszerűen bemutatható. Ha a tollunk az asztalon fekszik, és azt a kérdést fontolgatjuk, hogy vajon felvegyük-e vagy sem, akkor vagy arra a döntésre jutunk, hogy „Felveszem,” vagy arra, hogy „Nem veszem fel.” Egyáltalán nincs óhajítás a kérdésben, mivel teljesen bizonyosak vagyunk abban, hogy a dolog saját hatáskörünkbe tartozik. De ha a toll fél tonnát nyomna, vagy ha történetesen ezt gondolnánk, elképzelhető, hogy azt mondanánk: „Óh, *bárcsak* fel tudnám emelni ezt a tollat.”

Az az ember, aki kíván, ezáltal elismeri, hogy külső tényezőktől függ, várakozó állapotban van, viszont nem olyasmire vár, amiről biztosan tudja, hogy a megadott időpontban bekövetkezik, hanem csak reméli, hogy a világ megtesz valamit, amire ő történetesen vágyakozik. Lehetetlen túlbecsülni azt az ostobaságot, ami a kívánással, vagy az akarat teljes megtagadásával jár együtt, egyébként pedig azt mondhatjuk, hogy csak az az ember juthat messzire az okkultizmus ösvényén, aki hajlandó teljesen és örökre feladni vágyait.

Mi tehát az akarat, ha a gondolat a dolgok között ható erő? Az az erő, ami a gondolatok és érzések között működik. Összpontosítás. Figyelem. Az az erő, amelyik felosztja az elmét tudatra és tudatalattira. Ha az autóban ülő ember ismerte volna ezt az egyszerű igazságot, könnyen megszabadulhatott volna a telefonoszloptól való félelmétől. Azt mondta volna magának: „Fejezd be az oszlopkról való gondolkodást! Szegezd a tekintetedet az útra, és arra gondolj! Felejtsd el az oszlopot úgy, hogy elmédet az út gondolatával töltöd tele, amelyen haladni akarsz!” Ha megpróbálta volna a kezei helyett a gondolkodását irányítani, minden jól ment volna. Kétségtelenül ugyanez figyelhető meg nagyon sok tapasztalatlan vezetónél éjszaka, amikor egy autó vakító fényszórókkal közeledik vele szemben, a vezetónak nem szabad megengednie, hogy a közeledő fényektől való félelem szülte gondolat elkápráztassa, hanem elméjét el kell fordítania azoktól, és az út sötétségére kell szegeznie, amelyen haladni akar, habár nem látja azt.

A kívánás nem az akarat egy formája, hanem csak a vágy kitágítása, míg a vágy általában olyan óhaj, hogy birtokoljunk valamit, ami nem a miénk. A kívánás lefedi vágyaink teljes területét, félelmek sokaságát hozza magával, a birtokolt dolog elvesztésétől való félelmet, vagy a félelmet sok olyan lehetőségétől, amelyek akadályozhatják a vágy kielégítését. Ez nem annyira az akarat visszatükröződése, mint inkább a szereteté, de a szeretet minden mértéken túl eltorzult, mivel dolgokhoz kötődik, noha valódi területe a tudatos élet.

Így az akarat az *âtma*, az Én az, aki önmagára ébred, és kimutatja hatalmát az élet és a dolgok világhoz fűződő valamennyi kapcsolata felett. Az akarat az Én, aki önmaga, a természete pedig felismerhető, valahányszor az emberek megpróbálnak saját jövőjükéről dönteni. A „lenni” igével áll kapcsolatban, nem pedig a „tenni” igével. Amikor egy ember elhatározza: „Keményen fogok dolgozni a szakmában és keresek egy csomó pénzt”, valójában tudat alatt azt mondja önmagának: „Gazdag leszek” – ez pedig befészkel magát a gondolataiba, és ott marad e létezési forma szolgálatában, és ezután a gondolat irányítja a munkát.

Amikor egy ember belülről cselekszik anélkül, hogy teljes tudomása lenne a következményekről, akkor aszerint cselekszik, *ami*, nem aszerint, amit gondol, így az akarat működésben van. És mivel általában senki sem gondolja végig teljes mértékben tettének következményeit, mielőtt cselekszik, így az emberi ténykedés minden részében van valamennyi akarat. Ennek legszélsőségebb példáját akkor láthatjuk, amikor egy ember meg akar csinálni valamit anélkül, hogy tudná, hogyan kell azt megtenni. Ekkor ő, aki akarja a célkitűzést, akarja az eszközöket, mivel kinyilvánítja a belső Én erejét. Elvégez egy nagyszerű összpontosítási műveletet, szívének és elméjének minden erejét egy irányba fordítja, és ez az összpontosítás végül meghozza az eredményt. Az, aki tudja, hogy eléggé ura saját tudatának ahhoz, hogy véghezvigye ezt az összpontosítást, képes akarni, míg mások nem képesek erre.

Az akarat végül valódi szuper-tudatos élethez, boldogsághoz, *ânandá*-hoz vezet. A létezés *ânanda* állapota időtlen; de a tudat halad az időben (habár térben nem), és mivel így tesz, fejlődést vagy kibontakozást hoz létre, ami azonban mégsem haladás. Ez bonyolult dolog, amivel a XXI. fejezetben foglalkozom, de itt meg kell jegyezni, hogy az akarat bevezeti az elsötétülés elvét a tudatba, és megosztja az elmét, minthogy az akarat önmaga egészét önmaga egy részére irányítja, hogy azt a részt egy időre tökéletesebben valósítsa meg. Ez éppen olyan, mint például amikor egy gyerek az iskolában bemegy a zeneterembe, és ott teljes figyelmét egy időre a zenének szenteli, és teljesen megfélekedezik olyan tárgyak létezéséről, mint földrajz vagy történelem – valójában minél tökéletesebben megfélekedezik róluk, annál szebb lesz a zene. Erre a folyamatra van szükség, amikor valami újat tanulunk. Ez hozza létre a tudatalatti elmét, amelyben akarat, bölcsesség és tevékenység – a tudatos elme számára észrevétlenül – állandóan, pontosabban fogalmazva az elme tudatos része számára észrevétlenül működik, minthogy nincs két elme.

Ahhoz, hogy ezt a kérdést jobban megvilágítsam, elmesélem egy élményemet, amelyet egy dél-indiai városban éltem át egy idős úrral, aki szakértő volt az elme erőinek kezelésében. A sok érdekes kísérlet között, amiket bemutatott nekem, volt egy, amit egy csomag kártyával végzett. Először felírt valamit egy darab papírra, összehajtotta, és átadta nekem, hogy tegyem zsebre. Azután azt mondta, hogy keverjem össze a kártyákat, és terítsem ki lefelé fordítva a padlóra, amin indiai módon ültem. Amikor ez megtörtént, azt mondta, vegyem fel bármelyik lapot, amelyik nekem tetszik, így teljesen véletlenszerűen ráejtettem a kezemet egyre, és felemeltem azt. „Most pedig – mondta – nézze meg a lapot, és a papírt, amit átadtam önnek.” Úgy tettem, és amikor széthajtottam a papírt, annak a kártyalapnak a nevét találtam felírva, amit felemeltem. Az idős úr kérésére átadtam a kártyákat két hindu barátomnak, akik elkísértek a lakására, és még kétszer megismételte a kísérletet, új papírt átadva mind egyiküknek, anélkül, hogy ő maga megérintette volna a lapokat.

Ez után az történt, hogy megpróbálkoztam egy kisebb kísérlettel saját szakállamra, így arra kértem, hogy adjon egy új papírt, és próbáljuk meg újra, amit készséggel hajlandó is volt megtenni, mivel nemcsak az érdekelte, hogy bemutassa a képességeit, hanem az is, hogy megtanítsa engem azokra, már amennyire lehetséges volt. Összekevertem a lapokat, és szétterítettem, mint előbb, de ezúttal, amint felemeltem egyet, elmémet az övére szegeztem, és magamban azt mondtam neki: „Most pedig bármelyik kártyát választotta is ki, *nem* az a lap lesz az enyém.” Majd felemeltem az egyik lapot, elővettem a papírt, széthajtottam, és láttam, hogy ezúttal nem egyezett meg a kettő. Szemmel láthatóan senki sem csodálkozhatott volna jobban, mint az idős úr, amikor megmutattam a papírt és a lapot, hogy ellenőrizze. Nyilvánvalóan sohasem hibázta még el ezt megelőzően. Ezután elmondtam neki, mit csináltam, ő

pedig azt mondta, hogy ez tökéletesen megmagyarázza a dolgot, és el fogja mondani nekem, hogyan hajtja végre a kísérletet.

„Először – mondta – kiválasztok egy bizonyos lapot, és felírom a nevét. Majd állandóan erre összpontosítok, és átviszem a gondolatot az Ön elméjébe, ahol ilyen körülmények között nagyon tartósan megmarad, noha ennek Ön nincs is tudatában. Mivel a tudatalatti elmének megvannak a saját érzékelési képességei, és ha megfelelően irányítják, képes tökéletesen meglátni, mi van a lapok alul lévő oldalán, habár a fizikai szem erre nem képes, ezt követően az elmében levő kép a kezét és a kart pontosan arra a helyre irányítja, ahol az adott lap fekszik. Ha azonban Ön az akaratát az enyémmel szembe fordítja, ez biztosan lerombolja az általam készített képet”. A maga keleti módján dicsérte meg az akaraterőmet, de egészen elképzelhető, hogy ha előre figyelmeztettem volna szándékomról, mindennek ellenére sikeresen hajtotta volna végre a kísérletet, ahogyan ez két hindu barátom esetében meg is történt, rögtön ezt követően, amikor ők is megkísérelték nem a kiválasztott lapot felemelni, de a szó szoros értelmében kényszerítette őket, hogy mégis minden esetben így tegyenek. Felmerülhet a gondolat, hogy az idős úrnak gondolatátvitellel tudomást kellett volna szereznie arról, hogy mit tettem, de úgy gondolom, túlságosan lekötötte saját szerepe a kísérletben, semhogy ezt észrevette volna.

Később ennek a kísérletnek meglepő folytatásával találkoztam, ami az egyetememen történt Hyderabad-ban, Sind tartományban, 3300 kilométer távolságra Trichinopoly várostól, ahol egy délelőtötöt töltöttem az említett idős úrral. Egy este, kimerítő napi munka után szobámban ültem két barátommal, az egyikük a tanári karunk egyik tagja, a politikatudományok professzora volt. Ez a hindu úr, aki kitüntetéssel diplomázott az Oxford Egyetemen, mialatt Angliában tartózkodott, megtanult néhány ügyes bűvészműtárványt kártyákkal, és aznap este néhány ilyen trükkel szórakoztatott bennünket kikapcsolódásképpen. Gondolataim messze jártak bármilyen pszichikai kutatástól, sokkal inkább a pillanatnyi komoly gondok foglalták le, amik az egyetem hallgatói között elterjedő politikai mozgalomhoz kapcsolódtak, és az volt a véleményem, hogy jelentős mértékben ártanak saját jövőjüknek és az országnak. Hirtelen minden figyelmeztetés nélkül egy testes ember hangját hallottam megszólalni pontosan a fejem kellős közepén. Csak hat szót mondott: „Treff ötös, próbálja meg ezt a kísérletet!”, de valahogyan tudtam, hogy ez arra a kísérletre vonatkozik, amit átéltem annak idején Trichinopoly-ban. Engedelmeskedtem a hangnak, és azonnal leírtam egy darab papírra: ’treff ötös’, összehajtottam, és arra kértem barátomat, a professzort, hogy tegye a zsebébe. Ez után megkértem, hogy keverje össze a lapokat, amelyeket egyáltalán nem érintettem meg, és terítse ki azokat lefelé fordítva a padlóra, ahol ültünk, válasszon ki egyet találomra, és hasonlítsa össze azzal, amit felírtam a papírra. Amikor megfordította a lapját, az a treff ötös volt, és el tudják képzelni a meglepetését, amikor ezt találta a zsebében levő papírra felírva. Nem tudom biztosan, hogyan irányított engem a hang ebben az esetben, de annak alapján, amit a gondolaterőről tudok, elfogadhatónak tartom, hogy a 3300 kilométernyi távolságban élő idős úrnak tudomása volt elfoglaltságunkról, a kísérletet elmémbe sugallta, és segített sikerre vinni. Értékes kísérlet volt annak bemutatására, ahogy a gondolaterő és az akarat működhet az elme tudatalatti részében.

Amikor átgondoljuk, hogyan jelenti a gondolat a működő erőt életünk dolgai között és a testben, számításba kell vennünk, hogy ez néha tudatalatti gondolat, és hogy tulajdonképpen életünk nagyon sok úgynevezett balesetéért valójában az ilyen módon működő saját gondolaterőnk a felelős, amit gyakran az akarat irányít. Képzelnék el, hogy egy embernek egy adott estén nincs semmi különös tennivalója. Elhatározza, hogy sétálni megy. Veszi a kalapját és kabátját, vagy turbánját, kimegy az utcára, és véletlenszerűen elhatározza, hogy erre vagy arra menjen. Sétája közben – mondjuk – összetalálkozik valakivel, aki egy új üzleti lehetőséget vagy egy új elképzelést ajánl neki, ami esetleg megváltoztatja sorsát vagy életét, úgyhogy később visszatekintve azt fogja mondani, hogy ez a pillanat volt pályafutása fordulópontja. Gyakran felsóhajt, hogy milyen szerencséje volt, hogy véletlenül akkor este sétálni ment, pont azon az úton, és találkozott a barátjával. Talán nem volt véletlen, hanem a benne levő nagyobb ember irányította olyan biztosan, ahogyan a kezemet irányították, hogy a sok, padlóra terített

kártyalap közül azt az egy lapot válassza ki. Legalább annyit mindenki tud, hogy van valaki bennünk, akinek esetenként sikerül az elme tudatos részét befolyásolnia, és amit gyakran a lelkiismeret hangjának neveznek. Ez messze többet tud az élet valódi irányáról, mint az ember, aki a tudatos elme korlátai között tevékenykedik.

Később, amikor az ember túljut a tanulási időszakon, tudata pedig erőteljesebbé válik, és képes egyszerre, egy időben foglalkozni zenével, történelemmel, földrajzzal, már nem lesz szükség összpontosításra, kivéve azt, amikor a pillanat kihasználásához gyors erőre van szüksége.

Ekkor állandó irányítása mellett minden erő és tudás rendelkezésére fog állni, amit apránként szerzett meg az elhomályosulás során, amit a tanulással összefüggő koncentrációja okozott. Ekkor a tudatalatti vagy a nem tudatos elme és a tudatos elme eggyé fog válni.

Világosan kell tehát látnunk a valódi különbséget az *ichchâ* és a *kriyâ*, vagyis az akarat és a tevékenység között, és ne felejtsük el, hogy az első szöges ellentéte a vágy minden fajtájának, hogy a második a gondolat tevékenysége, és hogy mindkettő hatalom, az utóbbi a dolgok felett, beleértve a testet is, az előbbi pedig önmagunk, azaz saját gondolataink és érzéseink felett.

VI. FEJEZET AZ ANYAG, AZ ENERGIA ÉS A TÖRVÉNY

Megfigyeltük, hogy a tudat világában mindig három princípium van jelen, magától értetődően különböző időpontokban különböző fokozatokban és arányokban. Így a *sat* világában is három alapelem ismerhető fel, ezeknek *tamas*, *rajas* és *sattva* a neve, amelyek mint anyag, energia és törvény fordíthatók le. Régi idők és modern korunk tudósai egyaránt felfedezték e hármat abban az egyben, és megfigyelték szétválaszthatatlanságukat. Ezek az anyag princípiumai, nem tulajdonságok, hanem az anyagi létezés állapotai, és egy test ezeket különböző időpontokban különböző fokozatokban jelenítheti meg, mivel a tudat felhasználhatja az akaratot, a szeretetet, vagy a gondolatot, habár bizonyos mértékben mindig mindegyik jelen van.

A megnyilvánult világ a testek világa, amelyek egymást akadályozzák, és gátolhatják a tudatot is, amikor ez utóbbi egy testbe belemerülve engedelmessé válik az anyagnak. Egy tárgy csak azért látható, mert akadályozza látásunkat, a világ pedig csak azért van tele fénnel, mert a sötétség vagy az áthatolhatatlanság, amit a fény számára a világ anyagi atmoszférája jelent, szétszórja a napsugarakat. Az anyag minden atomja, mintegy valamilyen sötét pont a térben, ami áthatolhatatlan, és így csak kívülről lehet rá hatást gyakorolni. Az anyag áthatása, amiről a teozófusok beszélnek, csak azt jelenti, hogy a finomabb testek a durvábbak hézagaiban létezhetnek, és bár ilyen esetekben két vagy több *test* hatja át egymást, és foglalja el ugyanazt a teret, ezeknek a testeknek az *anyaga* viszont nem ezt teszi. A sötétség, stabilitás, ellenállás, vagy akadályozás e tulajdonságát, amiket a világ tárgyainál megfigyelhetünk, a régi idők tudósai *tamas*-nak nevezték el. Az anyagnak ezzel a tulajdonságával azonosították a hétköznapi beszédben vagy gondolatban magát az anyagot, ez az, ami megtestesíti az anyagot, és így helyeket hoz létre a térben, az erő alkalmazásához. Így az anyagnak, mondhatni, saját akarata van (habár ez negatív akarát, tehetetlenség), ami kétségtelenül sajátja és nyilvánvalóan nagyon nem akar lemondani tulajdon létezéséről.

A XIX. század folyamán széleskörűen elterjedt nézet volt, hogy a világot atomoknak nevezett apró, nagyon változatos téglák építik fel. Mindegyikükről azt gondolták, hogy teljesen megváltoztathatatlanok, így azt lehetett mondani, hogy az anyag egységei halhatatlanok, azaz létrehozhatatlanok és elpusztíthatatlanok. Majd úgy vélték, ahogyan százezer téglát is felhasználhatnak a különféle fajtájú épületek akármelyikének felépítéséhez, és miután megépült, lehet változtatni és átalakítani alkotó tégláinak eltávolításával és újra felhasználásával, ugyanígy épül fel a világ atomokból, amelyek szüntelenül átrendeződve hozzák létre annak változó formáit. Az elképzelés igaz minden gyakorlati emberi célra. Ez a *tamas* megmutatkozása az anyagi létezés egy bizonyos fokozatán, de csak akkor lenne teljesen igaz, ha a stabilitás lenne az anyagi világ egyedüli lényeges tulajdonsága, ami az öt érzék felfogóképességén belül van.

A szubsztancia második alkotóeleme az anyag energiája, a *rajas*, amiről tudományos körök ma általában azt gondolják, hogy magának az anyagnak a forrása és alapja, noha az idő egész biztosan meg fogja mutatni, hogy ez is anyagi jellegű, és sohasem test vagy állapot nélküli. A fizikai energia fogalma, ami megtalálható a mechanika alapszintű tankönyveiben, nagyon jó szolgálatot tesz a szubsztancia e lényeges tulajdonságának leírásakor. Minden diák jól tudja, hogy egyetlen anyagi test sem változtatja meg egyensúlyi vagy mozgási állapotát anélkül, hogy az energia valamilyen formája ne hatna rá, ha csak nem egy összetett testről van szó, amelyben aktív belső erők fellépése eredményezi az egész egy új egyensúlyi állapotát, mint például amikor egy szikla elporlad a hegyoldalban, és hirtelen lezuhan.

Például egy golyó, amely a biliárdasztalon áll, nem fog elindulni magától. Ha gurul, nem fog megállni az ellenállás vagy valamilyen más külső ellenerő megjelenése nélkül – legyen az a légellenállás, a súrlódás az asztalon, a biliárdasztal széle, vagy más golyók okozta akadály. A golyó mozgási energiája és annak az erőnek az energiája, ami megszünteti ezt a mozgást, egyenlőnek tekinthető.

Mindezen dolgok azonban felszíni jelenségek, amelyek a *rajas*-t úgy jelenítik meg, mint ahogyan a kémiai atom a *tamas*-t mutatja meg. Ahogyan az atom szétbontható, *tamas* aspektusa pedig addig csökken, amíg az emberek azt mondják rá, hogy csak energia, úgy bontakozhat ki az energia és olvadhat bele a *sattva* vagy a törvény háttérébe, ami az anyagi világ alapvető lényege, ahogyan a *jnâna* a tudat világának a lényege. Ez az energia átlépheti az időt, ahogyan a tudat átlépheti a teret, például amikor felemelünk egy golyót a földről az asztalra. Egy bizonyos mennyiségű energia ráfordítása szükséges volt a felemeléséhez, és ugyanolyan mennyiség fog felszabadulni ismét, ha valamikor majd a golyó leesik az asztalról a padlóra, amint meghatározható lenne, ha lenne gyakorlati jelentősége annak, hogy esés közben munkát végez, vagy megmérhető lenne a padlóval való ütközés során keletkező hő. Hő, hang, fény, elektromos jelenségek, kémiai potenciál, és még sok más, mind az energia formái, és amennyire felderíthető, sehol sem létezik az anyagnak olyan részecskéje, amelyben ne lenne valamelyik formájában jelen. Azaz nincs abszolút anyagiasság semmiben sem.

Az anyag harmadik lényeges jellemzője a törvény. Tudom, hogy ez különösen hangzik, és a legtöbb tudománnyal foglalkozó ember azonnal azt fogja mondani, hogy a világ csak két dologból tevődik össze, anyagból és energiából, és még azt is állítják, hogy a törvény és a rend létezése mindenhol szemmel látható. Ebben az álláspontban van némi következetlenség, és a régi idők indiai tudósai nem estek ebbe a hibába, mivel minden tétovázás nélkül azt mondták, hogy a *sattva*, vagyis a törvény a létezés anyagi oldalának egyik tulajdonsága. Tényleg így van, és ez egyáltalán nem bonyolultabb elképzelés, mint az a gondolat, hogy az energia objektív. Sehol az egész világon soha senki nem talál anyagot vagy energiát anélkül, hogy ne jelenne meg valamilyen törvény, ami meghatározza a test tevékenységének természetét és viszonyait más testekhez. Minden kémiai elemnek, minden atomnak megvan a feladata, ugyanolyan biztosan, mint ahogyan minden magnak megvan a hajlama a növekedésre, és hogy egy adott növényfajtát hozzon létre, ennek a törvénynek a működése pedig a Természet mindennapi gyakorlatának, a *sat*-nak, vagyis a létezésnek része.

A régi idők tudósai számára teljesen világos volt, hogy a *sattva*, a *rajas* és a *tamas* az anyag gunái vagy tulajdonságai, és minden anyag kizárólag e háromból áll, és hogy ez a három soha nem lehet más, mint anyag. A három szót használják melléknévi alakban is a dolgok jellegzetességének leírására, például a *Bhagavad Gîtâ*-ban, ahol olvashatunk *sâttvai*, *tâmasi* és *râjasi* ételekről, amelyek igyekeznek olyan típusú testet felépíteni, hogy abban az említett tulajdonság legyen túlsúlyban, így pl. a *râjasi* test energikus, sőt nyugtalan. Minden tárgy tartalmazza mindhárom gunát, de egyikük túlsúlyban van, és ez adja szembetűnő jellegét ugyanúgy, ahogyan minden tudat vagy *chit* rész megjeleníti az akaratot, a szeretetet és a gondolatot, noha egy adott jellemében nyilvánvalóan nem egyenlő mértékben, és általában egyikük a határozott vezetője és ösztönzője a másik kettőnek.

VII. FEJEZET AZ ISTENI ÉS AZ ANYAGI

Most pedig össze kell hasonlítanunk a *sat* és a *chit* világát, hogy lássuk, hogyan függnek össze egymással. Az elsőt helyesen nevezik anyaginak, a második legjobban úgy írható le, mint isteni. Meg kell értenünk, hogy az anyagi világ dolgai, és a *chit* világának tudatai soknak látszanak, mégis mindkét világ valójában csak egyetlen dolog vagy egyetlen tudat, amelynek a sok a részei.

Ez a nagy igazság teljesen nyilvánvaló és a legfontosabb az anyagi dolgok között. A létezés világa nem abból áll, hogy nagyszámú egymástól független dolog össze van rakva, vagy magasabb egységbe van foglalva – nem saját maga vagy építőelemek darabjainak óriási változata építi fel. Ellenkezőleg, a folyamat éppen fordított, és minden dolog, amit ismerünk, nem más, mint absztrakció a világból. Mind egyek, egységük pedig egymástól való teljes külső függőségükben mutatkozik meg. Gondoljuk végig például, mi megy végbe a gyermek elméjében, amikor szemét kinyitja a világra. Kezdetben ott minden csak egy nagy végtelen valami, és fokozatosan különbözteti meg ebből az általános tömegeből a feltűnőbb vagy élénkebb dolgokat, később pedig közülük a kisebb dolgokat. Ez hasonlít ahhoz a látványhoz, amit az utazó lát, amikor a hajó közelít a parthoz. Először látszik valami, ami talán föld, majd tisztábbá válik, erőteljesebben körvonalazódik, és a hegyek is láthatóvá válnak. Ezután az utazó meglátja a fákat és a házakat, majd amikor még közelebb kerül, az emberek és az állatok, sőt a virágok is láthatók lesznek.

Pszichológiailag pedig a dolgok tömkelegéből való hasonló megkülönböztetés alapvető a tudás megszerzésének folyamatában. Minden szillogizmusnak⁵ megvan az általános érvényű előzménye, ami nélkül nem lenne értelme a világos tudás megszerzésének, ami végül is sohasem valami új megszerzése, hanem világos felfogása valaminek, ami korábban homályos vagy észrevétlen volt. Jól ismert dolog, hogy a dolgokat összehasonlítás segítségével érzékeljük. Tegyük össze egy kutyát és egy macskát, és tanulmányozzuk hasonlóságait és különbözőségeit, ezután tudni fogjuk, mi a kutya, és mi a macska, és pedig jobban, mintha egyenként tanulmányoztuk volna azokat. Tehát bármely témában az gondolkodik a leghelyesebben, akinek a legtöbb elképzelése van, amivel a jelenlegit összehasonlíthatja, feltéve, ha ezeket az elképzeléseket elméjében jól átgondolta, világosan és alaposan rendszerezte. Minden gondolkodás valójában elvont; az elme nem tud két elképzelést egyszerre megtartani, csak egyet, ami magában foglal kettőt vagy többet, amelyben azok részei a nagyobb egésznek.

Nemcsak logikailag, de tényszerűen is igaz, hogy a kisebb a nagyobbtól, vagy a rész az egésztől függ. Az anyagi dolgok jellemzője, hogy nincs kezdeményező képességük, és nem változnak önmaguktól, hanem külső dolgoktól függ a változásuk. Ha például egy könyv az asztalon fekszik, ott is marad, mert az asztal ott van. Az asztalt viszont a padlódeszkák tartják, azokat a párnafák, amelyek a falnak támaszkodnak. A falakat az alapok tartják, az alapokat a föld. Továbbá a Föld anyagi test, amit a természet fizikai energiájának láthatatlan kötelékei tartanak, így ez más bolygóktól, a Naptól és a csillagoktól függ. Csak a létezés egésze önfenntartó, és valamennyi rész ettől az egésztől függ. Nem lehet elég nyomatékosan hangsúlyozni, hogy az egész nem a részekből áll, a részek viszont az egészből származnak, amiben fenntartójuk, táplálékuk és gyökerük van.

A törvény világában valamennyi tárgyi valóság örökkévalóan létezik. Tudjuk például, hogyha két szintelen gáz, az oxigén és a hidrogén megfelelő arányát felrobbantjuk, mindkettő eltűnik a szemünk elől, és valamennyi víz jelenik meg a helyükön. Bizonyosan elmondható, hogy ugyanaz az alapvető anyag és ugyanaz az energia még mindig ott van, de meg kell érteni, hogy semmi újat nem hoztunk létre még a tulajdonságokat illetően sem. Világos, hogy a víz nem volt ott korábban, most pedig ott van, és ha a dolgoknak csak a tulajdonságaira vagy külső megjelenésére gondolnánk, azt képzelhetnénk,

---

⁵ Logikai következtetési forma, amely két előzményből, azaz premisszából zárótételhez, konklúzióhoz jut. (A ford.)

hogy valami létrejött a semmiből. Viszont csak annyi történt, hogy a mindig létező valóságot nyilvánvalóvá tettük saját magunk és mások számára, akik e tekintetben egyek velünk.

A legjobb hasonlat, amit erre mondhatok, egy képkockákkal játszó gyermek. Van egy doboza, ami-ben körülbelül húsz fakocka van. Mindegyik kocka mindegyik oldalán egy kép négyzet alakú darabja van. A gyermek az asztalra vagy a padlóra rakja a kockáit, forgatja azokat, és addig rendezgeti oldalról oldalra, amíg valamennyi megfelelő részletet össze nem rakja úgy, hogy egy képet mutassanak. Ezután ismét összekeveri a kockákat, újra rendezi másik oldalukkal felfelé, hogy egy másik képet rakjon ki. Esetleg azt gondolja, hogy ő készíti azokat a képeket, de ez nem így van; először is a kezdetnél volt egy művész, a gyermek pedig mindössze annyit tett, hogy egymáshoz illesztette a dolgokat, hogy a művész által készített kép előtűnjön. Így amikor az oxigént és a hidrogént összetesszük, megjelenik a víz, és semmi nem tettünk hozzá vagy vettünk el a valóságból. Ugyanez igaz mindenre, így minden emberi alkotás és találmány ugyanezt a törvényt követi. Ez az a valóság, amit az elme úgy észlel, mint amit általában természeti törvénynek hívnak. Ez a törvény a létező valóság – *sattva* – az eszmék világa, az objektív egyetemes elme.

Olykor egy másik néven is nevezik a *sat*-ot, a nagy passzív princípiumként. Ebben a kitöltött térben – amint már mondtam – nincs kezdeményező képesség, mivel nincs idő, ami a *chit*-hez tartozik. Láttuk a könyv tökéletes függését az asztaltól, az asztalét a padlótól, és így tovább, és áttekintettük a dolgok teljességét. A teljességnek önmagában létezőnek, önteremtőnek, önmagát változtatónak kell lennie, nincs vele azonos típusú külső létezés, hogy anyagi energiát vonhasson magához kívülről. Más szavakkal a *sat* egyben isteni is. Brahmá-t Vishnu táplálja.

Azonban a *chit* minden részében isteni. Ő a nagy aktív princípium, az önmagától-létező, önmagát-teremtett, önmagát-változtató, a független és mindent-kezdeményező tudat, az idő létezése. Nagyon különleges okom van, hogy az „istenti” szót használom a „szellemi” kifejezés helyett, ami néhány elmében felmerülhet a fogalom kifejezésére. A „szellem” szó valami finom anyag érzetét hordozza, lehetszerű, éterikus, de még mindig anyag. Azonban az „istenti” (divine) szó ugyanabból a forrásból származik, mint a szanszkrit „*div*”, ami azt jelenti „fényleni”, és olyan szavakban jelenik meg, mint *div* – mennyország, *divâkâra* – a Nap, és *deva* – égi, angyali lény.

Így az isteni az, ami saját fényével vagy belülről ragyog, és sokan a régiek közül a Napot tették jelképévé, mivel a Napból árad ki világunk minden fénye, hője és élete; míg a Hold vele szemben áll, mint az anyag jelképe, ami csak a visszavert fényvel fénylik. Mindenki, aki veszi a fáradságot, és elgondolkodik a dolgról, megkülönböztetheti az Isteni Lényt vagy Nap Logoszt az anyagtól, vagy az Ő világától függetlenségének és kezdeményező képességének jellege alapján. Az egyik legkifejezőbb szó, amely Őt leírja, a *Swayambhu*, azaz önmagától-létező. Ő a mindenható, a mindenütt jelenlévő és a mindentudó, mivel Ő a *chit* egésze naprendszerünkben, *chit* a tökéletességig, míg az ember csak egy része ennek a *chit*-nek, és a három tulajdonsággal csak részlegesen rendelkezik. Tulajdonképpen az Isten szót nem lenne szabad ennek a hatalmas Tudatnak, a mi Legnagyobb Testvérünknek leírására használni. A tudatunk – csakúgy, mint a testünk – olyan valami, amit használunk, nem pedig az, ami vagyunk. Valójában az Egyetemes Istenhez, az igazi élethez, az anyagon és a tudaton túlihoz, a *purushán* és *prakritin* túlihoz, az anyagin és az istenin túlihoz tartozunk.

VIII. FEJEZET A HARMÓNIA

A fényoszlopról szóló történetünk beszélt először arról az éjszakáról, amikor Vishnu és Brahmâ nem működtek együtt egyetértésben, hanem szembeszálltak és vitatkoztak egymással, amíg Shiva helyre nem állította a harmóniát jelenlétével, ráébresztette őket, hogy mindketten egyek Benne, és a létezés egy új napját kezdte meg. Úgy találjuk, hogy *chit* és *sat*, vagy kisebb léptékben az ember és a tapasztalatainak külső világa között végzetes ellentét feszül, amíg fel nem fedezzük, hogy a közöttük lévő kapcsolat céljában tökéletes harmónia van, és hogy látszólagos ellentétüknek helytálló oka van.

Ânanda ott van mindkettőjük mögött, Shivában egyesülnek. A *chit* és a *sat* kapcsolata tele van *ânandá*-val, vagyis boldogsággal, ahogyan minden teremtmény azt bizonyítja, hogy szereti az életét, mivel amit általában életnek nevezünk, az a kettő közötti összjáték. Ismerős gondolat, hogy az emberi birodalom alatt az élet tele van boldogsággal, hogy az állatvilágban a fájdalom nem gyakori vagy tartós, és a félelem vagy rettegés pillanata csak akkor érkezik el, amikor az élet elpusztításának veszélye fenyeget. A szarvasmarhákban, amiknek millióit viszik hónapról hónapra Chicago és más városok vágóhidjaira, a félelem és szomorúság semmilyen gyanúja nincs mindaddig, amíg a vég közel nem kerül, mert tudásuk és képzeletük nem mondja el nekik, hogy mi vár rájuk. Életük kint a mezőkön édes, még ha az ember korlátozottnak is tartja azt. A Természet világában a félelem rendszerint a mirigyekre hat, hogy megnöveljék a fizikai képességeket, ez pedig serkenti a tudatot, mint amikor egy kis teremtmény élvezi a lopakodási képességét, amivel elkerül egy nagyobb lényt.

A San Francisco-i nagy fókáról ezt a történetet hallottam valahol. Néhány évvel ezelőtt élt a sziklák között, a legtávolabbi szirteken egy nagy foka, aki annak a fókaraznak a vezére volt, amely még mindig ott van. Az emberek emlékezetében és hagyományában pedig úgy él, hogy százhusz éven keresztül volt vezérük. Viszont egy nap az történt, hogy egy másik nagyszerű, élete teljében levő, fiatalabb foka érkezett délről, és azt gondolta, hogy neki kellene lennie e sziklák királyának. Így az újonnan érkezett öszszecsapott az öreg vezérrel, és három napon keresztül a két foka ádáz küzdelmet folytatott, amikor a sebekkel borított idősebb kiúszott a partra és meghalt. Van is egy kép, amit úgy írtak le, mint „a természet véres foggal és zsákmánnyal a karmai közt”, de ha erre a benne rejlő tudat nézőpontjából tekintünk, látni fogjuk, hogy a küzdelem nem volt öröm nélküli. A teremtmények életét ezen a szinten sokkal inkább az érzések, mint a gondolkodás jellemzi, és az idős kor számukra nem olyan hasznos dolog, mint amilyen az ember számára lehet. Valóban, amikor a test érzékelő képessége hanyatlani kezd, a tudat gyorsan követi ebben, mivel már nincs meg többé a korábbi életerős serkentője. Ezért azt, hogy a foka tudatának dicsősége hirtelen megszűnésével kellett távoznia testéből, a lelegevenebb tapasztalattal, amit valaha is átélt, nem kell sajnálnunk, különösen mivel nagyon valószínűtlen, hogy a küzdelem hevében túlságosan érzékeny lett volna a fájdalomra.

Áttérve az emberre, az élet tényleg nem csak boldogság, aminek okát abban a tényben találjuk meg, hogy az ember újonnan felismert képességeinek érvényesítése során diszharmóniát teremt önmaga és a világ között. Ő az, aki a *chit* élvezetében elfeledkezett az *ânandá*-ról, és meg kell neki mutatni Shivát, mielőtt újra meg tudja találni a test gyermekkori állapotát, amit elveszített. Az ember életében Vishnunak és Brahmának barátokká kell válniuk, és egyesülésükben Shiva jelen lesz.

A nyugati világban nem mindennapos az a gondolat, hogy az emberi tudat és a környezete közötti harmónia az élet egyik legnagyobb valósága. Még azok legnagyobb része is, aki hisz abban, hogy ez Isten világa, azt gondolja, hogy ez csupán egy hely, ahol Ő próbatételek elé állítja az általa létrehozott lelkeket, így egy idő után eldöntheti, kiket érdemes megtartani, és kiket kellene selejtként elhajítani. Akik pedig csak a forma fejlődésében hisznek, általában nem hiszik, hogy az emberi elme – még ha úgy is tekintik, mint a természet teremtményét – összhangban van a forrásával, hanem hogy valamilyen módon nem kívánt parazitaként fejlődik, és a természet felszínén egész egyszerűen szívós betolakodóként foglal helyet. Azonban a harmónia mégis jelen van, és ez valami egészen csodálatos dolog, magá-

nak Shivának a gyermeke, valóban, mint maga Shiva születik újjá, hogy egyesüljön Vishnuval és Brahmâ-val.

Egyszerűbben kifejezve azt mondhatjuk, hogy a Természet az ember barátjának bizonyul. Igaz, hogy a természet folyamata egyfajta hanyatlás, és az ember minden kezemunkája hamar szétporlad, de ha nem így lenne, a világ nem lehetne Isten iskolája az ember számára. Ha a házak elpusztíthatatlanok lennének, és valami különös varázslat következtében ugyanazt az ételt újra és újra meg lehetne enni, csak kevés ember dolgozna új dolgok létrehozásán, és valójában az a többletmunka, ami a földet megterhelő régi dolgok lerombolására szükséges, még inkább elvonná a kedvét annak a néhány embernek, akik hajlandók lennének valami új megalkotásáért dolgozni. Az embernek kevés ösztönzése volna gondolatai és akarata erejének használatára. A Természet nem könnyíti meg túlságosan az ember számára az életet, másrészt túl nehézre teszi, viszont mindig kínál olyan jellegű tapasztalást, ami kedvez az övéhez hasonló tudatos erők növekedésének. Ennek tanúja maga az ember, aki korszakokon keresztül állandóan növekszik, és képességei aktív felhasználása segítségével egyre nagyobb erővé fejlődik a jövőben.

Az *Upanishadok* egyikében szokatlan meghatározást találunk az emberre, ahol úgy beszél róla, mint olyan lényről, aki egyszerre erős és erőtlen, egyszerre tudatlan és bölcs. Hasonlítsuk össze a Természet bármelyik másik teremtményével, és észrevevessük gyámoltalanságát és tudatlanságát. Nincs természetes ruházata, szóra érdemes természetes fegyvere, sem gyors lába vagy szárnya, hogy elmenekülhessen ellenségei elől. Nincs természetes, ösztönös tudása, ami más teremtményeknek megmondja, hogy mi lehet ennivaló és mi a méreg, kik a barátok és kik az ellenségek, és hogyan kell otthont teremteni. Azt hihetnénk, hogy a Természetnek nem volt kedves az ember, hogy ilyen tehetetlenül taszította a világba, de nem így van. Az ember természetes ruházat híján megtanulta használni az értelmét, aminek következtében ruhát készített magának, amit viselve bármilyen éghajlat alatt élhet. Értelme segítségével megtanult fegyvereket és szerszámokat készíteni, amik a világ urává koronázták.

A fejletlen ember siránkozhat a hiányosságai miatt, imádkozva Istenhez, hogy szüntesse meg azokat, de az intelligens ember – aki ugyanő újra testet öltve – visszatekint, és megköszöni Istennek a kapott lehetőségeket és a megtiszteltetést, ami neki adatott, hogy korszakokon át isteni lénynek tekinthető, amivé saját munkája segítségével folyamatosan válik, nem pedig kívülről jövő erő által kialakított anyagi dolognak. Most már látja az ember és környezete között minden korszakban meglévő harmóniát, és megérti, hogy a világ az ember barátja volt és marad is, nem érzélgős, hanem barát a valódi szükségben.

Mivel az ember a világ isteni oldalához tartozik, nem pedig az anyagihoz, ilyen módon bontakozik ki, egyre magasabb szintű isteni képességeket szerez meg magának, és Isten azzal segíti, hogy jelen van a harmónia princípiumaként. Isten mindenható, de mégis van néhány dolog, amit nem tehet meg. Nem alkothat például magas törpét vagy négyszögletes kört, mivel, ha az ember magas lenne, nem lenne törpe, és a négyszögletes forma nem lehet kör alakú. Nem hozhat létre függőségben levő akaratot, mert az akarat, ami nem független, egyáltalán nem akarat. Ennélfogva Isten elismeri az ember isteniségét ezzel a nagyszerű rendelkezéssel az ember tudatának és képességeinek fejlődéséről, ezáltal az ember valóban önálló, magateremtette és isteni most és mindenkor.

Ez a harmónia a *chit* és a *sat* között tapasztalataink világában a *mâyâ*, amiről gyakran káprázatként beszélnek. Nem azért káprázat, mert bármilyen módon valótlanság lenne, hanem mert úgy tekintik, mint az életet, és összetévesztik a valódi léttel, az *ânanda*-val. Ezért a könyvek azt tanítják, hogy az embernek megszabadulásához még ebből a harmóniából is el kell menekülnie, amint tudatának fejlődése befejeződött, le kell rombolnia azt, amit néha úgy neveznek, hogy a látó és látott összekapcsolódása, és ezután saját állapotában marad meg. Ez az állapot az *ânanda*, egyben *kaivalya* is, az egy-ség, mert Shiva egységét sohasem zavarja még Vishnu és Brahmâ jelenléte sem.

A *Bhagavad Gîtâ*-ban Shrî Krishna erről a harmóniáról úgy is beszél, mint az ő *daivî prakriti*-jéről. Az általános szóhasználat az *élet* szót helyesen arra használja, hogy kifejezze a kölcsönhatást – a *mâyâ*-

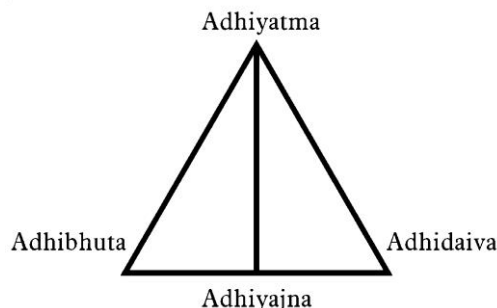
t –, amikor az emberek úgy gondolnak az életre, hogy az nem a bennük levő *chit*, sem pedig külső természeti energia, hanem mint ami a kettő harmonikus kölcsönhatása, amelyben mind a belső, mind a külső összetevőt figyelembe vesszük. Mihelyt valaki a filozófiáról ír, az emberek azt gondolják, hogy az olyan szavak, mint az élet, szükségképpen valami újat jelentenek, de ebben az esetben mindenesetre nem így van. Ez az élet a *mâyâ*, a káprázat, de csak azért, mert ez nem az igazi élet, ami a boldogság, magának Shiva-nak az élete, hanem csak az Ő újraszületése – az Ő egy-ségének visszatükröződése – ebben a kettősségben.

Ugyanílyen lényeges igazságokat mond ki a Gîtâ (8. fejezet), ahol Shrî Krishna a valóság négy osztályáról beszél, ezek: *adhyâtma*, *adhidaiva*, *adhibhûta* és *adhiyajna*. Ezek közül az első Shiva, a nyolcszoros megnyilvánulás mögött. A második és harmadik a nagy aktív és passzív princípium, az isteni és az anyagi, mint „ikrek egy vonal mentén” (hogy *A csend hangja*-ban egy más célra alkalmazott kifejezéssel éljek). A negyedik az „Én itt, a testben”-re vonatkozik, az áldozat princípiumára, ami által az élet, mint a *chit* és a *sat* kölcsönhatása lehetségessé válik. A *sacrifico* latinul azt jelenti: „megszentelem”; áldozat fedezhető fel a világban abban, ahogy a tudat és az anyag egymást szolgálják – ahogy mi nevezzük – az életben, és abban, ahogy egyik teremtmény akarva-akaratlanul mindig ad valamit a másiknak, így mind egy szervezett egészé és így megszenteltté válik.

Nincs mozgás nélkül az áldozat nélkül; ezért mondják azt, hogy Isten mozgás. Egy másik mód, ahogyan a négyből az alsó három látható, a tér, az idő és a mozgás formái. A tér a dolgok anyagi oldalával kapcsolatos, az idő a tudattal, a mozgás pedig az Istenséget, az *adhyâtma*-t képviseli. Néhány régi szofista mulatságos vitát javasolt arról, hogy egyetlen tárgy sem mozoghat sohasem, mert „nem mozoghat a térben, ahol van, és nyilvánvalóan nem mozoghat a térben, ahol nincs”. Természetesen, ha nem létezne más, csak anyag, nem tudna mozogni. Azonban tudjuk, hogy egy tárgy *arról a helyről*, ahol van, elmozdulhat *egy másik helyre*, ahol nem volt előzőleg. Ez az elmozdulás egy princípium létezését jelenti, ami meghaladja a tér határait. A tér egyfajta korlátozás, a valóságnak csak egy része, kevesebb, mint az egész. Benne a mozgás jelképezi az isteni természetet.

A tudat tanulmányozásánál hasonló nehézséggel találkozunk. Az emberek gyakran csodálkoznak azon, hogyan lehetséges, hogy ők ugyanazok a tudatos lények, akik tegnap, vagy egy évvel ezelőtt, vagy gyermekkorban, vagy előző életeikben voltak. Csodálkoznak, hogy lehet az a tudat, ami változó dolog, egyszerre az, ami volt, és ami most az. Ez azért van, mert a mozgás princípiuma idő feletti és időn túli, ami a tudat korlátja. A tér a passzív princípiumhoz, az idő az aktív princípiumhoz tartozik, a mozgás pedig Istent vagy Shivát fejezi ki.

A mi megfogalmazásunkban nemcsak anyag van, a térben korlátozott testek formájában, és nemcsak tudat van az időben korlátozott három képességével; nekünk Isten is van, aki sohasem hiányzik, és aki az idő és a tér e korlátait mindig meghaladja. Ezt a bennünk levő Istent, aki mindenben egy, úgy nevezük: „Én”. Ezért mondja mindig Shrî Krishna, hogy az az ember, aki elérte a tökéletességet, aki megértette az igazságot, „Hozzám jön el”. Amikor Shrî Krishna azt mondja, „Én”, ez alatt azt az „Én”-t is érti, ami abban a személyben is lakozik, akihez szól. Csak egy „Én” van, és aki megtalálja saját magában, az mindenben felismeri.

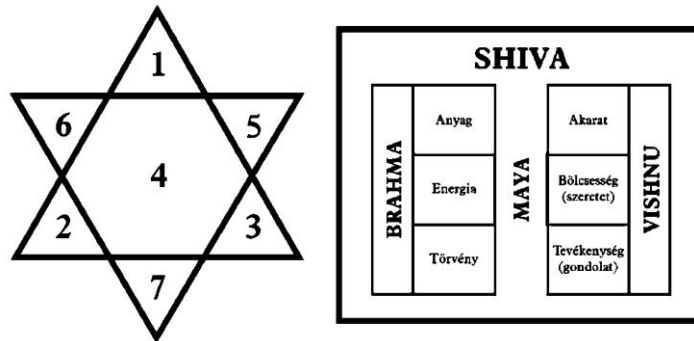

IX. FEJEZET A HÉT PRINCÍPIUM

Ahogy a tudatnak három aspektusa és az anyagi létezésnek három összetevője van, közöttük pedig a harmónia, a *mâyâ*, ugyanúgy hét alapvető valóság létezik az emberi tapasztalás egész világában, nem több és nem kevesebb. Ez a hét nem a háromból származik az élet vagy a *mâyâ* rendszerében, mivel az csak része egy nagyobb rendszernek, amelyben a hét már létezett. Viszont az Ő hetességéből megértve az Ő Hármasságát, azt mondhatjuk, hogy Shiva a hétből hármat Brahmâ-nak kölcsönöz, másik hármat Vishnu-nak, a hetediket, az *ânandâ*-t pedig megtartja saját magának.

Ebből látjuk, hogy ez a hét tökéletesen egyenlő, és egyikük sem keveréke vagy kombinációja a többinek, és helyesen nevezik princípiumoknak – elsődleges dolgoknak. Ha ezeket a könnyebb kezelhetőség érdekében számokkal jelöljük meg, ezek a számok csak önkényes elnevezések, és egymáshoz viszonyított helyzetük nem ad semmilyen valóságtartalmat. Ha ábrákon szemléltetjük ezeket, akkor az csak az emlékezetbe vésést szolgálja, és az ábrák matematikai jellemzőit nem szabad a princípiumoknak tulajdonítani. Az ilyen ábrák alkalmazásának az a veszélye, hogy ezek maguk az egyik princípiumhoz tartoznak, és előidézhetik azt, hogy a többi csak ennek az egynek a nézőpontjából látható, és így elrejtik valódi természetüket.

Fejezetünk első ábrájához nincs szükség sok magyarázatra, minthogy a teozófusok számára jól ismert egymást metsző háromszögeket mutatja. Ez a hét legjobb ábrázolása, és számokat helyeztem el megnevezésükre: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. A csúcsával felfelé mutató háromszög a *chit*, a lefelé mutató a *sat*, az egész pedig a hét egyenlő princípium kifejezésének jelképe, két egymással összefüggő hármasságon keresztül, amit úgy lehet nevezni, mint Isten hét princípiumát, amit a következő táblázat mutat.

A második táblázat bemutatja, hogyan osztjuk fel e hetet a nagy Hármasságon belül, de a tanulmányozónak ebben az esetben különösen kell vigyáznia arra, nehogy azt gondolja, hogy bármelyik csoport is egy másik felett van a térben.

A boldogsághoz vezető hosszú úton mindenki végighalad a fejlődés három lépcsőfokán, első a *sat* szakasza, majd a *chit*-é, végül az *ânandâ*-é. Ez mutatja, miért keresi minden lény a boldogságot, és mind a hét princípium, ami mozgatja a lények életét a világban, csak eszköz ehhez a célhoz. Még a szeretet, a tudat lényege is semmivé lesz benne.

PRINCÍPIUMOK

ISTEN TULAJDONSÁGAI ÉS AZ EMBERISÉG ESZMÉNYEI

1. Ichchhâ	Szabadság
2. Jnâna	Egység
3. Kriyâ	Megértés
4. Mâyâ	Harmónia
5. Sattwa	Igazság
6. Rajas	Jóság
7. Tamas	Szépség

Az emberi lény a jelenlegi fejlettségi szintjén a *chit* aspektusban a természetben lévő Istenre, vagyis a *sat*-ra, mint önmagán kívül levőre, a tudatban lévő Istenre, vagyis a *chit*-re pedig, mint önmagában levőre gondol. Ő azonban egyaránt jelen van mindkettőben, az emberek pedig gyakorlatilag mindkét területen keresik boldogságukat, azaz néhányan „befelé fordulva” keresik az életben számukra legnagyobbnak tűnő dolgokat, mások „merészen kifelé haladva” követik azokat, amik számukra az élet igaz céljainak tűnnek. Mindenki alapjában véve nagyobb lelkesedéssel szeretné elérni a hét eszmény egyikét, mint a többi hatot. Isten fenti táblázatba foglalt princípiumai így válnak az emberiség eszményeivé. Minthogy minden ember Shivához tartozik, az ember esetében – mint ahogyan az Övében is – mind a hét princípium azon munkálkodik, hogy tudatát érintkezésbe hozza az élet mind a hét alapvető realitásával. Az emberben viszont – Shivával ellentétben – a princípiumok nem egyenlő mértékben vannak jelen, az egyik mindig erősebb, mint a többi. Ezt az egyet hívjuk az ember sugarának. Minden egyetemes princípium állandóan kifejti vonzását minden emberre, de mindenki leginkább a saját sugaráéra válaszol, ami azután élete legmeghatározóbb eszméjévé válik, és ami tudatát a legélelnebb élet felé tudja elmozdítani, amire csak képes.

Az *ichchhâ* az akarat. Eddigi fejtegetéseinkből világos, hogy az ezzel rendelkező lény életének állapota egyfajta szabadság. Amikor ez a princípium a legerősebb egy emberben, akkor a szabadságot minden más felett fogja értékelni. A *jnâna* – amint már láttuk – a bölcsesség, ami lehetővé teszi, hogy egy tudat tökéletes együttérzésben rezegjen egy másikkal. A szeretet az, ami egyre magasabb szintű egység után sóvárog, habár a tökéletes egység, mint ahogyan a tökéletes szabadság is, csak az *ânandâ*-ban lehetséges. Megértés és értelem, mindkettő olyan kifejezés, ami a mentális erő vagy a gondolat tevékenységét jelenti, az az ember pedig, akinek a *kryiâ* az uralkodó princípiuma, mohón vágyik arra, hogy a dolgok rendszerét teljesen megértse. A negyedik sugárról szóló fejezetben elmagyarázom, hogy a harmónia princípiuma milyen vonzerőt fejt ki az emberre. Itt annyit kell megemlíteni, hogy az ehhez a sugárhoz tartozók egyensúlyban vannak a belső keresés és a külső haladás között, és csak akkor boldogok, ha összhangba tudják hozni mindkét igényüket, a belsőt és a külsőt is életükben.

A fajoknak és a nemzeteknek is – az emberekhez hasonlóan – megvan a maguk uralkodó princípiuma. Legjobban úgy jellemezhetem a skála maradék részét, ha azt mondom, hogy az árja történelem korai napjaiban, sőt Indiában még ma is az első három eszmény az, aminek a legnagyobb a vonzereje, olyan embereket találunk, akik belül keresik Istent, ahogyan kifejeznék, e három irány mentén, ami különösen világosan látható külön-külön Patanjali, Shrí Krishna és Shrí Shankarâchârya híres jógaiskoláiban. De amikor eljutunk az indo-európai faj fejlődésének közepéig, a görögökhöz, azt találjuk, hogy a harmónia princípiuma fejt ki nagy vonzerőt, és a bölcsék kezdik a fajt mintegy átfordítani Isten, mint *sat* elismerésére, és az emberek között a lélek nagy vágyakozását felébreszteni Isten felfedezése iránt a külső világban – igazságként, jóságként és szépségként.

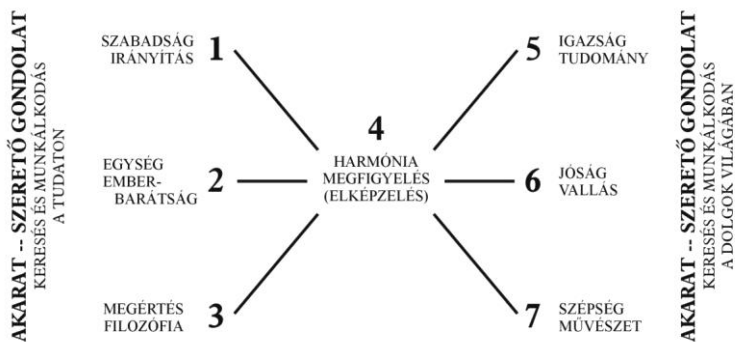
A kifelé történő keresés e három módja megfelel a befelé való keresés módjainak, mivel megfelelés vagy hasonlóság van az Istent kívülről és az Istent belülről történő keresés között, vagyis az „Isten a Természetben” és az „Isten a tudatban” között. Ez megjelenik az *ichchhâ* és a *tamas* között, tehát a tudatban levő akarat és a dolgokban levő állandóság között. Az akarat a tudat állandósága, az anyagiság pedig – azt lehet mondani – a dolgok akaratossága, makacsság, *tamas*. Később majd részletesebben elmagyarázzuk, hogy a szépség a tökéletes anyagi dolgok örök egyensúlya és mérlege, nyugalomban és mozgásban egyaránt.

Ahogy a *tamas* megfelel az *ichchhâ*-nak, úgy felel meg a *rajas* a *jnâna*-nak. Az utóbbi az emberben a szeretet, az érdeklődés, vagy a tudat energiája, ami összehozza, és együtt tartja a sok élőlényt; az előbbi az emberben úgy jelenik meg, mint vágy, minden dolog összegyűjtése, az egyetemes jóság keresése. Isten eszménye, mint jóság arra készíti az embert, hogy keresse Őt a Természetben, vagy azon túl, mint a nagylelkű adakozót, Istent úgy imádja, mint a jó dolgokban jelenlétét.

A megfelelés *kriyâ* és a *sattva* között ugyanaz, mint a gondolat és a Természet azon törvényei között, amelyek a dolgokkal kapcsolatos igazságot írják le. Az az ember, aki a világ kutatása útján keresi az igazságot, érzi, hogy létezik igazság vagy valóság a világban, ami minden dolog alapja vagy alkotórésze, ami előtt mindennek meg kell hajolnia.

A késői indo-európai fajokban a három utolsó eszmény túlsúlya volt az, ami előtérbe hozta életükben Istennek a *sat*-ban vagy a természetben való imádása három nagy formáját, amiket rendszerint tudománynak, vallásosságnak és művészetnek nevezünk. Ha bármilyen zavart okozna ezek közül a második, ne felejtjük el, hogy az európai nemzetek templomaikban meghajolnak Isten előtt, mélyen tisztelik Őt, mint a jó dolgok tulajdonosát és osztogatóját, és mindenekelőtt azért tisztelik, amit az Ő jóságának neveznek.

A befelé és a kifelé kereső ösvények közötti megfelelés, az ezeket irányító eszmények és azok kifejeződései az emberi dolgokban, a következő ábrán látható:

X. FEJEZET KÖLCSÖNÖS KAPCSOLATOK

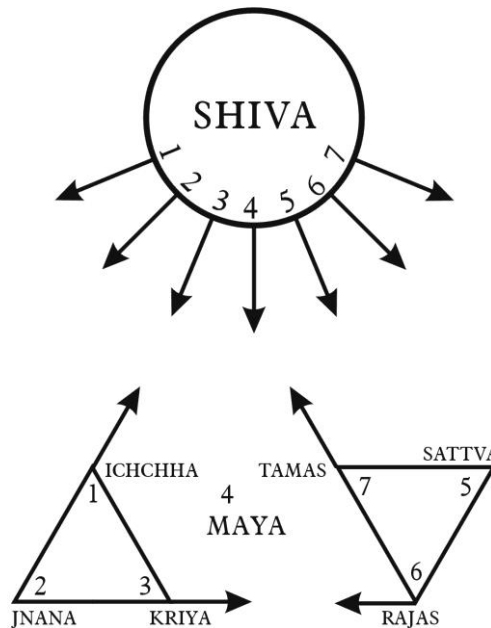
Már magyaráztam, hogy Shiva egy, és egységét nem zavarja Vishnu és Brahmâ jelenléte, akik Benne léteznek, és mindegyikük hármasság. Shiva is alapvetően hét, ahogyan az előző állítás jelzi, és ahogyan már korábban elmondtam. Azt a princípiumot, amit fenntart, néha a másik hat szintézisének nevezik, de az valójában egy olyan princípium, ami nem a többi egyesítéséből keletkezik, hanem olyan, amiből a többiek származtathatók.

Visnu és Brahmâ egymás mellett léteznek a megnyilvánulás korszakán, vagy Brahmâ napjának folyamán, és Shiva harmóniában tartja őket a *yoga-mâyâ*-ja segítségével. Hármuk kölcsönhatásait a következő ábra szemlélteti.

Shiva megérinti mind a hat princípiumot *mâyâ*-ján keresztül, amik különállók az egytől, de Ő maga az egyetlen *ânanda* marad.

Vishnu Shiva felé az *ichchhâ*-n keresztül fordul, Brahmâ-hoz pedig a *kriyâ*-n keresztül kapcsolódik, de Önmagában megmarad alapvetően *jnâna*-nak, szeretetnek, egyetemes tudatnak vagy szívnek.

Brahmâ Vishnu felé a *rajas*-on keresztül fordul, Shivához pedig a *tamas*-on keresztül, de Önmagában megmarad alapvetően *sattva*-nak, törvénynek, vagy az egyetemes elmének, vagy az eszmék világának.

Minden ember tudatát Vishnu egy részecskéjeként lehet leírni. Ez lényegében a *tudás* egy darabja – hogy ezt az ügyetlen, de hasznos kifejezést alkalmazzuk –, egyben az *öröm* és a *létezés* egy darabja is. Az egyetlen láng elválaszthatatlan szikrája. Vagy ugyanezt a kijelentést kívülről megközelítve: mindenki részese az őserőnek. Ez így van az anyag vonalán is, mert ha valamennyi anyagi tárgy hatással is van egymásra, de egy sem *teljesen* befolyásolt, és mindegyik egyben befolyásoló is. Még a gravitáció terén is így van ez, így amikor a földön sétálunk, van saját mozgató erőnk, ami a kapcsolat lényege. De minthogy kapcsolatban vagy összeköttetésben vagyunk másokkal, befogadjuk a befolyásukat, ugyanakkor mi is kifejtjük rájuk a sajátunkat, és létrejön az a kölcsönhatás, amit karmának nevezünk, ami az adás és a kapás egyenlege.

Ezzel az Őserővel kapcsolatban el kell mondanunk, hogy ez az, ami a valóságban vagyunk, és bármilyen zűrzavar, amibe bármikor belemerülünk, ettől a valóságtól részlegesen eltávolít még bennünket is. Ha valaki éppen egy sakkpartit játszik, az nem dominózik, habár *tud* dominózni. Ha valaki éppen egy könyv 10. fejezetét olvassa, az nem a 15. fejezetet olvassa, habár *képes* rá. Ha egy asztalos éppen egy asztalt készít, az nem széket készít, habár *tudna*. Ebben az időfolyamatban – amely lényegileg az elméé, és csak másodlagosan a cselekvése – mindig van egy fátyol a valóság felszínén, ami mindentől függetlenül ott van, bármikor megismerhető és felismerhető, amikor nincs jelen az a téves elképzelés, hogy a pillanat korlátozott kifejeződése maga a valóság.

Része az intelligenciának vagy cselekedeteink hatáskörének, hogy az elme és a cselekvés egyesül a tetteinkben, és nem veszítjük el az elme tudatosságát, mivel érintettek vagyunk a feladat tudatosságában. Az is hatáskörünk része, amikor tudatában vagyunk az őserőnek, az elme és test gyakorlati működései közben. Ehhez a kulcs először is a test szabályos működése, ami érettségének és engedelmességének eredménye, tehát nem veti bele magát értelmetlen cselekvésekbe, másodsor pedig az elme érettsége, tehát nem fordítja energiáját értelmetlen és semmitmondó elme-tevékenységre. Éppen ellenkezőleg, az őserő felé forduló figyelem állapotában van, amire a költő utalt, amikor ezt írta: „Csak akkor cselekszem helyesen, ha engedelmeskedem”. Éppen ez a tapasztalat áttekintésének gondolati útja, mert a bölcs látó belül saját magunk vagyunk, és így az úgynevezett engedelmesség a tökéletes szabadság. Ha a test beszélni és gondolkodni tudna, vajon nem azt mondaná-e, hogy önmagát tényleg önmagának érzi, amikor az őt kialakító erő hatása alatt cselekszik, ami egységét és összetartozását adja, amikor viszont fellázad létrehozója ellen, ebben a folyamatban szétesik darabokra, elveszíti önmagát. Az elme nyugalomban, az elme harmóniájában, érettségében akkor leginkább önmaga, amikor az emberben levő szellemi őserőnek engedelmeskedik, ami egy szikra Vishnu-ból, a létezés és az öröm eredeti tudásának egy darabja.

Mivel Vishnu (vagy Krisztus) az, aki az elme szíve, az önmegvalósításunk során rájövünk, hogy a létezés és az öröm *ismerői vagyunk*. Később, kétségtelenül felemelkedünk majd Shivához (vagy az Atyához), és a tudás és a létezés örömevé válunk. Az lesz az öröm, úgyhogy talán a tudat szó nem is megfelelő kifejezés rá – kedves olvasó, kérlek, meditálj ezen, mert ezt szavakban kifejezni lehetetlen!

Visszatérve hétköznapi életünk dolgainak sűrűjéhez, tegyük feladatunkká legalább mentálisan, hogy felismerjük, mi az őserő vagyunk. Igazában sohasem kedvelünk semmit, csak valódi önmagunkat. Mondhatjuk azt, hogy ebben vagy abban kedvünket leljük, pl. „Szeretem a fagylaltot”, de a helyzet az, hogy valójában nem a fagylaltot élvezzük, még csak nem is az ízét, hanem csak a fagylalt ízének tudatát.

Shiva akaratának kaleidoszkópszerű tevékenysége valami olyasmit eredményez, hogy ezt az örömet valamennyiünknel legfőképpen a sugarak egyikéhez kell kötnünk. Habár ez a hét princípium egymástól elválaszthatatlan, és valamennyi jelen van minden emberben, azt az egyet, ami természetében a legerősebb, nevezzük az ő sugarának. Ezért az ember sugara nemcsak, hogy nem anyagi jellegű dolog, de még csak nem is a tudathoz tartozó egyéni vonás, hanem Shivához való viszonyában tartozik hozzá. Ezért sohasem lehet *látni*, mivel a látás az érzékek egyike, akármilyen magas síkon van is, tárgyai mindig a *gunák*: a *sattva*, a *rajas* és a *tamas*. A tudat sohasem *látható*, még kevésbé látható az *igazi élet*, az *ánanda*. Ha egy ember láthatóan egy bizonyos területen dolgozik, és rendelkezik a megfelelő anyaggal (élet a *sat* fázisában) eszközei és céljai számára, akkor következtetni lehet arra, hogy valószínűleg sugara vezérelte munkájának kiválasztásában, és határozta meg teste tulajdonságait.

Amikor egy ember sugaráról beszélünk, és így uralkodó princípiumára gondolunk, ne felejtjük el azt a tényt, hogy megvan benne a többi princípium is, és azt se, hogy egy *emberről* van szó, tehát olyan valakiről, aki önmaga ura, legalábbis olyan mértékben, hogy életét tudata vezeti, és nem csupán reflexszerű tevékenységek vagy a környezetre adott engedelmes válaszok. Ez az ember pozitív, nem a *sat*-ban elsüllyedt, annak uralma alá került, mint a fejletlen emberek. Használja gondolaterőit az igazság felfedezésére, érzelmi erőit a dolgokban levő jószág feltárására, akaraterőit pedig a munkában, hogy

megtalálja, és napvilágra hozza a szépséget. Mindezek a tevékenységek teljesen eltérnek az emberiség gyermekkorában élő ember szolgálai és negatív viselkedésétől, aki céltalanul él, és átadja magát a lustaságnak, a gondtalan, önző kedvtelésnek.

Az állatok sugarai tisztábban kivehetők – mivel kevésbé bonyolultak –, mint sok ember esetében. Ennek oka az, hogy nagyon valóságos és természetes értelemben megtörtént az ember bukása. Mentális erőinek fejlődésével a karma olyan elegyét hozta létre önmagának, és olyan sok külső behatás számára nyitotta meg magát, hogy általában eközben az ember mély szellemi vágyai feledésbe merültek és elhomályosultak még saját látása előtt is. Ha valakinek lenne jártassága és türelme ahhoz, hogy elemezze ezt az átlagembert, azt találná, hogy princípiumainak egyike erősebb a többinél, és ez lelkének erőit saját általános jellege felé vezette.

Egy szilárd jellemű ember esetében, aki nem kiszolgálója testének vagy testéhez kapcsolódó személyes érzelmeinek, illetve a teste által felvett rögeszméknek, hanem ténylegesen rendelkezik önmagában bizonyos aktív akarattal, szeretettel vagy gondolattal, amivel életét irányítja, a sugár viszonylag könnyen felismerhető, és léteznek bizonyos kérdések, amelyeket feltehet önmagának, és amelyek segíthetnek saját sugara felfedezésében. Ezeket azonban félre kell tennem a meghatározott sugarak tárgyalása utáni részre.

Az emberek mindennapi életében a sugarak a következő általános típusokban jelennek meg:

1. Az akarat embere, aki saját maga és környezete uralásával keresi a szabadságot: az uralkodó.
2. A szeretet embere, aki együttérzésen keresztlül keresi az egységet: az emberszerető.
3. A gondolat embere, aki az élet tanulmányozása útján keresi a megértést: a filozófus.
4. A képzelet embere, aki hármass úton keresi a harmóniát: a mágus, a színész és a szimbólumok művésze, vagy költő.
5. A gondolat embere, aki a világban keresi az igazságot: a tudós.
6. A szeretet embere, aki Istent, mint jóságot keresi a világban: a vallásos rajongó.
7. Az akarat embere, aki azt a szépséget keresi a világban, ami Isten: a festőművész és a kézműves mester.

Ezen általános típusok kifejeződései és tevékenységei nagyon változatosak, a második részben részletesebb leírásuk során látható lesz, hogy egytől egyig tartalmazzák azokat a jellemzőket, amiket a sugaraknak tulajdonítunk a közreadott különféle felsorolásokban.

Mielőtt könyvünk első részét lezárnánk, szeretném megmagyarázni, miért használtunk szanszkrit irodalmi szóképeket és kifejezéseket, magyarul⁶ beszélő emberek számára ismerősebbek helyett. Először, mivel én magam is ezeket az igazságokat azokon a kifejezéseken tanultam meg. Másodszor, mert (ahogyan a modern tudományban és technológiában is) új fogalmak esetében új szavakra van szükség, és erre a szanszkrit szavak a legalkalmasabbak. Ezek az igazságok az egész világra kiterjedők, és nem fontos, hogy milyen nyelvet használunk rájuk, így a keresztények például – ha akarják – helyettesíthetik „az Atya, a Fiú és a Szentlélek” kifejezéssel a Shiva, Vishnu és Brahmâ kifejezést.

---

⁶ Az eredeti szövegben: angolul (A ford.)

II. RÉSZ A HÉT SUGÁR

Hét fő csoportja van a ... Dhyan Chohanok, amely csoportok megtalálhatók és felismerhetők minden vallásban, mert ők az őseredeti Hét Sugár. Az emberiség – így tanítja az okkultizmus – hét különböző csoportra van osztva.

A Titkos Tanítás

XI. FEJEZET AZ ELSŐ SUGÁR

„Saját magunkat kormányozni, vagy saját magunktól függeni – mondta Manu – boldogság, mások uralma alatt lenni, nyomorúság.” Ez a mondás illik az első sugár emberére, mivel ez a függetlenség és intuíció első három sugara közül a legelső. Egy modern államférfi ugyanezt az érzést és gondolatot foglalta más szavakba: „Az ön-kormányzás jobb, mint a jó kormányzás”.

Az első három sugárhoz tartozó emberek úgy jellemezhetők, hogy függetlenek, mert nem úgy tekintenek a világra, mint tanítóra, mint bőkezű anyára, vagy mint gyönyörű otthonra, hanem inkább, mint a kaland földjére a bátor akarat, a derűs szív vagy a nagyratörő elme számára – úgy érkeznek ebbe a világba, mint akik távoli országból jöttek, hogy hőstetteket hajtsanak végre. Az ilyen ember tele van kezdeményező képességgel, mivel nem vár a dolgokra és eseményekre, hogy azok lendületbe hozzák, hanem hajlamos úgy kezelni valamennyit (néha a nekik kijáró tisztelet nélkül), mint egy játék darabjait, amit játszik, mint eszközöket egy tervhez, amelyet megvalósít. Az intuíció emberének nevezik, mivel tudatosan használja saját gondolati és érző képességeit az élet játszójában, azok pedig gyarapodnak ezzel a gyakorlással. Ösztönösen érzi, hogy minden valódi akarati, szeretetteli vagy gondolati tevékenysége valami újat hoz a világba, és ilyen értelemben teremtő, nem úgy, hogy ez a teremtés bármilyen állandó értékű, vagy az ideiglenes fennmaradásnál vagy alkalmazásnál többre érdemes, hanem magának a tudat működésének érzése az öröm, mint a madár szárnyalása. Az akaratban több önérzékelésre, a szívben több életérzésre, az elmében több gondolat-érzékelésre vágyik – a belső tudat ezen dolgaiban keresi a boldogságot, és ehhez az életet használja, míg mások gondolati, akarati és érzelmi erejükkel és képességükkel a külső nagyvilágra várnak, és abból a nevelésből tanulnak, amit a természet nyújt.

Mindkét út, a belső és a külső is ugyanarra az eredményre vezet, a teljes belső és külső élet kitágítására. Mert mialatt az ember az istenit kutatja a természetben, annak szépsége, bőkezűsége és igazsága hat rá, és fejleszti lelke erőit. Amikor pedig megpróbálja szabadjára engedni erőit, amiket érez magában, azt találja, hogy ezt csak úgy teheti meg, ha azokat a külső világ jobbítására használja fel. Ezért minden egyes ember valójában egyidejűleg befelé húzódik vissza, és kifelé halad előre.

Az első sugáron az akarat emberében az ön-irányítás az uralkodó jellegzetesség. Ha az ember ehhez a sugárhoz tartozik, önérzete erős, és ha más tekintetben nem eléggé fejlett, ez a külvilág számára elenszenves is lehet. Ez az önérzet igyekszik olyan határozottságot nyújtani a dolgok és események közepe, amit aligha tud a világon bármi is megingatni, vagy megváltoztatni, olyan hajlamot nyújtani, hogy pozitív legyen a cselekvésben, olyan bátorságot adni, hogy úgy nézzen szembe az élettel, mint egy kalanddal, és ne meneküljön el vagy maradjon nyugodtan a dolgok között. Ez nem lehet csökkönység, ami ragaszkodik valamilyen eszméhez, érzéshez, saját helyzetéhez, valamilyen helyhez vagy

gondolathoz, hanem belső természeténél fogva rendelkeznie kell a rugalmasság és a megújulási képesség tulajdonságaival, mivel ez egyfajta erő, nem pedig magatartás.

Ha az ember ezen a téren nagyon erős, nem lesz „otthon” számára széles e világon, hanem az én méltósága válik léte központjává és egyensúlyi pontjává. Ez nem valami kifelé irányuló méltóság, ami nagy súlyt helyez arra, hogy mások elismerjék, és nem is törekszik ennek elérésére – az ilyen tevékenység a külső dolgoktól való függést jelezné –, hanem az ember valódi helyzetének, saját létezésének magasrendű érzése és borzongó irtózás a tolakodó események vagy személyek idegen kezével szemben, ami megérintheti a belső szentélyt. Ahogyan senki sem látja meg a szépséget anélkül, hogy ne gyönyörködne benne (bár sokan nézik anélkül, hogy meglátnák), és ahogyan senki sem láthatja meg az igazságot tiszteletadás nélkül, úgy senki, aki úgy érzi, hogy megérinti a belül levő én, soha nem lehet más, mint olyan pap, aki féltékenyen őrzi a szentélyét.

Ez a méltóság távol áll a büszkeségtől, egy ilyen ember túl büszke ahhoz, hogy büszke legyen. Nem a felsőbbrendűségi érzés okozza, egyáltalán nincs benne másokkal való összehasonlítás, sem az erő összemérése. Az ember hajlandó másokkal egyenlő feltételek mellett egy lenni, és *namaskâr*-t (jó napot!) mondani Istennek vagy koldusnak. Az ilyen embert nem annyira az érdekli, hogy mi ő, mint az, hogy létezik. Az az ember, aki mindenképp felett kívánságok nélkül, belülről él.

Ennek az élő erőnek a következtében, amit az ember életében érez, ennek a sugárnak az eszménye a függetlenség vagy a belülről való élés, mentesség a környezet kényszereitől, hajlam a körülmények irányítására és a mód megtalálása, hogy azok összhangba kerüljenek az ember terveivel. Az élet sakktablóján egy ilyen típusú embernek mindig lesz saját, teljesen kidolgozott, a lehető legkorábbi pillanattól indítható támadási terve, és amennyire csak meri, nem veszi figyelembe ellenfelei lépéseit, kihasználva minden lépést és bábut, ami rendelkezésre áll az eltervezett támadáshoz. Az akarat jellemzője, hogy minden lehetséges eszközzel keresi célkitűzéseit, más szavakkal, hogy az elmét állandóan a feladatra összpontosítja, így előbb vagy utóbb bizonyosan megtalálja az utat céljához.

Az ilyen embernek saját isteniségéről való érzése az, ami néha azt mondatja vele, hogy „akarom”, még akkor is, amikor azt sem tudja, hogyan tudja megvalósítani, mivel csalhatatlan ösztönnel megérzi a tényt, hogy saját sorsának a belül lévő önvaló végső és kizárólagos ura, mint ahogyan saját erejének alapja is. Benne a gondolat megérti az önvalót, az áhítat meghajlik előtte, a kezek érte dolgoznak, és minden más része is szereti az önvalót, ezért valóban képes akarni léte és élete egészével. Ennek a belső stabilitásnak a következtében az ilyen ember viszontagságos helyzetben is általában a legjobban cselekszik, barátságosan tekint arra a pusztulásra, ami a természet birodalmában állandóan végbemegy. Sok embert megrémít a természet kérlelhetetlen törvénye, és küzdenek ellene, de ő úgy tekint rá, mint ha az csak saját ereje lenne nagyobb léptékben, és úgy szereti, ahogyan egy erős ember mindig is szereti a méltó ellenfelet. Elismeri a munka értékét a munkás esetében, ha pedig valamit sikerült jól megoldani, érzi a mögötte álló akaratot, ami úgy támogatja őt, mint a diadal érzése. Ezzel az érzéssel tudja meglovagolni a világ erőit, kicsit ahhoz hasonlóan, ahogyan egy tapasztalt úszó tudja, hogy biztonságban van a vízben, és félig tudatosan eltölti ez az érzés, mielőtt beleugrik. Ahogyan az úszás a jó, nem pedig a víz, éppúgy ez az ember sincs tévhitben a külső dolgok valódi értéktelenségével kapcsolatban. Nem azért dolgozik, hogy elégedett lehessen valamilyen anyagi helyzet elérésével a későbbi pihenés vagy kényelem céljából, ezért ha tönkremegy vagy kudarc éri, nem kedvetlenedik el. Amikor valamilyen új cél van kéznél, mindig kész tiszta helyzetet teremteni a cselekvéshez, megválni a régi dolgoktól, vagy félrelökni azokat, talán néha kissé türelmetlen a felesleges dolgokkal vagy azokkal az emberekkel, akik a munkát szükségtelen érzésekkel, gondolatokkal és szavakkal terhelik.

Általában van egy készülő terve, amikor pedig azt megvalósította, máris egy másik van nyomában, olyan rendszerességgel, mint a tenger hullámai. Néha összeakadhatunk vele, amikor pusztító hangulatban van, amikor nagy elégedettséggel tép darabokra régi leveleket és papírokat, dob ki a könyvtárából régi könyveket, hajít ki bútorokat és ruhákat, vagy egy utazás alkalmával szabadul meg tőlük, ahogy a kutya rázza le magáról a vizet. Állandóan kész beleugrani egy újabb kalandba, büszkén nyers erejére,

lábai ugrásra készek, orrlükai remegnek. A pusztítás ilyen szelleme nem látható a második sugár emberében, aki minden dolognak gondját viseli, mert az a sugár az emberi gondoskodásról és munkáról szól, és az ember lelkéből és energiájából testesít meg valamit. Ismertem egy ahhoz a sugárhoz tartozó, szellemileg magasan fejlett embert, aki mindig felvágta a régi borítékokat, és üres belsejüket saját írásaira használta, nem azért, mert garaszkodó volt, hanem mert tisztelte az emberi munkát, bár magában ezt a cselekedetét gazdaságosnak nevezte, és nem szerette a pazarlást. A harmadik sugárhoz tartozó ember kétszer, háromszor, sőt még egyszer megnézi a tárgyat, amire már nincs szüksége, majd elteszi mondván, talán egy napon még jó lesz valami másra.

Az akarat emberének még nem jött el az ideje a gazdaságpolitika területén, de amikor az elérkezik, látható lesz, hogy egyaránt tiszteli a fogyasztót és a gyártót. Egyértelművé téve kimondja, hogy az embereket meg kell fizetni, hogy ennyivalót ehessenek, és egyéb termékeket használhassanak, annyira, hogy azokat a dolgokat előteremthessék. Eltekintve természetesen attól, amikor igenis eljön az a nap, valamikor a távoli jövőben, amikor a dolgok tökéletesen a fejük tetejére állnak, miután már az emberiség megtanulta a testvériség leckéjét, és senkinek nem lesz szüksége egyáltalán semmiféle fizetésre.

Az *én* szent. Nem csoda hát, hogy az emberek tisztelik a személyiségüket, mivel mindössze azt az ént ismerik, és a személyes megalázás és nevetségessé válás a legnagyobb gyötrelem azoknak az embereknek, akik még nem érzik tisztán a belül levő ént. Nem helyes eljárás az életben a személyiség lebecsülése, mivel a bálvány mögötti istenség valódi, és ha egyelőre a rosszat vagy az ostobát játssza is, abban való ereje a belül lévő istenségtől ered, aki igazi jellegében a felszínre akar emelkedni. A személyiség így az ember igazi társa és legjobb barátja a Földön, még ha néha úgy is látszik, mintha ellenségként cselekedne.

Ugyanez az emberben levő akarat adja meg a valóságérzetet a dolgoknak, és teszi az „én tapasztaltom”-at annak utolsó vizsgájává, hogy mi a valódi, így minden gondolkodás és érzet erre támaszkodik. Mások tanúságtétele nem ér semmit, ha ezzel az akarattal ellenkezik, és ha ennek a sugárnak az embere követ egy tanárt, az nem jelenti azt, hogy alárendeli magát valaki másnak, mivel a tanárt inkább útmutatóként, mint oktatóként fogadja el. Amikor követ egy vezetőt vagy parancsnokot, az azért történik, mert ő választotta azt, hogy így tesz. Ha a parancsnok azt mondja „Ezt kell tennie”, ő azt válaszolja: „Ezt fogom tenni”, ha a parancsnok így folytatja: „Ezt kell tennie, mert én azt mondom”, erre azt feleli: „Elhatároztam, hogy engedelmeskedem Önnek, és miközben így teszek, önmagamnak engedelmeskedem”. Talán nem tudatosul benne ilyen tisztán, de az a helyzet, hogy nem létezik más út számára, csak saját belső énjének követése.

Az az ember, aki ehhez a sugárhoz tartozik, úgy érzi, hogy az élet cselekvésre való, ezért számára a gyakorlati dolgokban való döntés szükségessége erős kényszerítő erő. Ha bármilyen dologban elhalaszt egy döntést, az nem az akarat tunyasága miatt van, hanem, mert úgy dönt, hogy elhalasztja a döntést, ez azonban viszonylag ritkán fordul elő, és szívesebben hoz ideiglenes döntést, miközben fenntartja a jövőbeni felülvizsgálat lehetőségét, mintsem hogy ne döntsön. Úgy érzi, akkor is lépnie kell a játszmában, amikor nem lát világosan előre. Esetleg tudatára ébred annak, hogy sokkal többet tanul a tettei következményeként keletkező tapasztalatokból, mintha azon gondolkozna, hogy mi történne, ha másként cselekedne. Döntéseiben fennáll a merevség veszélye, mert lehet, hogy nem olyan nyitott, mint ami kívánatos lenne ahhoz, hogy újra átgondoljon egy kérdést vagy cselekvést. Eldöntött valamit, és azt nem fogja felülvizsgálni, és nem fog új döntést hozni, hacsak szándékosan úgy nem határoz. Olykor nehéz ezt a helyzetet azoknak kezelni, akiknek vele együtt kell dolgozniuk. Még az is lehet, hogy olykor öntudatlanul is természetesnek tekinti, hogy mivel valamit saját elméjében már eldöntött, annak tényleg úgy kell lennie, saját erős, belső meggyőződését pedig kivetíti a természet birodalmába, és azt gondolja, hogy valami úgy van, és nem hajlandó elmenni és megnézni, vajon az tényleg úgy van-e, vagy sem. Mindez annak az egyszerű ténynek az eredménye, hogy a legerősebb princípiuma az akarat, ami állandóan szolgálatban van, hogy vezesse gondolatait és érzelmeit, és azokat uralkodó célja vagy létformája felé irányítsa.

Létezésünk végső céljai és életünk fázisváltásának indítékai mélyen rejtettek énünkben, így az akarat nem más, mint énünknek az események egymásutániságával való foglalkozása. Minthogy minden ember rendeltetése ugyanaz, mindannyian ugyanazt a dolgot akarják létük legmélyén, és csakis ennek az alapvető egységnek a révén érhető el a teljes szabadság. Míg, ha a jógit meditációban úgy nevezik, hogy „szikla-ülő”, akkor erről az emberről azt mondhatjuk, hogy vasoszlopként áll. Pillanatnyi szabadsága abban a képességében rejlik – néhány idős sztoikushoz hasonlóan –, hogy elutasítja, hogy olyan dolgokra fordítsa figyelmét, amelyek teljesen kívül esnek irányítási körén, és mivel tökéletesen ura önmagának, ezért ura mindennek a világon, ami viszont a hatókörén belül van. Az ilyen embernek nem számít, ha véleményével egyedül maradna, az összes többi ember pedig vele szemben állna, mert semmilyen bizonytalanságot nem érezne igazságával kapcsolatban. Egyébként, ha magasan fejlett ember, akkor természetesen a legnagyobb tisztelettel megfontolja a többi véleményt, de ez minden. Ha felállított magának egy értékrendet, akkor emellett egy nem szimpatizáló világ közepén egyedül állva is kitart, mivel sohasem a külvilágból veszi saját arculatát.

Mivel az akarat az ön-megváltoztatás képessége, az önuralom és az önmegtartóztatás gyakorlása könnyű annak az embernek, aki ezen az ösvényen jár. Az első sugárhoz tartozó ember vaskézzel uralodik önmagán. Ha egy ilyen ember arra a következtetésre jut, hogy például a húsételek fogyasztása fizikai vagy erkölcsi szempontból helytelen, akkor minden erőfeszítés nélkül lemond róluk. Ha pedig a test felkapja fejét, és azt mondja: „Óh, újra akarom a vadhús ízét, csak nem azt mondd, hogy nem fogod megengedni azt egész, hosszú eljövendő életem során?”, tétovázás nélkül válaszolja rá: „De igen, pontosan ezt mondom.” Ha úgy gondolja, hogy bizonyos kísérletek vagy gyakorlatok jók, akkor megcsinálja azokat, a test vonakodása, vagy lustasága nem fogja elriasztani. Mindezekben nem lesz sem feszültség, sem izgatottság, aminek egyszerű oka, hogy az akarat a legnyugodtabb dolog a világon. Néha az emberek azt hiszik, hogy a nagydarab, nagyszájú, uralkodó típusú személy az akarat embere, de ez nem így van. Az ilyen ember azért alkalmazza ezt a módszert, mert hatékony eszköznek gondolja ahhoz, hogy mások engedelmeskedjenek neki. Azért hiszi ezt, mert félig-meddig tudatában van, hogy ő maga is csak ilyen, a külvilágból rá ható hangoskodó dolgokkal bírható rá, hogy megmozduljon, ilyesminek azonban az akarat embere sohasem engedelmeskedne. Nem, hiszen az akarat a legnyugodtabb dolog a világon. Az önuralommal rendelkező ember pedig sohasem fog úgy gondolni önmegtartóztatására, mint célra, hanem csupán, mint tiszta énje helyes életére, aminek a tisztasága szent, nem tulajdonként vagy elért eredményként, hanem valódi léteként.

A hinduk között széles körben, nemzeti alapon talán a legnagyobb mértékben ezt az erőt fedezhetjük fel. Sokan vannak Indiában, akik kevésbé törődnek a külső dolgokkal mindaddig, amíg az én belül elégedett, és néha találkozhatunk gyakorlati dolgokban olyan emberekkel, akik ebben erősek, de természetük más részeiben hiányosságok mutatkoznak. Úgy találjuk, teljesen azt akarják, hogy az ember azt gondolja, megvan a saját útja, és legyen boldog ebben az illúzióban, miközben belül élvezik azt a felismerést, hogy nekik is megvan a saját útjuk. Az első sugár gyakran különös módon csendes ösvény, és még a belül hallható hang is a csend hangja, a jóga ösvényén pedig az embernek ez a csendes hang sokkal inkább iránymutatója, mint bármilyen vizuális tisztánlátás. A gyakorlati filozófiák közül Indiában Patanjali-é jellemző erre a sugárra, jóga-szútrái tartalmazzák az akarat emberének szóló tanítást. Ő a *kaivalya*-t, vagyis a függetlenséget ajánlja a tanítvány törekvésének céljaként, és az önuralmat a test, az érzékek és az elme felett, mint a függetlenség megvalósításához nélkülözhetetlen megtisztulást. Még előkészítő tanfolyamán is, miközben a mindenben benne lévő isteni tiszteletben tartásának szükségességéről beszél, így érve el a helyes tudást, ez az iskola a „*tapas*” működését teszi első helyre, amin helyesen és tágabb értelemben az önmérsékletet és a minden területen meglévő önuralmat értenek.

A görögök és a rómaiak idejében ez a sugár hívta életre a sztoikus iskolát, és a nagyszerű filozófiának ez az oldala különösen a rómaiak között érte el tökéletes kiteljesedését. Akkor minden ember, aki valóban sztoikus volt, érezte az én méltóságát. Egy ilyen ember ki tudott lépni égő házából, és romokban látva élete munkáját, képes volt azt mondani, hogy nem vesztett semmit, mivel nincs gazdagság az

éneken kívül. Ez olyan dolog volt, amit valóságként érzett, és tudta, hogy úgy van, amióta eldöntötte, hogy a tapasztalásnak – legyen az akár fájdalmas is – gazdagítania kell az életét.

Nem beszéltem a sugár hiányosságairól, mivel az egyik sugárnak sincs. Lehet, hogy az egyik sugárhoz tartozó ember nem képes elérni általános magas szintet alkata többi princípiumában, és ilyen esetben az akarat embere meglehetősen önközpontúnak, hatalmaskodónak, számítónak, vakmerőnek, durvának, tapintatlannak és gondatlannak és még más hasonlóknak mutatkozik céljai követésében. Ezeket a hibákat mégsem tulajdoníthatjuk egy területről származó erősségének, hanem a többi területen meglévő hiányosságainak. Ezek helyrehozásának útja nem az, hogy leromboljuk azt az erősséget, amivel rendelkezik, sem az, hogy meggátoljuk alap-jellemének ösztönző erőit. Hanem az, hogy ezeket jobb medrekbe tereljük azért, hogy ébredjen rá, mennyivel gazdagabb élete és mennyivel nagyobb mozgástere lehet, amikor megtanul ugyanúgy szeretni és gondolkodni, ahogyan megtanult akarni. Amikor megtanul mindent tisztelni, ami a létezés csodálatos világában gyönyörű, kedves és jó, ahol minden embertársunkban és a különbözőségeinkből származó helyzetekben megtaláljuk az isteni tökéletesség egy-egy olyan darabját, ami nekünk nem adatott meg.

Néha a gyermekekben ez az akarat különös akaratosságban mutatkozik meg. A gyermek meg akar tenni valamit, és tényleg éppen azon van, hogy megtegye, amikor egy meggondolatlan idősebb véletlenül azt mondja neki, hogy meg kell tennie az adott dolgot. Ez teljesen megmérgezi az örömét, a gyermek pedig hangos tiltakozással vagy néma makacssággal ellenáll. Hallottam egy hat év körüli kisfiúról, akinek az édesanyja azt akarta, hogy egy bizonyos inget vegyen fel, de úgy tette elé, hogy az nem felelt meg a fiú vérmérsékletének, ezért méltatlankodva visszautasította. Behívták az édesapát. A fiú nem érzett valódi ellenszenvet az ing iránt, néhány kedves szóra vágyott, ami lehetővé tette volna, hogy engedjen, de az apa megütötte, ezután viszont a fogait összeszorítva ezt mondta: „Most már akkor sem veszem fel, ha meg is öltök”. Tudatlan szülők és idősebb emberek megpróbálják megtörni az ilyen gyermekek lelkét, hogy kedvesebbé és engedelmesebbé tegyék, és néha sikeresen változtatják át őket átlagos, tisztességes jó emberekké, akiknek a jósága többnyire semmire sem jó, sem a maguk, sem senki más számára. Az ilyen jóság éppen csak nem rosszság, mint ahogy a legtöbb ember számára a béke éppen csak nem háború. Ha a gyereket szeretettel kezelték volna, az viszonzásra talált volna, az akaratához a szeretet is hozzáadódott volna, és a felnőtt ember későbbi életében a szeretet olyan erővel jelent volna meg a háttérben, aminek segítségével nagy dolgokat lehetett volna megvalósítani a világon.

Ha egy első sugárhoz tartozó embert életében a munkája közügyek irányításának területére vezet, és ez olyan állás, ami gyakran osztályrésze, jól fogja ellátni, mivel önmaga kormányzásában megtalálja saját szabadság iránti hajlamát. Ha pedig még olyan ember is, aki szereti embertársait, küzdeni fog azért, hogy elhozza a szabadságot másoknak, nem szabályzatok kívülről történő előírásával, hanem előcsalogatva a bennük levő akaratot, hogy az jobban kidomborodjon életükben. Bármelyik sugárhoz tartozó tiszta és jó ember csak arra vágyik, hogy átadja a többieknek annak az eszménynek az örömét, amit ő megtalált magának, és hogy – ha ugyanakkor bölcs is – erejét is eszményei szolgálatába állítsa.

XII. FEJEZET A MÁSODIK SUGÁR

A második sugár jellegzetessége a szeretet, annak a bölcsességnek pozitív kifejeződése az életben, ami az együttérzésen keresztül észleli a többi élőlényben a tudat állapotát, és figyelembe veszi azt, amikor velük foglalkozik. Ez is kezdeményező sugár, mivel a szeretet a lélek aktív energiája, a tudat *rajas*-a, és minden aktivitása arra irányul, hogy a testvériséget elősegítse, és tökéletesebben teremtsen meg egymással való egységünket az életben.

Azok az emberek, akik nem ehhez a sugárhoz tartoznak, bár képesek jelentős együttérzésre mások iránt örömeikben is, fájdalmaikban is, és bár megértik azokat az előnyöket, amik az embereknek együttműködéséből származnak, viszont nem könnyen képesek felfogni, hogy az egység nem megállapodás kérdése, hanem tény, és hogy a testvériség több, mint együttműködés, mert érzelmet foglal magában, míg az együttműködés nem. Amikor az egységnek ez az érzése eléggé megerősödött az ember szívében, már nem saját szempontjából fog a többiekre gondolni, és azt fontolgatni, hogyan gazdagíthatja saját életét, és mások hogyan segíthetik elő saját céljai megvalósulását, hanem bizonyos finom érzéssel keresztül kapcsolatot teremtve a tudatukkal, és így életükben és céljaikban ugyanannyira érdekelt, mint a sajátjában. Ennek az érzékenységnek a köre egyre tovább tágul, amint a második sugárhoz tartozó ember fejlődik, és eszményi apává, vagy anyává, ideális állampolgárrá, hazafivá válik, végül az egész emberiség testvérévé oly módon, hogy akire csak rápillant, azt az embert szereti.

Így szívében tartja minden társadalmi baj megoldását, a szeretet hatalmas erejét, és annak a szeretetnek az egyetemességét legkevesébe sem saját erényei jelentik. Ez a szeretet teszi lehetővé, hogy nemcsak azokat tisztelje, akik hozzá hasonlóak, vagy előnyös színben tűnnek fel hasonlóságuk miatt, hanem azokat is, akik teljesen eltérnek rangban vagy fajtában. Mi több, ez arra készíti, hogy szinte mélyen tisztelje azokat, akik különböznek tőle, minthogy a tudat hatalmas, szeretettel teli fényéből egy olyan részt birtokolnak, aminek ő kicsiny részét sem képes magába felvenni sajátjaként. Boldogságához nem szükséges, hogy a szórakozás és élvezet eszközeivel rendelkezzen, de fontos, hogy másoknak legyen azokban része, és így minden tevékenysége önzetlenségben merül ki, a tökéletes szeretet pedig elűzi mind a félelmet, mind a sóvárgást és a lehetséges emberi összeütközések legtöbb okát. Hallottam egy szegény emberről, aki egy gazdag ember kapuja közelében üldögélt, és úgy volt képes élvezni a gazdag ember örömeit, hogy nem rendelkezett saját vagyonnal. Ahogyan figyelte az arra járó boldog és sikeres embereket, és időnként benézett a nagy áruház ablakain, mindene megvolt, amit akarhatott. Hallottam egy olyan emberről is, aki egy utazásból visszatérve rájött, hogy elhagyta értékes aranyóráját, és nem siránkozott, hogy „Óh, jaj, elvesztettem az órámat!”, hanem egy kis örömteli lelkesedéssel kiáltott fel: „Nos, valaki bizonyára megtalálta azt az órát!” Ezek talán tökéletes mintapéldái a második sugárhoz tartozó embereknek, és világosan bemutatják ezt a típust.

A második sugárhoz tartozó emberek készek szenvedni szeretetükért, viszont annak mámora kétségtelenül eltakarja szemük elől életük többségének áldozatos jellegét. Ők nem olyan emberek, akik csak azért segítenek más szenvedőknek, hogy megszüntessék saját szenvedésüket, amit az együttérzésen keresztül éreznek, akiknek legfőbb gondjuk az, hogy elkerüljék a szenvedés helyszíneit, és ha lehetséges, látókörükön túlra helyezték, hogy elfelejthessék azt. Készek szembenézni a világgal, annak minden tökéletlenségével, annak örömeiből és fájdalmakból álló keverékével, és szerényen mondják: „Csak Isten jó, mindez körülöttünk csak jobb, vagy rosszabb, de öröme mindig van ok, mert a rosszabb mindig jobbá válik, mivel minden kedves, bajtársias vagy szolgálatból megtett cselekedet a javulást szolgálja, ami végül oda vezet, hogy mindenre úgy tudunk gondolni, mint jóra.” Az élet felfelé és előre történő fejlődésének tanítása mindig vonzza az ilyen típusú embereket, és olyan energiával telíti őket, ami szeretetüket nem csupán érzélgőssé, hanem bajtársiassá és testvériessé teszi.

Oka van annak, hogy miért van erős hatással a fejlődélmélet az ehhez a sugárhoz tartozó emberekre, mégpedig az, hogy a világban való életben a szeretet törvénye fejeződik ki. Vegyük ennek legtalá-

lőbb meghatározását, amit Herbert Spencer adott meg sok évvel ezelőtt. Azt mondta, hogy ez a rendezetlen homogenitás állapotából a szerkezeti és működési rendezett heterogenitás állapota irányába történő folyamatos változást foglalja magába. Ez egyszerűen kifejezve azt jelenti, hogy a világon minden egyes tudatot hordozó és kifejező élő szervezet, saját típusának folyamatosan határozottabbá válása során egyre határozottabb és függetlenebb dologgá válik, ugyanakkor a másokkal alkotott egység állapotába kerül, amelyben saját működése jobban szolgálja a többiek előrehaladását, mint saját elkülönült énjét. Ez azt is jelenti, hogy olyan dolgok, amelyek korábban hasonlóak és különállóak voltak, különbözőkké, de egyesültekké válnak, végül a törvény és a rend tökéletesen uralkodni fog a káosz és a sötétség fölött, és minden út tökéletessé válik az élet egyetemes kölcsönhatása számára. A tudat ilyen előrevivő áradatának részévé válni, ez jelenti a második sugárhoz tartozó ember számára az örömet. Nem annak *eszméje*, hanem megtapasztalása, anélkül, hogy gondolkodna a haladásról, kivéve, ha az kisebb és alárendeltebb mértékben bukkan fel hét sugara közül a többi általános természetének működése révén. Itt leírva az elvét kell ismertetnünk, egyfajta gondolkodási szemléletet, de azt találjuk, hogy a sugár ismerete amolyan ráérzés-tudás, ha érti az olvasó. Az ilyen ember nem fog elégedetlenkedni, hogy ez az áradat nem magasabb szintű, hanem a körülötte levő valamennyi életre úgy tekint, mint amilyenek, ostoba és panaszkodó bírálgatás nélkül, és velük együtt áramlik természetes, kölcsönösen előnyös bajtársiasságban, önként nyújtva az információt és a segítséget, ha szükséges.

Az emberi fejlődésnek ezt az ösvényét Indiában karma-jógának hívják. Tudom, hogy az állítás forradalmi, de helyes, az a népszerű elképzelés pedig helytelen, ami a karma szót úgy értelmezi, mint működést vagy cselekvést, minthogy ennek az ösvénynek a jellemzésekor a lényeg – ami sokak figyelmét elkerüli – az ember szeretete, ami a karmát karma-jógává teszi. Shrí Krishna azt tanította, hogy a szeretet ösvénye két nagy ágra osztható, egyik a bhakti-jóga, az önfeláldozás az Istennek, a másik a karma-jóga, az önfeláldozás az emberiségnek. Mi lehetne annál világosabb, mint Arjunának adott tanítása? „Bizony, Janaka és mások úgy érték el a tökéletességet, hogy az emberek egységét szem előtt tartva munkálkodtak, így kellene neked is tenned.”

Ezért lehetetlenség az igazi második sugaras ember számára, hogy visszahúzódjon a cselekvés világából, és azt mondja rá: „ez nem elég jó nekem”, vagy semmibe vegye a szolgálatát igénylő kéréseket, amelyek kisebb vagy nagyobb mértékben mindenfelé megjelennek. Természetéhez tartozik, hogy neki-lásson a jót-tevéshez. Nála nem úgy van mereven, hogy „Ezt jó megtenni, azt pedig rossz megtenni”, hanem bármit jobbra tenni, mint korábban volt, azt helyes megtenni. Ismertem egy bírót, aki a Legfelsőbb Bíróság elnöke volt egy olyan országban, ahol a törvény még azt követeli meg, hogy a gyilkosokat fel kell akasztani. Mint magánembernek és igaz hindunak, bírói életének fő gondolata az volt, hogy minden jót meg kell tennie, amire csak képes, és senkinek ne okozzon kárt, ennek ellenére időnként a hivatása azt követelte meg, hogy a gyilkost halálra ítélje. Néhány spirituális érdeklődésű barátja nemrégén álláspontját puhatolva azt kérdezte tőle: „Vajon nem összeegyeztethetetlen-e az elveiddel, hogy felelősséget vállalsz embertársaid haláláért, még ha azok hitvány emberek is? Nem kellene-e lemondanod arról a tisztségről, amelyik ilyen kegyetlenséget követel tőled? Miért egyezel bele, hogy ilyen gonosz törvény közvetítője legyél?” A bíró mélyen eltűnődött a kérdésen, és végül arra a világos döntésre jutott, hogy nem szabad feladnia tisztségét, mivel, ahogyan megfogalmazta: „Akármerről nézem, én, aki még a gyilkosokat is szeretem, egy embert küldök a halálba, mert nem tudom megmenteni. Lehet, hogy az utódom, akiben nincs annyi szeretet, mint bennem, négy embert küld halálba. Ha pedig úgy történne, hogy a karma megbüntet engem a miatt az ember miatt, akit én ítéltem el, el kell azt viselnem a három ember kedvéért, akiket megmentettem”. Ez az ember nem sértette meg a szeretet törvényét, és nem vette el egy ember életét, hogy egy másikat megmentsen, de a lehető legjobban betartotta a törvényt, és életet mentett meg. Nem az érdekelte, hogy saját kezét önző módon tisztán tartsa. Mert egy ilyen embernek a „helyes” és a „helytelen” soha nem lehet ésszel hozott ítélet, vagy szabályok és előírások kérdése.

Ismertem egy hölgyet is, aki egy zsúfolt városban élt, ahol nagyon primitív módon szabadultak meg a kóbor macskáktól és kutyáktól. A helyhatóság két embert alkalmazott, egyiküket azért, hogy begyűjtse a kóbor állatokat, a másikat pedig azért, hogy megölje azokat. Mindkét ember annak alapján kapta a fizetést, hogy hány állat került a kezeik közé, és amelyek rövid három nap haladékot kaptak elfogásuk és kivégzésük között. Ez a hölgy, aki nagyon szerette az állatokat, és nem tudta elviselni a gondolatot, hogy azok veszélyben vannak és szenvednek, összefogott néhány baráttal, és létrehozta egy társaságot néhány ismert és magas rangú hivatali betöltő felelősségteljes emberrel. Ezután megkeresték a városi tanácsot, és felajánlották, hogy leveszik vállukról a kóbor állatok minden gondját. A helyhatóság beleegyezett, és átengedte egy régi épület és kert használatát, a hölgy pedig az intézmény vezetője lett. Alkalmaztak egy embert tisztességes, rendszeres fizetésért, hogy járjon körbe egy kis teherautóval és gyűjtse be a macskákat és a kutyákat. Jólelkűen tartották az állatokat három hétig, és értesítették az egész várost, hol található az elveszett állatok, vagy kaphatók újak, és csak ennek letelte után altatták el a nem kívánt állatokat. Ilyen volt ennek a hölgynek a jósága, hogy saját kezébe vette a legrosszabb hivatali, és olyan humánusan járt el, amennyire csak lehetett. A második sugárhoz tartozó ember a jót nem annak önző élvezetért teszi, hanem a szívben rejlő szeretet miatt.

Ez a testvériség sugara. A második sugárhoz tartozó ember azon van, hogy jót tegyen. Úgy érzi, hogy az emberiség templomának felépítésében a kötőanyag a jóakarát, a barátság és a szeretet. Megérti, hogy rendszerekkel, szabályzatokkal, megegyezésekkel és együttműködéssel nem lehet messzire jutni ebben a munkában, és hogy szeretet nélkül nem lehet a békét megvenni az emberiség számára.

Az ehhez a sugárhoz tartozó emberek közül kerülnek ki a legjobb tanítók és orvosok. Emlékszem, úgy húsz évvel ezelőtt olvastam egy elismert professzor, Bernard Bosanquet cikkét, amiben azt állította, hogy nem tanácsos a legkiválóbb tudósokat tanárként alkalmazni az iskolákban, mivel ezek az emberek a tárgyukat nagyon könnyen tanulták meg, és nincsenek abban a helyzetben, hogy megértsék az átlagos tanulók lelkiállapotát. Egészen biztos, hogy a szeretet képességére bármi másnál sokkal nagyobb szükség van nemcsak a nevelésben, egy gyermeknél az emberi képességek kibontakoztatásában, hanem a tanításban, a tudás átadásában is. Mindenki tudja, hogy az az orvos, aki képes valódi, élénk érdeklődést mutatni betege iránt, legtöbbször nemcsak a legnépszerűbb, hanem a legsikeresebb is.

Az élet nagyon sok területe nyitott mindegyik sugár embere számára a fejlődés minden szintjén. A mai idők⁷ gazdasági környezetében, eltekintve azoktól, akiket hivatásosoknak neveznek, a második sugárhoz tartozó ember ideális termékgazdálkodó, akár nagykereskedő, akár kiskereskedő. Ezen a területen úgy érzi magát, mint aki pontosan azt teszi az emberek elé, amire szükségük van, ami valóban megfelelő, azokat a termékeket forgalmazza, ami hasznos számukra. Az általa értékesített termékek valódi érdemei bírójának tekinti magát, árait tisztességes haszonkulccsal alakítja ki, és elkerüli azokat, amelyeket emberhez méltatlan módon állítottak elő. Divat úgy tekinteni az üzleti életre, mint pusztán pénzszerzési eszközre, és azt gondolni, hogy jót csak ezen kívül lehet tenni, de egyszerű tény, hogy itt kínálkozik az egyik legnagyobb lehetőség szeretetteljes kapcsolat kialakítására más emberekkel.

Néha azt gondolják, hogy ennek a sugárnak egyik jele a könnyed barátkozás, de ez nem így van. Ismertem egy urat, aki rendkívül békés ember volt, és hosszú élete során nem volt barátja közvetlen családján kívül. Egy napon megkérdeztem, hogyan alakult ez így, amire azt válaszolta: „Tény, hogy nem tudom megjátszani a barátságosdít, ha barátságokat kötök, ki kell állnom mellettük minden módon, minden gondjuk és nehézségük közepette, nekem pedig elég a feleségem és gyermekeim, és nem kockáztathatom azt, amire szükségük van, így nem kötök barátságokat”. Nagyszívű ember volt, a harmadik sugaras gondolkodással vegyítve, mindig ösztönösen készen arra, hogy saját örömeit és szórakozását mások érdekében feláldozza, de tökéletesen visszahúzódóan.

A második sugárhoz tartozó embereknek nagyon komoly hibáik lehetnek, ha esetleg a többi típus tulajdonságaiból az elfogadhatónál kisebb mértékben részesülnek. Sok olyan ember van a világon, akik

---

⁷ A könyv 1925-ben jelent meg. (A ford.)

nagyon szenvednek, amikor azokra a rémségekre gondolnak, amik a civilizáció mögött, néha annak felszínén húzódnak meg. Nem tesznek semmit annak érdekében, hogy megszüntessék azokat, mivel kevés akarat vagy gyakorlatiasság van a jellemükben, de boldogtalanságba kergetik önmagukat, másokat pedig azzal az örökös panaszkodással háborgatnak, hogy szinte minden hatalom és pénz a világban valahogyan azok kezébe került, akik nem szeretik embertársaikat. Ha azzal foglalkoznának, hogy mindazt a csekély energiát, amivel már rendelkeznek, egy kis olyan jó megtételére használják, amit képesek lennének megtenni, akkor nem adnák hozzá saját ellenszenvenességüket a meglévő emberi boldogtalansághoz, hanem felkészülnének a kiválóbb képességek jövőbeni gyakorlására. Ebben a világban a törvény kikötése, hogy senki sem rendelkezhet olyan képességgel vagy lehetőséggel, amiért nem dolgozott meg.

Ehhez hasonló hiba a józan észnek ellentmondó mértékű önzetlenség is, mint amikor Goldsmith, a költő minden ágyneműjét kidobta az ablakon néhány szerencsétlen vándornak az éjszaka közepén. Nem jelent boldogságot másoknak az a tudat, hogy miattuk szenvedünk, és azok az emberek, akik nem teszik meg azt, amit saját magukért meg kellene tenniük ahhoz, hogy saját életüket mások környezetének tisztességes és vidám részévé tegyék, komoly gyötrelmet okoznak a világnak. A kiadós dühkitörések ugyancsak nem szokatlanok ennél a sugárnál, míg az első sugár embere hajlamos fagyos távolságba visszahúzódnival, ha a helyzet számára nyugtalanító, a harmadik sugár embere pedig inkább hajlamos félni.

Van egy nagyon gyakori veszély is, hogy az elfogulatlanság nélküli nagy szeretet más tekintetben inkább káros, mint hasznos lehet a szeretett ember számára, ha az bénító hatású. Hallottam egy történetet egy fiatal nőről Amerikában, aki édesanyjával és húgával élt egy kis lakásban, és a város egyik irodájában dolgozva a keresetéből támogatta őket. Egyszer aztán a fiatal nő szerelmes lett egy fiatal emberbe, aki feleségül akarta venni, munkahelyéről kivenni, és közös otthonot akart teremteni. Azonban mindkettőjük legnagyobb fájdalmára a fiatal nő ezt nem tehetette meg, mivel ott volt az édesanyja, akire gondolnia kellett, és aki állandóan betegeskedett, és ott volt húga is, akinek saját jövőjével kapcsolatos elképzelési azt kívánták, hogy egy meglehetősen drága iskolába járjon, noha már jóval túl volt huszadik évén. Mialatt ebben a zsákutcában voltak, a fiatal nő munkaadója, egy idősebb, jóindulatú és éles elméjű úr, tudomást szerzett a dolgról, nagyon hamar megértette, hogy sem az édesanyja, sem a húg számára nem igazán hasznos sem testileg, sem jellemileg az az elpuhult magatartás, amibe alkalmazottja kedvessége fokozatosan belevitte őket. Ezért ahhoz a megdőbbentő lépéshez folyamodott, hogy egy nap behívta az irodájába, és könyörtelenül azonnal felmondott neki. Akkor éppen nem volt kilátás számára egy másik munkahelyre és a család anyagi helyzete kezdett sötétté válni, mivel az emberek a jövedelmükből éltek. De az orvosság hamarosan hatékonynak bizonyult, mivel az anya megértette, hogy saját magának kell tennie valamit, és elhelyezkedett egy áruházban, ahol hamarosan elfelejtette kisebb betegségeit, amelyek azonnal eltűntek e kijózanító kezelés következtében. Sok barátja lett, így élete élénké és szilárdná vált. Ezalatt a húg félretette néhány hóbortos álmát, és az iskolai szünidőben dolgozott, hogy megkeresse a tanítást egy részét. A két fiatal összeházasodott, és azután boldogan élt a korábbi munkaadó atyai barátságának jóságos árnyékában. Rendben van, ha egy sánta kutyát felviszünk a lépcsőn, de ostoba és kegyetlen dolog egész úton cipelni.

XIII. FEJEZET A HARMADIK SUGÁR

Nemrégem egy képes hirdetéssel találkoztam, amelyen egy fiatalember állt, mellette egy lány, amint csokoládét vásárolnak egy édességboltban. Ez a felirat állt rajta: „Johnston csokoládék: A férfitől, aki megérti, a lánynak, aki tudja”. A lány tudta, hogy melyik csokoládé jó – ez az ötödik sugár tudása, a férfi megértette, hogy ezek a csokoládék mit jelentenek a lánynak – ez pedig a harmadik sugár megértése.

A harmadik sugárhoz tartozó ember érzékeny a dolgokra, mint ahogyan az akarat embere érzékeny önmagára, a szeretet embere pedig a többi élőlényben levő tudatra. Mivel pedig az első három sugáron belül van, azok között, akik az ént, vagy az Istent, vagy a boldogságot belül keresik, a dolgok csak azért érdeklik, mert azok tudatot hordoznak. Ő a filozófus, aki megértést vagy értelmet akar, és úgy érzi, a boldogság attól függ, hogy – bár a világ bőkezűen onthatja adományait az emberekre, és mindenki békében élhet a testvériségben –, az mégis hiányozna, ha a lélek nem lenne képes megérteni mindezen dolgok jelentőségét. Aktív, ami a dolgokat illeti, de csak a tudat érdekében.

A megértés az elme állapota, amelyben megragadja a dolgok összhangját, mint például „az ember lóháton”. Nem lehetséges megteremteni az összhangot abban, hogy „az elefánt lóháton”, vagy „a töltőtoll lóháton”. Vagy egy másik példát mondva: a Föld a tengelye körül forog, és a Nap körül kering, ami *egy gondolat*, egy összhang. Amit mi absztrakt (elvont) gondolatnak hívunk, az az összhang belépése a gondolkodó elmébe. A dolgok összefüggésének felfogása, de ennél tovább is megy, mert azt az elgondolást is magában foglalja, hogy a dolgok éppen az összefüggés miatt azok, amik. Ez az egység megértése, míg a második sugár annak megérzése. Ez a megértés belső elégedettséget ad. Ez a filozófusok célja, nem annyira a tudás megszerzése, mint a lélek éhségének kielégítése. Ha ez a képesség, ami sok dolgot tud együtt látni, és ezért megérteni, kifelé fordul az üzleti élet felé, akkor olyan embert látunk, akinek ragyogó szervező és mérnöki esze van, aki képes átlátni, milyen módon kellene a dolgokat véghezvinni.

Amikor ez a képesség párosul az első sugár akaratával, hatalmas lángelmét hozhat létre ezeken a területeken. Jellegzetes erője a gondolat, ha pedig az első és a második sugárhoz tartozó emberekkel dolgozik, képes meglátni, hogyan kell a dolgokat elrendezni ahhoz, hogy szeretetük és elhatározásuk a leghatékonyabban tudjon működni.

Kérdezzünk meg egy ilyen típusú embert, mit fog tenni bizonyos gyakorlati helyzetben, például egy tanár alkalmazása esetén egy iskolában, amellyel esetleg őt bízták meg, azt fogja válaszolni: „Adjanak tíz percet, hogy gondolkozzam róla”. Valószínűleg kérdéseket fog feltenni, és nem azért, mert azt akarja, hogy bárki más gondolkozzon helyette, amit utálna, hanem mert információt szeretne kapni, amire gondolkodását józanul alapozhatja. Óvatos ember, és ha esetleg komolyan hiányzik belőle néhány más princípium, akkor néha olyan gondosan gondolkodik el az éppen adott dologról, hogy a cselekvés lehetősége elmúlik, mielőtt eldöntené, mit is lenne a legjobb tenni.

Ennek a sugárnak az ereje rendkívül átfogó elmét ad az embereknek, és kedvező alkalmat teremt az életben ösvény kialakítására több különböző irányvonal mentén. Mivel azonban mentes a kényszertől, és a lehetőségek széles választéka az, amit a harmadik sugárhoz tartozó ember élvez, néha kiderül, hogy az ilyen embernek nehéz szűk keretek közé korlátoznia magát, hogy nem sikerül egy irányvonalra elegendő erővel összpontosítani, tehát azt elérni, amit általában sikernek nevezünk az életben, miközben egy szerényebb képességű ember saját korlátainak megfelelően összpontosítva nekimegy és nyer.

Ügyesen bánik a gondolat erejével, ami formálja az anyagot, és a tudomány, művészet, mágia vagy bármely más dolog felé fordulhat, és nem korlátozza a részrehajlás, ami igen jelentős erőt ad bizonyos területeken néhány más sugárhoz tartozónak. Amikor az ember koncentrálni akar, akkor akaraterejét használja, hogy figyelmét egy éles gyújtópontba állítsa és gondolatát bizonyos határok között tartsa. Amikor meditatál, eggyé teszi önmagát a dologgal azáltal, hogy a lehető legteljesebb figyelmét fordítja annak

minden részére, befogadva a témához kapcsolódó valamennyi gondolatát. Amikor azonban kontemplál⁸, egy harmadik cselekedet történik, amelynek során mintegy rögzíti tökéletesített gondolatát – majd pedig az adott mentális képben lévő gondolaterő alakítja vagy irányítja az anyagot, úgy irányítva a természeti erőket, ahogyan a mágnes vonzza a vasreszeléket. Ez kétségkívül az a teremtő erő, amit a szoláris Brahmâ alkalmazott a kezdet kezdetén, ez nem egyszerűen meditáció, hanem annál valamivel több, amit sanyama-nak neveznek, ami a koncentrációval kezdődik és kontemplációval végződik, és kitarja az ajtót minden beteljesülés előtt. A jógik, akik ezekhez a sugarakhoz tartoznak, valamennyien gyakorolják a teljes sanyama-t, de annak koncentrációs részét az első, a meditációs részét a második, a kontemplációs részét pedig a harmadik sugárhoz tartozók végzik a legtökéletesebben. Megérthetjük, milyen képességek birtokában kell lennie az Adeptusnak, akiben mindezek a sugarak az emberi tökéletesség szintjére fejlődtek.

Természetesen ne felejtsük el, hogy a sanyama hármassága, a koncentráció, a meditáció és a kontempláció, amit Patanjali tanított, állítása szerint nem életünk szellemi céljának eszközei, hanem „a tisztátalanság megsemmisítésének” eszközei (II. 28), megnyitva az utat a bölcsesség-fény vagy „megértés-fény” (jnânadîpti) előtt, egészen az ember valódi természetének megkülönböztető képességéig (viveka). Látni fogjuk, hogy ez egyfajta teljes vagy tökéletes látás, gondolati művelet nélkül. Amint a többi sugár esetében is, ez a megértés csak előkészület, nem pedig cél.

Az élet gondjaival való szembenézés során a harmadik sugárhoz tartozó ember mindig azt fogja mondani: „Az igazság szabaddá tesz bennünket. Kapjunk értelmet – a cselekvés köteles azt követni, nem kell aggódnunk emiatt. Legyen az igazság akár fájdalmas, akár kellemes, akkor is azt akarjuk. Ne törődjünk az érzelmeinkkel!” Ha hibázik a szeretetben vagy a cselekvésben, nem érzi, hogy folt esett volna rajta, de ha az igazságban téved, az keserves lelkipurdalást okoz neki.

Széles látóköre miatt, és mivel a dolgokat csak az éhes elme táplálékának tekinti, a harmadik sugárhoz tartozó ember minden dolgot nagyjából ugyanannak lát, de ez az azonosság a legjobbra és nem a legrosszabba irányul. Ő az a bölcs, akiről a keleti írások beszélnek, amelyek azt mondják, hogy egy ilyen embernek minden dolog egyforma, barát vagy ellenség, arany vagy agyagrög. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az arany végül is csupán agyag, és nem különlegesen értékes, sem azt, hogy végül is a barátok nem tekinthetők értékesebbeknek, mint az ellenségek, hanem minden dolog értékes és jelentős annak az embernek, aki megnyitja életét használatukra, neki az agyag éppen olyan értékes, mint az arany, az ellenség pedig valójában barát. Emerson azt mondta: „A költő, a filozófus, a szent számára minden dolog kedves és megszentelt, minden esemény hasznos, minden nap szent, minden ember isteni, mert a szem az élethez kötődik, és semmibe se veszi a körülményeket”. Az e mögött rejlő alapvető Epictetus remekül fejezte ki, amikor azt mondta, hogy Isten azzal az egyedüli céllal küldte a világba, hogy jellemét az erény minden fajtájában tökéletesítse, és hogy semmi nem volt a világon, amit ne tudott volna arra felhasználni.

A harmadik sugárhoz tartozó ember megéri, hogy azok a dolgok, amiket az emberek általában károsnak neveznek, csak azért tekinthetők annak, mivel kellemetlenek az érzelmek számára, vagy kényelmetlenül felkavarók az előítéletekkel telt elme számára, de valamennyi nagy nyereséggé fordítható át, ha a helyes szellemben fogadjuk el azokat. Látja a jelentéktelen dolgok jelentőségét, és a köznapok csodáját is. Számára minden csodálatos, de semmi sem titokzatos. Egy fűszál a végtelenségről beszél neki, míg másoknak ugyanehhez egy hegyre vagy a csillagok világára van szükségük. Amikor a tudós azt mondja: „Nincsenek csodák”, ő azt válaszolja: „Ellenkezőleg, minden csoda”. Mindketten ugyanazt állítják – a természet egységét. Mindig van oka (gyakran több is) mindennek, amit csinál, és képes felfedezni a dolgok okát, amelyek rajta kívül merülnek fel. Ennek a sugárnak az eszménye maga Brahmâ, aki a rishiknek vagy a bölcseknek a világban mindenről mindent el tudott mondani.

---

⁸ Kontempláció: Olyan, az elmétől független lélektevékenység, amelyben az elme teljesen lecsendesül. Tökéletesebb, mint a gondolkodás, mert a gondolkodásban a lélek beszél, a kontemplációban pedig átél. (A ford.)

A viveka, vagyis a megkülönböztető képesség teszi lehetővé, hogy a filozófus meg tudja különböztetni a fontosat a nem fontostól bármilyen okból. Japánban meséltek egy történetet, hogy amikor a nagy sógun, Ieyasu meghalt, és a testét eltemették a Nikko hegyen, utóda a sógunátusban felszólította a birodalom daimyos-ait, hogy mindegyikük küldjön egy bronz-, vagy kőlámpást, hogy feldizíthessék a keretet a halotti templom körül. Mind így is tett, kivéve egy embert, aki túl szegény volt, és helyette önként felajánlotta, hogy egy fasort ültet az út mentén, utazóknak menedékként. Ma már látjuk, hogy felajánlása sokkal értékesebb volt az összes többinél – a harmadik sugár embere ezt kezdettől fogva világosan látta volna.

Önmaga számára ez a széles látókörű szemléletmód a harmadik sugár emberének egyedülálló alkalmazkodási képességet biztosít, tud élni kunyhóban vagy palotában, tud aludni a földön vagy pelyhes ágyban. Életében nagy érzékenységet mutat a különleges dolgok használata iránt, képességet mindenfajta rendelkezésre álló anyag alkalmazása iránt, és betervezi azokat. Kiváló sakkjátékos, a különböző típusú bábokat tulajdonságuknak megfelelően használja egy meghatározott tervben, sőt, egyszerre sok tervben úgy, hogy ha egy lépése nem jönne ki jól egyik terve szempontjából, egy másikhoz tudja illeszteni, és így minden lehetséges helyzetből a legjobbat tudja kihozni. Mivel pedig más emberekkel foglalkozva ugyanilyen széles látókörrel rendelkezik, nem akadékoskodik a kis dolgokban, hanem tudja, hogy mi a fontos, és mi nem, így az alkalmazkodóképesség tapintat formájában ismét megmutatkozik.

A harmadik sugárhoz tartozó ember csak kevés figyelmet fordít a tanítókra, mivel neki minden a tanítója, és rendelkezik a kontempláció titkával, így, amikor megfigyel dolgokat, a magasabb mentális intuíció villan elő, arról a területről, ahol tanuló és tanító egyek. „Mit kezdjek a gurukkal – mondta egyszer egy ilyen ember –, aki tanulója vagyok a férgeknek és a halaknak, a békáknak, a fáknak és a szikláknak?” Megfigyelhető, hogy ennél a sugárnál nehezebb dolog jellegzetes tanítót találni, mint a többi sugár esetében, olyan, mintha a guru távol tartaná magát, hogy megbizonyosodjon arról, leendő tanítványa megtanulja-e mindenből a leckéket, ahogyan sugara ezt megköveteli. Emerson ennek a sugárnak tipikus képviselője volt, bár nagymértékben kiegészült az első sugárral is.

Egy ilyen típusú ember éri el a leggyorsabb haladást mind az agyafűrt, mind a megértő gondolkodásban. Ahhoz, hogy a legjobban kihasználja ezt a képességet, különösen világosan képzeli el, hogy mit is fog tenni egy adott pillanatban. Láttunk már tapasztalt hivatásos korcsolyázót siklani, akinek minden mozdulata olyan tiszta és biztos, mint egy új acélpenge? Vagy pingvint kitartóan halat fogni, egy pillanatig tartó és tévedhetetlen mozdulattal? Így gondolkodhat egy ilyen ember, amikor megedzi önmagát, ahogyan a korcsolyázó siklik, ahogyan a pingvin ide-oda fordul. Felfogóképességének tágítása céljából gondolatban az egyik dolgot a másikhoz illeszti, mindegyiket tökéletesen tisztázza önmaga számára, majd pedig egyesíti azt a növekvő képpel. Így gondolhat egy fűszálra, azután sok fűszálra, majd a képéhez bokrokat, virágokat és fákat ad hozzá, amíg hamarosan egy kertet tart elméjében anélkül, hogy elveszítene részleteket, mint ahogy az előbb csak egy fűszálat tartott ott.

Néha lehetséges az emberi természet jelentős részét megérteni az állatok tanulmányozása útján. Különösen a házasított állatok mutatják a legtöbb embernél tisztábban a sugarak jellegzetességeit, elméjük működésének, dolgaik bonyolultságának és kötelezettségeiknek egyszerűsége következtében. Ki merem jelenteni, hogy ők az állati birodalom arhatjai, mivel *állatként* sokkal fejlettebbek, mint az emberek *emberként*. Azt hiszem, valamennyien sokkal jobban szeretik az embereket, mint saját fajtársuk egyedeit, és élvezik a tőlünk és tevékenységünkéből érkező ingereket. Az ember logikusnak találja, hogy meg kell jelenniük az emberi birodalomban, és meg kell kapniuk emberi örökségünket az emberiségnek tett szolgálataik karmikus eredményeként. Emlékszem, hogy olvastam egy cikket, amely arról szólt, hogy a primitív ember mennyire nem tudott volna előbbre jutni a házasított kutya segítsége nélkül. Minthogy ezek tények, úgy érzem, teljes mértékben megengedhető, hogy a sugarak emberi jellegzetességeinek bemutatására ezeknek az állatoknak a viselkedését használjuk fel. Hadd említsem az elefántot – amellyel bizonyos mértékig megtiszteltetés volt Indiában kapcsolatba kerülnöm –, mint ennek a sugárnak tipikus képviselőjét. Megfigyelhetjük, hogy órákig áll a forgalmas piactéren, szelíden himbá-

lózva egyik lábáról a másikra, gondosan megfigyelve mindent, ami történik, de a legkisebb vágyat sem mutatva, hogy abban ő maga aktívan részt vegyen. Azt mondják, hogy amikor az elefántot először elfogják, maga a megtettesült ördög, de szívében annyira filozófus, hogy abban a pillanatban, amikor megérti, hogy a további ellenállás haszontalan, teljes nyugalommal elfogadja az új helyzetet, otthon érzi magát, és kiegyezik az új körülményekkel. Mindig nagyon bátran néz szembe bármilyen veszéllyel, amit megért, másrészt viszont rendkívül féltően viszonylag apró dolgokban, amelyek teljesen ismeretlenek számára. Ennyire összpontosul és nyugszik élete a megértésen. A zűrzavarban elveszti a fejét, de minden más körülmények között a legmegfontoltabb és elővigyázatosabb, vonzalmaiban, amelyek mélyek és tartósak, rendkívüli mértékig féltően gondos tud lenni. Ebben az állat tisztán mutatja ezt a sugarat, mivel ennek a sugárnak a gyengesége a félelem. Ha fejlődése folyamán az ember a tudásra támaszkodva eloszlatja félelmét, bizonyos mértékben továbbra is félni fog attól, amit nem ért. Hasonló okból a szeretet, a második sugár emberei hajlamosak felháborodásra és dühkitőzésre, az akarat, az első sugár emberei pedig néha a büszkeség áldozatává válnak.

Az első sugár tulajdonságainak legjellemzőbb állati képét a teve mutatja. Itt ismét kivételes lehetőségeim voltak közeli személyes ismeret megszerzésére. Amikor a Hyderabad-i Főiskola igazgatója voltam Sind-ben, leginkább Perzsiából szőnyeget hozó hosszú tevekaravánok haladtak el rendszeresen ajtónk előtt, és gyakran épületeink árnyékában pihentek meg az Indus folyó kis csatornaága mentén. Ugyancsak gyakran találkoztunk velük a szűk bazárokkal teli utcákon, ezenkívül sok olyan embert ismertünk, akik ezeknek az állatoknak gazdái voltak, és gyakran legeltették őket babulfáink alatt. Úgy tűnik, valamennyi állat közül a teve a legbüszkébb, és legkevésbé hajlandó arra, hogy dolgozzon. Biztos vagyok abban, hogy nem egyszerű véletlen az, ahogyan kitérés nélkül megy keresztül a bazáron – ahol tolongó emberek sietnek be a szűk utcákba, és préselik be magukat a nyitott üzletek előterébe –, megvető tekintettel néz, először egyik, majd a másik oldalra, semmi másra nem gondolva, mint hogy ezek a szájalmas emberek úgyis mindig kitérnek az útjából.

A második sugár tulajdonságaihoz szemügyre vehetjük a tehenet. Nem mindenki ismeri fel azt, hogy mit jelent a szeretet ezeknek az állatoknak. Indiában ez nagyon jól látható a háziasítás során. Abban az országban, ahol az emberek számához viszonyítva több tehen van, mint bárhol másutt, legtöbbször családi tulajdon, pajtáiban élnek, vagy kívül az udvarban. Szinte családtagnak tekintik őket, saját nevük van, mint Lakshmi, az istennő, vagy Padma, a lótusz. Az ember visszaemlékezik Rabindranath Tagore egyik versére, amelyben elmeséli, hogy egy reggel hogyan zavarta fel őt valaki az ablakon kívül, így hívogatva: „Gyere, kedves, gyere csak!”, és amikor kinézett, látta, hogy egy tehenet vezetnek. A tehen szeretettel kapcsolatos érzelmeit megemlítette egy másik ember is, akinek két tehene volt. Az idősebb mindig elsődleges figyelemben részesült a fejéknél és más területen is. Ha ez a férfi véletlenül a második tehenet fejte meg először, akkor az első tehén egészen zaklatott lett, és így a teje nem folyt olyan simán, mint egyébként.

XIV. FEJEZET A NEGYEDIK SUGÁR

A negyedik sugárhoz tartozó embert a negyedik princípium túlsúlya jellemzi. Tulajdonsága a harmónia. Nem képes külön tartani életében a belső és a külső világokat. Ha van egy elképzelése, elégedetlen, amíg nem ad annak gyakorlati kifejezést, ha pedig a világban valami elvégzendő munkája van, boldogtalan tőle, ha csak ki nem tud fejezni azzal egy eszmét vagy eszményt. Az emberek között nem képviseli sem különösképpen a belső világot (mint teszi azt a kormányzó, az emberbarát és a filozófus), sem különösképpen a külsőt (mint teszi azt a tudós, a vallási fanatikus és a művész). Mâyâ princípiumát jeleníti meg, amiről már leírtam, hogy Shiva jellegzetes kifejeződése, a Vishnu és Brahmâ közötti összhang megteremtése. A Földön nem létezhet ennél nagyszerűbb valóság, és ez mégis káprázat, mert ez nem magának Shivanak a valódi élete, az igazi *ânanda*. Tevékenységét nem anyagi érdekek irányítják, de nem is az elme érdekei. Bizonyos értelemben az első három sugár, mint egy egység, és az utolsó három sugár, mint egy másik egység egy ellentétpárt hoz létre, mivel az első három főleg befelé forduló, az utolsó három pedig kifelé forduló. Meg kell jegyezni, hogy a kormányzói tisztség és köztisztviselőség befelé fordulók, mert magukban foglalják a szabadság érzetének megbecsülését, és megkísérlik olyan feltételek megteremtését, amelyek minden embernek biztosítják a szabadságot arra, hogy élvezék saját képességeik használatát és kifejlesztését, meghagyva nekik az önmagukra találás örömét. A jószomszédiságban és a testvériségben levő legnemesebb emberbarátság ugyancsak befelé forduló, mivel magában foglalja a társas élet megbecsülését, a jóindulat érzését, és tudja, hogy az ajándékok és a termékek cseréi kisebb jelentőségűek, mint a megfelelő adok-kapokban meglévő bajtársiasság érzése. Azzal is tisztában van, hogy jobb a szeretet egy kis kunyhóban, mint a legnagyobb gazdagság szeretet nélkül. Az emberek ezt az igazságot bizonyos mértékig háborús időkben ismerik fel, amikor hullani kezdenek a bombák, ők pedig szeretetet éreznek korábbi helybeli vetélytársaik és ellenségeik iránt. Harmadszor, a filozófus befeléfordultsága kevés magyarázatot igényel.

Ezekkel ellentétben áll a másik három, a tudós, a vallásos rajongó és a művész, akik kifelé fordulók, akik nagyra értékelik a világ dolgait, és végül ezeken keresztül találják meg a kapukat a végtelenhez.

E két csoport között helyezkedik el a negyedik sugarú típus. Képviselői a kettő közötti kapcsolat tökéletessé fejlesztésében találják meg boldogságukat. Ezt a kapcsolatot nevezte Shrí Krishna „másik *prakritim*”-nek (másik megnyilvánulásom) – *daivîprakriti*-nek – nem csupán *mâyâ*-nak, hanem *yogamâyâ*-nak. Legfőképpen az e sugárhoz tartozó ember tapasztalásában igazolódik az, hogy nincs sorompó vagy válaszfal a lélekben, ahol az Isten végződik, és az ember kezdődik, ahogyan Emerson mondta.

Miközben elismerjük a negyedik sugár e döntő fontosságú jellegzetességét, ne gondoljuk, hogy a többi sugárhoz tartozó embereknek is előbb vagy utóbb el kell jutniuk ide. Ez a sugár a többivel összehasonlítva hátrányos helyzetben van, mivel a hozzá tartozó embereknek nehezebb elérni azt a tudati *intenzitást*, ami a többi hat sugárnál erőteljesebben szakosodott. Így a negyedik sugár emberei néha úgy tűnnek, hogy inkább középszerűek az anyagi precizitás, pontosság, igazság, jóság és szépség területén, néha pedig inkább olyanok a hivatali rang, a bajtársiasság és alapelvek területén, mint a többi sugárhoz tartozó emberek. Megvan viszont az az előnyük, hogy elkerülik a szakosodásból származó fogyatékoságokat. Mindegyik sugár tökéletesedésekor megtisztulás megy végbe, ami *shânti*-t, vagyis békét eredményez, amelynek során az ember valódi énje megismerőjévé válik.

A negyedik sugárhoz tartozó ember fejlődésének korai szakaszaiban állhatatlanságot és változékony hangulatot mutat, néha az önállóság három típusa felé hajlik (az első három sugár), néha az áhitat és odaadás három típusa felé (az utolsó három sugár), de sohasem fog teljesen eltávolodni a kiegyensúlyozott helyzetétől, ami az emberi természet mindkét oldalának egyidejű jelenlétére utal. Ez sok boldogtalanságot okoz neki, mivel a munkájában, amit a világban kell végeznie, szükségét érzi egy eszmény kifejezésének, másrészt viszont bármilyen eszmény, amelyhez vonzódik, hajlamos érzéketlenné

tenni és kiégetni lelkét, hacsak nem tudja kifejezni azokat. Így ő nyugtalan lelkiismeretű ember, amíg el nem éri az élet áldott állapotát, amelyikben belső és külső részei állandó harmóniában működő állapotba kerülnek, amelyben a külső és a belső növekedés törvényei, a karma és a dharma egyé olvadnak össze. De amikor már összeolvadnak, a legközelebb kerül a valódi boldogsághoz, ami csak lehetséges a Földön: a belsőnek a külső felé, és a külsőnek a belső felé való közvetítése teljes és folyamatos lesz, és olykor a jövőbelátás szelleme is kifejezésre jut.

Úgy tűnik, az ősi Egyiptom életét és vallását ez a sugár erősen befolyásolta. Annak az országnak a dolgai az életet képviselték, és az élet képviselője nagyon is tárgyias formát öltött. Nézzük meg például az egyiptomiak építészetét ferde vonalaival és kerek, testes oszlopaival, amiket állandóan alárendeltek az állati és növényi formáknak, nem pedig díszítés céljára használták azokat. Másfelől, az emberi alakok és más élőlények szobrokon vagy festményeken történő ábrázolása sokkal inkább matematikai formában jelent meg, mint bárhol másutt.

A forma és élet közötti megfelelésnek ez az észlelése a mágia régi fogalma szempontjából nagymértékben előtérben állt, ami nyilvánvalóan igen nagy szerepet játszott az akkori életben. Az egyik művészeti forma az volt, amelyben a jelkép és a sugallat alkották a befolyást és hatalmat, olyan művészet, ami gyönyörű annak elméjében, akinek megvan a kulcsa annak értelmezéséhez, de nem a formában, mint olyanban. Törekedtek az elmeállapotok formákkal való kifejezésére, amelyek viszont hasonló elmeállapotokat voltak hajlamosak felkelteni azokban, akik észrevették azokat. Mindez rendkívüli összhangban van mai, modern pszichológiánkkal. A következő módon szemléltethetném: az életet kifejező jelek mindig görbék, mert az élet kiszámíthatatlan. Az egyenes vonalak és a szögek kiszámíthatók, tudjuk, hová tartanak. Azonban az élet cselekedetei csak görbe vonalakkal ábrázolhatók, amelyekről nem tételezhető fel, hogy ugyanazon az úton haladnak tovább, mivel ez azt jelentené, hogy egy sugár határozza meg őket, ami viszont egyenes vonal. Azt is számításba kell venni ennek a gondolatnak a helyes értelmezéséhez, hogy a görbe vonalon nincsenek szögletek. A negyedik sugárhoz tartozó elme ezt az igazságot *valahogyan* megragadja. Majd ezen felül eljut ahhoz a felismeréshez, hogy a halál világában vagyunk. Ez elfogadott dolog. Egy nem változó dolog: halott cselekedet. Egy fogalom: halott gondolat. Valamit leggyakrabban azért teszünk meg, hogy megkíméljen a jövőbeni cselekvés szükségességétől, és a gondolkodás is hasonlóan tesz, amikor rögzíti az elképzeléseket, amelyek megkímélnék a további gondolkodástól. Így mind a cselekvés, mind a gondolkodás önmagát elpusztító dolog, és halott világot hoz létre, aminek az az érdeme, hogy nem okoz gondot. Szőnyegeink és ruházatunk holt pamut és gyapjú, bútoraink holt fák, házaink, elsősorban a téglák és a cement olyan holt ásványi anyag, amilyen csak lehet. Mindezekben azonban nagyfokú szépség is van, mert ez nem csupán a halál börtönvilága, hanem változatlansága révén új elmebeli képességek kifejezésének anyagi alapját jelenti, amik új teremtképességgel törnek ki régi félelmeink és ellenszenveink keresztül, formákat teremtenek, amelyek erőpróbát jelentenek, és nevelő hatásuk van – emberiek és végső fokon isteniek, nemcsak növényi és állati módon szépek. Azt hiszem, ezért voltak az egyiptomi gondolkodók annyira elfoglalva a halállal. Összhangba hozták a halált és az életet.

A mai modern időkben ugyanez a probléma vetődik fel a biológiai gondolkodásban. Amikor emberi szándékokkal és célokkal élünk, saját testünk sejtjeit pusztítjuk – miért ez a pusztítás, hiszen csak a hasznosat kell megőriznünk? –, azután pedig belül zajló növényi és állati folyamatok gondjára bízunk a testet a pihenés vagy az alvás alatt, utána pedig úgy találjuk, hogy az egészsége helyreállt. Milyen bukkott angyal az emberi elme! De láthatjuk, hogy a mögötte vagy rajta túl levő szellemi törvénynek engedelmeskedve hogyan egyensúlyozza ki a világot és saját magát.

Mindenki megfigyelheti a formák, színek hatását az elmére és a hangulatra. Ha például belépünk egy szobába, amit virágszerű ívelt formákkal díszítettek, azt tapasztaljuk, hogy hangulatunkat felpesz-díti, ha viszont olyan szobába lépünk, amelyet szögletes mintákkal díszítettek, az mentális hatást kelt bennünk. Ez a hatás közvetlen, és sok olyan jelképrendszer van, ami így működik. Ráadásul a dolgokhoz és a formákhoz gondolat társul, és a gondolatok közé, mint vonzódások, vagy mint sok szimbólum,

a gondolaterő is bekapcsolódik. Ezt a negyedik sugár érzékeny emberei megérezhetik. A mágia művészetének sok változata ezen igazságok felismerésének eredménye. Az ilyen módon működő mágus a negyedik sugárhoz tartozik.

A sugár hatását az emberi tevékenység széles skáláján figyelhetjük meg. Az az ember, aki már erőteljesen kifejlesztette a sugarat, igen nagy valószínűséggel színész lesz. Ha létre akar magában hozni egy bizonyos lelkiállapotot vagy hangulatot, ezt úgy teszi meg, hogy annak külső formáját ölti fel. Például, ha vallásosságot vagy áhítatot akar érezni, egyházi vagy templomi ruházatot, magatartást és országa vagy vallása ájtatosságára jellemző hagyományos viselkedést ölt magára, és akkor válaszképpen a megfelelő belső állapot is létrejön. Ilyen emberek mindenütt találhatók, azt színlelve, amivé válni akarnak, de ez mégsem valódi színlelés, nem képmutatás, nem vágyakozás arra, hogy másokra bizonyos benyomást tegyenek, hanem egyszerűen olyan tettetés, ami hamarosan valósággá fog válni. Hallottam egy ilyen típusú angol nőről, aki Indiában járt, ott beleszeretett a hindu filozófiába, és égett a vágytól, hogy tanítása áthassa lelkét. Amikor visszatért Londonba, ragaszkodott ahhoz, hogy indiai módon öltözködjön, és a padlón ülve egyen. Ellenségei kinevették, barátai tehetetlenek voltak, de ő csak annak engedelmeskedett, ami számára a helyes ösztönzés volt.

A negyedik sugárhoz tartozó emberek jó színészek, mert amikor elméjükben létrehozzák azokat az érzelmi állapotokat, amelyeket meg akarnak jeleníteni, a külső formák és cselekedetek, amik ezekkel az állapotokkal járnak, számukra különleges odafigyelés nélkül is a legkönnyebben megvalósíthatók. A fizikai kifinomultság és kifejezőmód eleganciája ugyancsak jellemző rájuk (például a spanyolok között), mivel az a szellemi szabadság testben megnyilvánuló kifejeződése. Az elme anyagra és az anyag elmére történő lefordításának minden változata megtalálható e sugár változatos tevékenységeiben. Bűvész, színész, szimbolista művész vagy költő, mind ide tartozik.

Indiában, ahol minden olyan rendkívüli terjedelemben található meg, hogy szinte az emberi faj valószínűs kicsinyített másának tűnik, ennek a sugárnak az erőteljes befolyása figyelhető meg a művészetekben és az istentiszteletek néhány formájánál. Ha egy Nyugatról érkezett ember elég szerencsés (ritka az ilyen), hogy az irántuk érzett rokonszenvével elnyeri egy hindu család valódi barátságát és bizalmát, és így életük semmilyen részét nem titkolják vagy másítják meg jelenlétében, akkor talán megpillanthatja azokat a dolgokat, amelyek a minden hindu otthonban megtalálható oltárt elfoglalják. Az Istenséget ábrázoló képeket vagy festményeket talál ott, amelyek messze állnak attól a szépségtől, ami a külsődleges művészi előírásoknak megfelelne. Hamarosan felfedezi azonban, hogy amikor barátja megközelíti azokat, mélységes tiszteletet mutat irántuk, és elragadtatással beszél szépségükről. A szépség ott van, de csak a szemlélő gondolatában, és annak élő valóságát a képek és festmények ismerős sugalmazása ébreszti fel.

Ez nem nagyon különbözik a nyelv használatától. A „szépség” szó távol van magától a széptől, de amint kimondjuk, az ember által ismert szépség látomása megjelenik az elmében. Az is igaz, hogy maga a nyelv is lehet szép a jelentésén túlmenően, de ez az aspektusa a hetedik sugárhoz tartozik, míg a nyelv használata a gondolatok kifejezésére olyan művészet, ami mindenekelőtt a negyedik sugárhoz tartozik. A negyedik sugárhoz tartozó ember rendszerint gazdag szókinccsel rendelkezik.

Láttuk, hogy az első és a hetedik sugár esetében az akarat, a második és a hatodik sugár esetében a szeretet, a harmadik és az ötödik sugár esetében a gondolat az uralkodó. A negyedik sugárhoz tartozó ember ezen irányok egyikén sem halad, viszont általában többé-kevésbé egyenlő arányban a tudat mindhárom erejével rendelkezik, de egyikkel sem olyan tökéletesen, mint akkor, ha a többi irány valamelyike mentén szakosodott volna. Az a képesség, amit ez a kiegyensúlyozott állapot nyújt az elmének, a képzelőerő, ami az akarat, a szeretet és a gondolat elegye. Ha egy ilyen típusú ember elkezd egy probléma megoldásán gondolkodni, nem valószínű, hogy sokáig ragaszkodik a logikai összefüggéshez, érzelmei áttörnek azon, az akarat összpontosítása segítségével feltárt megoldás pedig gyakran beugrik elméjébe. Másrészt, ha valami felszítja érzelmeit, logikus akarata is működésbe lendül, és megmutatja neki talán a helyzet humoros voltát, talán az események célját.

Pozitív formájában ez a képzelőerő csodálatos képesség, és az emberi élet tele van vele. Rátéekintve a dolgokra, a képzelőerővel rendelkező ember meglátja az életet, rátéekintve az életre, meglátja a dolgok világát. Nem tudja csak az egyikre fordítani a figyelmét. Amikor megszerzi ezt a képességet, valódi mágussá válik azáltal, hogy összeköti a látottat a nem láthatóval, látható eredményt hoz létre láthatatlan eszközökkel, és láthatatlan eredményeket látható eszközökkel.

Az e vonalon található irodalmárookra gondolataik kifejezésében a hatalmas képzeletgazdagság jellemző, és bámulatos párhuzam-állító képességük a világ legtávolabbi pontjairól hoz hasonlatokat. A Shakespeare-éhez és Kálidása-éhoz hasonló hatalmasan szárnyaló képzelet ebből a képességből származik.

A képzelőerő nagyon életszerű dolog lehet, és gyakran, mint rendkívüli képességként mutatkozik meg a gyermekek életében. Nemrég hallottam két kislányról, akik arról beszélgettek, hogy mit fognak csinálni, amikor felnőnek. Az egyikük azt mondta, hogy szép otthont teremt, és sok gyermeke lesz. A másik, aki nyilvánvalóan egyáltalán nem a legtökéletesebb körülmények között nevelkedett, azt felelte: „Jó, nekem pedig lesz egy iskolám, és a gyermekeid oda fognak járni. És megpofozom őket, és megpofozom őket, és megpofozom őket!” – tette hozzá nagy élvezettel. Az első kislány könnyekben tört ki, és zokogása közben azt mondta: „Óh, te kiállhatatlan, mit ártanának neked a gyermekeim, amiért így meg kellene őket verved?” Nem túl gyakori, hogy valakinek ennyire élénk a képzelete a későbbi életben, bár az indo-germán alfajnál régebbi fajok esetében az sokkal gyakoribb volt. Ismerem egy kínai orvost, aki elmesélte, hogy szabadidejének gyönyörűsége hátradőlni a nagy karosszékében, és elképzelni, hogy a mennyországban van. Élményei szemmel láthatóan valóságosak voltak a számára, és csaknem olyan élvezetesek, mint a valóságos dolgok.

A képzelőerő fontosságát ugyancsak figyelembe vehetjük a pihenésnél és az alvásnál. A „légvárak” szándékos élvezete az egyik legjobb mód a fáradt diák elméje számára a pihenésre és az elalvásra. Jó dolog, ha az ember néha lehetetlen vagy csaknem lehetetlen dolgokról álmodozhat, feltéve, ha a szóban forgó dolog valóban emberi, vagyis nem érzéki, hanem az egészséggel, gazdagsággal és szépséggel kapcsolatos. Hadd élvezze a beteg, nyomorék, kövér ember néha gondolatban egy egészséges test karcsúságát és hajlékonyságát anélkül, hogy erőltetné a gondolatot, a fantázia szabadságával valóságnak képzelve, de annak tudatában, hogy ez csak fantázia. Elkezd befolyásolni a valóságot, viszont összeomlik, ha a képzelődésnek ez a befolyásolás válik a céljává, nem pedig az, hogy egyszerűen élvezetet nyújtson. Ne hívjuk ezt menekülésnek! Képességeink fontos része. A menekülés esetén rabságban lennénk, ugyanúgy, ahogy a türelem is tartalmaz türelmetlenséget. Az örömben gyarapodunk. Annak, ami igaz emberi, nincs szüksége ösztönzésekre vagy célokra, sem büntetésekre, sem jutalmakra.

A nyugati világban az ír nép az, amely jól szemlélteti ennek a sugárnak a mentális tulajdonságait. Gyakran összekeverik adottságaikat oly módon, ami fejtörést vagy szórakozást okoz másoknak, attól függően, hogy a helyzet komoly vagy könnyed. Viselkedésük akkor válik logikussá, amikor az a legkevésbé elvárt, az ésszerűből pedig ugyanúgy átfordul képzelődésbe. Ez tulajdonképpen a sugár általános jellemzője, vagyis működése elindul az egyik irányba és egy másik irányban fejeződik be, vidámsággal indul és gyakran melankóliával fejeződik be, komolyan indul és játékosan fejeződik be. Sok ír vicc eredetének ez a háttere.

Hallottam egy történetet, hogy egyszer egy férfi sétája közben összetalálkozott egy ír barátjával, aki ázott az út mentén. Feltette neki azt a fajta felületes kérdést, amilyeneket ilyen alkalmakkor hajlamosak az emberek megkérdezni. „Szia Mike! – mondta – Mit csinálsz? Ásol egy lyukat?” „Nem – érkezett a váratlan válasz –, a földet ásom, és meghagyom a lyukat”.

Ennek fordítottja történt akkor, amikor az egyik ír férfi építkezett, és megkérdezték tőle, hogy megszokta-e már a létrákon való mászást. Így felelt: „Nem Uram, sohasem másztam fel létrán, egy esetet kivéve, amikor lementem egy kútba.”

A teuton alfajhoz tartozó, aki bálványt csinál a törvényből, vagy inkább a szabályokból, ritkán képes megérteni az ír ember egyszerű logikáját, aki nem előírt szabályok szerint él, és nem veszi figyelembe azokat, ha szükségtelennek tűnnek a számára.

Ha megpróbáljuk ezt a sugarat az állati birodalomra való hivatkozással ábrázolni, ezt óvatosan kell megtennünk, nem összetévesztve az állatot és az emberit. Az állat sokkal egyszerűbb, és nincs eszköze az ellensúly megteremtéséhez, ami viszont az embernél megvan, vagy más szavakkal megfogalmazva: az állat nem képes arra, amire az ember, hogy a második vagy alárendelt sugarait működésbe hozza az elsődleges sugár szolgálatában.

Unokatestvéreink, a majmok törzse az, ami megjeleníti ezeket a tulajdonságokat, amint volt szerencsém ezt látni a velük való alkalmi kapcsolat során a kedvenc tartózkodási helyeiken. Megfigyelhetjük, hogy elkezdnek valami komoly dolgot, majd egy perccel később egymáson szökellve, ugrálva fejezik be. Megfigyelhetjük nyugalomuk töprengő mélabúját, tevékenységük teljes játékoságát, és a hangulatukat, ami ezen állapotok között csapong. Hogyan nevetnek egymáson, ha nincsenek a kétségbeesés mélységeiben, vagy nem reszketnek nagy merészségükben. Megfigyelhetjük, hogyan tettetik magukat, és próbálnak valamivé válni utánzással, és megfigyelhetjük a befejezetlen és változó jellegzetességet tevékenységük során. Idézhetünk végezetül néhány sort Kipling: *A majom-törzs vándorénekéből* (The Road Song of the Bandar-log), aki igazi tehetséggel ragadta meg hangulatváltásaikat, egyszerű formában bemutatva boldogság és lehangoltság, tevékenység és tétlenség közötti váltakozásukat:

*Lengő füzérben szökkenünk,
Hallgattunk sok beszédre már,
a féltékeny Holdig megyünk:
Rajunkat nem irigylitek?
Kívánnátok még egy kezét:
farkat, mely ügyesen kacsol?
Ámor nyíl-íve így hajol.
Acsarkodtok ránk? Hasztalan:
farkad hátul lelóg, fiam!
Ágon sorban gubbaszkodunk,
gondolkodunk, sokat tudunk,
nagy hőstetteket álmodunk, :
perc és mindennel kész vagyunk: ,
Mi jó, nemes, bölcs, óriás:
megteremti rá gondolás
és visszatér, ha elsuhan.
farkad hátul lelóg, fiam!
mit dúvad mondott, vagy madár,
uszony, toll, pikkely, lepkeszárny –
hadarjuk karban, mindahány.
Kiváló! Még egyszer! Remek!
Beszélünk, mint az emberek,
Lám, kik vagyunk mi! Semmi baj:
farkad hátul lelóg, fiam!
Majomszokás, ős múltja van:
Ugorj velünk, barát, a piniákon át,
tűzijátékként beragyogjuk
a vadszőlő-indák sorát,*

*Gomolyban ébredünk,
nemes zajt művelünk
megládd, olyat teszünk,
amely nagy és saját!*⁹

Az emberi tulajdonságokat az állati életen keresztül így bemutatva az embernek a legkevésbé sincs szándékában bármit is lebecsülni, mivel az állatok annyira csodálatra méltóak, hogy kitűnő meditációs témáink lehetnek. Gondoljuk át például a kutya hűséges odaadását és a macska lazaságát. Az embernek csak előnyére válhat, ha akár csak egy pillantást is vet rájuk. A majom-tulajdonság szintén lényeges számunkra mind a test, mind az elme szempontjából. Új utat kijelölő tulajdonság, minden kísérletezésünk és tévedésünk alapja. Még a legmerevebb tudósoknak is meg kell engednie magának, hogy képzeletében az ismeretlenbe szárnyaljon, mielőtt meg tudja fogalmazni elméleteit. Az irodalomban és a művészetben működését nagyon üdítőnek és tanulságosnak találjuk, amikor megengedjük az elmének, hogy játsszon az anyag állandóságától túlságosan görcsössé váló uralkodás nélkül. Így tanuljuk meg a szélysúlyosság élvezetét. Ami a fejlődésünket illeti, Emerson úgy tudott a tényekre tekinteni, mint az örök valóság puszta jelzéseire a mennyekben. A gyakorlati életben senki sem fogad el semmit „örökre” – az „örökre” puszta gondolata a legmélyebb sötétségbe taszít bennünket. Még az „örökké előre és felfelé”-nek is ez a hatása. Az elme kapujának nyitva kell lennie, mert nem tudjuk, mit nem tudunk.

XV. FEJEZET AZ ÖTÖDIK SUGÁR

A dolgok természetétől vagy a természeti törvényektől való függőségünk kétségbevonhatatlan tény. Miközben idézzük, hogy „Egyetlen ember sem kérdezi: vagyok, vagy nem vagyok?”, egyaránt elismerhetjük egy olyan világ létezését, amely akaratum, szeretetünk és gondolatunk kielégítésével szembefordul, akadályozza azt, de azt is, hogy ugyanakkor megadja nekünk mindazt, amire szükségünk van. E külső világtól való függésünk elismerése az utolsó három sugár fő jellemzője. Ez hálás elfogadás, telve vallásossággal és engedelmességgel, mert létezik bennük az élet hangsúlyozásának egyfajta érzése ezek segítségével. Istent, akár elismerjük ilyennek, akár nem, kívül, a világban levőnek érezzük. Az ötödik, a hatodik és a hetedik sugárhoz tartozók számára az Isten alkotta formák jelentik az igazságot, a jóságot és a szépséget. Isten alatt azt értjük, akit keresünk, és akinek engedelmeskedünk.

Ahogy az első három sugárhoz tartozókat úgy írhatjuk le, mint akik önmagukban bíznak, addig az utolsó három sugárhoz tartozókat úgy, mint áhítatos embereket. Az ötödik sugár, a tudomány sugara, áhítatos anélkül, hogy általában tudna róla. Ennél a sugárnál az ember gondolkodó része fejet hajt a nagy világelme, az eszmék világa és a törvény egyetemessége előtt, azok feltétlen szolgálatában, és a világ tanítványává szegődik. Amikor így közelítjük meg, akkor a végső valóságot igazságnak nevezük, és bár a tudós állandó kutatása során annak legtöbbjét megvizsgálja, és minden egyebet a legkönyörtelenebbül megkérdőjelez, sohasem vonja kétségbe az igazság igazságát, vagy a tények tényét. Meghajol előttük a legteljesebb és a legeragadottabb alázattal, mivel azok a végső valóságot jelentik, és amikor az igazság arca feltárul, fensőbbisége nyilvánvaló a lélek számára.

Az ötödik sugárhoz tartozó ember számára a világ igazsága a valóság alapja, így az ő tudáskeresése vallásos tevékenység, ami lényegében a hiten alapul. Egy másik helyen így fogalmaztam meg a hitét: „Hiszek a világban, mint olyan helyben, ahol az igazság megtalálható; hiszek az emberi elmében, mint a világ felfedezésének eszközében; és hiszek abban, hogy amikor az ember feltárja azt, az élete üdvét fogja szolgálni.”

---

⁹ Rudyard Kipling: A dzsungel könyve – A majom-törzs vándoréneke. (Benedek Marcell fordítása)

Ha szembeállítjuk a vadember és a ma civilizált emberének az állapotát, megláthatjuk ennek a hitnek az értékét. A vadember kevés lelki nyugalommal rendelkezik, aminek egyszerű oka, hogy nem tudja, hogy mindenről gondolkodhat. Rengeteg dolgot óriási rejtélynek tekint, mint például a mennydörgés és a villámlás, az árnyékok és a betegségek, de hogy mikor, hol és hogyan fognak ezek csapást mérni rá, arról keveset vagy semmit sem tud, azonban tele van ezektől való félelemmel. A civilizált ember viszont sok mindent tud a világról, számtalan módon megnövelte érzékszervei képességeit és keze erejét. Ezeket a módszereket ismerjük, így nem is szükséges részletezni, és ezek áldásai alól a nap huszonnégy órájának egyetlen percére sem vonja ki magát. Bármilyen furcsa is, mindezekkel az állandóan szolgálatunkban és rendelkezésünkre álló vívmányokkal együtt, miközben a legtöbb ember megcsodálja a sikereket, amiket az eddigi korok tudománya elért számunkra, még mindig vannak dolgok, amelyek titokzatosak, megoldásuk gondolkozással sem lehetséges, mint például a halál kérdése. Annak a vonalnak a meghúzása, ami a megismerhető és a meg nem ismerhető között van, a vademberség egyik maradványa, de az ötödik sugárhoz tartozó emberek, az emberi fejlődésben játszott szerepüknek megfelelően egy napon megszüntetik ezt az előítéletet, és az ember tudásának növekedése során még a halállal kapcsolatos tényeket is feltárják, jóval azelőtt, mielőtt az indo-európai faj létezése véget ér. Lehetetlenség felbecsülni a tudás és a képesség isteni magasságait, ahová a tudomány az emberiség életét a Földön idővel fel fogja emelni. Ez a tudós módszere miatt fog bekövetkezni, aki a legnagyobb gondossággal vizsgálja a dolgokat, higgadsággal és előítélet nélkül hasonlítja össze azokat, konkrét eredmények elvárása nélkül, gondolatait tudásként, feltevéseit elméletként pedig csak akkor fogadja el, amikor újra és újra kipróbálta azokat.

A tudomány mögött húzódó hit megértéséhez emlékezzünk vissza egy pillanatra Európa középkori viszonyaira, amikor kegyetlen és gyáva emberek homályosították el a tudás fényét, akik a legmagasabb világi hatalmat is évszázadokig befolyásolták a vallás nevében. Ők úgy döntöttek, hogy ez itt nem Isten világa, hogy Ő valahol máshol van, és bár bennünket próbának alávetett lelkeként ide helyezett, megengedte nagy ellenségének, magának a Gonosznak, hogy életünk végéig vizsgáztasson minket. Így ez a világ a köztudatba a gonosz világaként került, ami az igazságtalanság helye lett, a vele kapcsolatos tudás az embereket kárhozatba viszi, és valóban, az emberi elméről – amellyel az emberek evilági kérdéseket feszegettek – azt tartották, hogy bűnben fogant, és hogy sohasem lehet az igazság felfedezésének eszköze az ember valódi üdvére. Akkor az emberek nyilvánvalóan nem tudták, hogy a világ az igazság helyszíne, de voltak néhányan, akik úgy érezték, hogy ennek így kell lennie, akik hittek benne és saját magukban, hitük pedig olyan erős volt, hogy az inkvizíció összes rémuralma sem tudta őket teljesen megállítani, és a tudomány fényét véglegesen kioltani. Ők néhányan szilárdan álltak, fokozatosan eljutottak az általános elismertséghez, és bebizonyították a bennük meglévő ötödik sugár hitének értékét. Ma minden intelligens vallási fanatikus kész elismerni nemcsak azt, hogy a tudomány a fizikai életet nagyszerűen gazdaggá tette az ember számára, messze az állati létforma fölé emelte, lehetővé tette, hogy az ember nyugodtan és békésen nézzen szembe az anyagi létezés valamennyi gondjával. Nemcsak lehetővé teszi, hogy az emberi elmét gyakorlás útján ragyogóvá fejlessze, hanem mindezekon túlmenően saját magát a rajongót is segíti Isten-fogalmának tökéletesítésében.

Az emberek mindig úgy gondoltak Istenre, mint a világegyetem Urára. Amikor azonban úgy tartották, hogy a világ nem több, mint egy nagy, lapos tér, az égbolt pedig oszlopokkal alátámasztott valami, vagy talán egyfajta felfordított pudingos tál – rajta kis lyukakkal, amelyeken keresztül a mennyei világok fénye csillagokat formálva világíthat át –, akkor a világegyetem Urának nagyságával és méltóságával kapcsolatos elképzeléseiket nem lehetett összehasonlítani azzal, ami ma áhítatos imádatot vált ki, amikor az ember a végtelen térben levő világok millióira, nagyságára gondol, amit a csillagászat tár fel, a parányok csodáira, amelyeket a kémia és a fizika tár fel, és a természetbeli lét csodáira, amelyeket a természeti földrajz és a biológia tár fel, amik a világegyetemet elképzelhetetlenül csodálatossá teszik, és amik naponta új távlatokat nyitnak meg.

Az ötödik sugárhoz tartozó ember áhítatos tulajdonsága látható abban, ahogyan a Természet törvényeit ellenvetés nélkül imádja, és játszi könnyedséggel hisz az alapvető anyag halhatatlanságában. Sohasem kívánja a Természet törvényeinek legcsekélyebb, hajszálnyi megváltoztatását sem, és ő maga sem merne saját módosítási elképzeléseivel a dolgok menetébe beavatkozni, még ha csak a kisujját kellene is ehhez felemelnie, számára olyan tökéletesnek látszik e világ berendezkedése és szerkezete, amely mindig a legjobb tanítója. Tisztán látja, hogy az ember bármikor kitalál vagy megcsinál bármit, a Természet tapasztalás útján tökéletesített vele. Például elkészít egy autót, de amikor az úton megy vele, tanul róla valami újat, amit e külső segítség nélkül nem tudott volna meg, és a folyamat egy kicsit tovább fejleszti tudásának teljesítőkéességét.

Ha a tudós filozofál is – ami nem túl gyakori dolog nála –, hallhatjuk, amint azt mondja magában, hogy az ő kisebb elméje tökéletesen hozzáillik az isteni elméhez, amit a Természet törvényei jelenítenek meg, annak következtében tanul, állandóan gazdagabbra és erőteljesebbre növekszik egy erre tökéletesen alkalmas környezetben való gyakorlással. Ha vallásos és törekvő is, akkor az előbbi kijelentéshez még hozzáteheti, hogy a világ megismertet bennünket Isten természetével, ahogy fent láttuk, és még hasonlóbba tesz Hozzá. Közelebb visz bennünket a mindentudáshoz, minthogy az idő minden pillanatában tanítja az elmét az élő valóság erőteljesebb megragadására, és meglátatja azt az igazságot, hogy a bölcs ember számára minden végtelenül fontos, habár jelentéktelennek tűnhet az ostoba számára. Egy kevés filozófiával azt is megérti, hogy az ember a Természet erői felett nem gyakorolhat hatalmat a tudás segítségével, viszont társulhat azokkal az erőkkel, és amennyire velük dolgozik, azok anyyira működnek vele együtt. Ez az egyik legnagyobb törvényre mutat rá, arra, hogy nincs valódi ellentét a Természet birodalmaiban, hanem minden együttműködik a jó érdekében.

Olykor a Természet törvényének tisztelete olymértékben van hatással az emberre, hogy nem tud megszabadulni attól az élet kis dolgaiban sem, és hajlamossá válik tervek, rendszabályokat, előírásokat bálványozni, amikor ilyen dolgok szükségtelenek. Egyszer hallottam egy emberről, aki megszámozta valamennyi ingét és más ruhadarabját, és katalógust vezetett róluk, így egy szempillantás alatt meg tudta állapítani, hol van – mondjuk – a 9-es számú inge: mosodában, javítás alatt, vagy ebben és ebben a fiókban.

Az az állat, ami ennek a sugárnak a jellemzőjét mutatja, az ember megbízható szolgálója, a ló, ami az eke vagy a kocsi előtt, vagy a nyereg alatt megtanul rendszeres életet élni, tisztelni a rendszabályokat, az előírásokat, a törvényt, a rendet és az anyagi élet elkerülhetetlen dolgait. A ló élvezi a megszkott munkát. Megbízható környezetet igényel, amelyben tudhatja, milyenek a dolgok, és elvárja, hogy ésszerűek legyenek, nem pedig szokatlanok. Hogy mennyire alárendeltje ennek a tulajdonságnak, akkor is látható, amikor megijed egy régi újságpapírtól, amit a szél átfúj az úton, és abban is, hogy mennyire szereti az otthont, az istállót. Ez nem csak az étel szeretetét jelenti, amit akkor kap, amikor oda érkezik, hanem lelki megnyugvást is jelent számára. Ugyanezt látjuk a lovas kocsi esetében is, ami még létezik néhány város külterületén, rendszerint kenyér vagy tej szállítására, ahol a ló még mindig nagyon hasznos, amikor sok helyen kell megállni, a sebesség pedig nem számít. Ha egy kis változás van a megszkott munkamenetben, mint például befordulni egy olyan sarkon, amin az előző napokban nem kellett, akkor a kocsisnak komoly feladat, hogy rávegye a lovat, hogy fogadja el a változást, ami számára nem látszik „helyesnek”. Amikor a tudós valamit tényként elfogadott, akkor gyakran nagyon nehéz beláttatni vele, hogy nem úgy van, mivel ez rendkívül kényelmetlen a számára. Természetesen nem gúnyolom ki ezeket a tulajdonságokat. A rokonlelkűség és a meghittség nagyon fontosak a mentális fejlődésben. Mégis, létezik egy középút, és az embereknek nem szabad túlzottan ragaszkodniuk saját megszokásaikhoz, mint az a hölgy, aki azt mondta: „Ma nincs reggelire való. Nincs tojásunk.”, bár sok egyéb ehető étel is volt a háznál. Hasonlóképpen, az emberek sokszor az órájuk szerint cselekszenek, bár semmi szükség nincs rá.

Egyes nemzeteknél is megfigyelhetjük ezt a hajlamot, különösen a németek, angolok, hollandok, skandinávok ilyenek, bár az angolok jelentősen mérséklődtek e tekintetben a keltákkal való keveredé-

sük és kapcsolatuk következtében, és amit a negyedik sugár minősége erősen áthatott. Az egész indo-európai faj, amit ötödik, vagy fehér fajnak is szoktak nevezni, a háttérben ezzel a tulajdonsággal rendelkezik, amit a többi sugár módosít. Indiában elsősorban az első három sugár, a kelták, a görögök és a latinok között pedig a negyedik sugár módosítja. Most már látjuk a hatodik sugár ösztönzésének előretörését egy módosulatként Amerikában, ahol a tudomány kevésbé „tisztá tudomány”, mint amikor még a teuton nemzetek rendelkeztek vele, hanem inkább „alkalmazott tudomány”, így némileg alárendeli magát a használhatóságnak és nagyra értékeli a jótékonyt, amely tulajdonságok igen erősek a hatodik sugárban.

Fontos dolog, hogy az idők szelleme, ami most Amerikában fejlődik, teljesen érthetlenné teszi az amerikaiak többsége számára a régi hinduk hozzáállását a világ dolgaihoz. „Hogyan rendelkeztek azok a régi emberek számottevő intelligenciával, ha mégis elmulasztották fejleszteni a modern, alkalmazott tudományt?” – kérdezik. A válasz egyszerű: nem érdekelte őket. Nagyon sok olyan dolog, amit „vagyonnak”, és sok olyasmi, amit „jó minőségnek” nevezünk, az ő számukra csak gondot és unalmat okozott volna. Számukra a jólét és a siker életelve a fizikai életben inkább így hangzott: „Soha ne változtass semmit anélkül, hogy nagyon jó okod lenne rá!” Észrevehetjük, hogy a negyedik sugárnál a változás maga az érdekesség. Az ötödikben az igazság az, ami érdekes. A hatodikban ugyanez a jóság: jó dolgok, jó emberek, jó istenek. Innen ered, hogy a népszerű irodalomban az a jelenlegi irányzat, aminek tárgya elsősorban a nagyszerűség, a siker, a csodálatos hős és a csodálatos gonosztevő, a nagyszerű szolgálat és a bámulatós bűncselekmény.

XVI. FEJEZET A HATODIK SUGÁR

Ahogy az ötödik sugarat a gondolkodásban való jártasság jellemzi, úgy ez a sugár az érzelmekben való jártasságot fejezi ki, minthogy ezek a dolgokra irányított gondolatok és érzelmek. Éppen úgy, ahogy a tudós hite oda vezet, hogy behatol a világban a törvény alapelvébe, úgy vezeti a hatodik sugárhoz tartozó embert a hite, hogy behatoljon a jóságba, ami áthatja a világot, vagy ami mögötte áll, és hogy átadja magát a teljes engedelmességnek és hódolatnak az iránt, akit a legtöbb ember Istennek vél.

Az a mód, ahogyan ez mentálisan kifejezésre jut, nem a hatodik sugár életszemléletének lényege. Az érzelem az, nem pedig logika, ami irányítja a kijelentést: „Itt jóság van”. Jókora lendület és energia látható ennél a sugárnál. Ez a lelkesedés nem tévesztendő össze az akaraterővel. A lelkesedés a „jó dolgok” szeretetének egyik formája, legyen szó akár személyekről, akár dolgokról, gyakran az energia megnyilvánulásának a jele egy vezető által megtervezett vagy irányított módon, a hódolat jele egy tipikusan olyan vezető előtt, akit a mindennél nagyobb vezető, Isten képviselőjének tekintünk. Így megtaláltuk ezen a sugáron a jó katonát is és a rajongót is, aki a „Mester szavára vár”, és ezt általában a „harc közepén” teszi. Baj akkor van, amikor egy mozgalomban a vezetőt annyira felmagasztalják, hogy a rajongó megalázkodik, saját kis képességeit pedig leértékeli, azt érezve, hogy az önteltség. Igaz, néha valóban szentségtörés lenne saját magára úgy gondolni, mint akit ugyanolyan anyagból gyúrtak, és ugyanolyan rendeltetése van, mint a vezérnek. Nem kívánatos és eléggé alattomos emberek néha kihasználják a vallásos rajongó e gyenge hajlamát, azt tovább erősítik, és saját mesterkedéseikhez veszik igénybe szolgálataikat.

Mindezzel nem a valódi áhitat ellen szólunk, aminek jelentése könnyen megérthető egy apró gondolattal. Tegyük fel, hogy valaki egy vallásos rajongónál – hogy pontosítsuk a példát: egy Krisztus-imádónál – puhatolózik, és megkérdezi: „Ugyanezt érezné Jézus iránt, amit most érez, ha ő durvaságot, önzést és érzékiséget tanított volna?” A válasz mindig ez lenne: „Nem, bizonyosan nem. De akkor Ő nem Jézus lett volna.” Ekkor feltéve a második kérdést: „Akkor hát kit követ ön valójában? Ez nem az ön valódi, saját természete?” A rajongó esetleg kicsit összezavarodik, amikor először szembesül azzal a

ténnyel, hogy valójában önmagát követi, de minden világossá válik, amikor megértjük, hogy mi történik: a kis Krisztus felismeri a nagyobb Krisztust természetük azonosságában, és hasznot húz a rokonlelkűségből, ami felébreszti az élet és a tudat egy magasabb fokozatát és minőségét.

Ez a fajta áhítat, ami nem vak, hanem intelligens, felismeri a „jó dolgok” világának értékét. „Mind, amit kapunk, ajándék.” Még egy macska, egy kutya, egy őz, vagy bármely állat látványa a látás során felmerülő helyes érzellemmel azért van, hogy annak néhány „jó tulajdonságát” áthassa az élet egyetemes testvériségének működése. „A szeretet Isten.” A kútról vizet hordó asszonyt látni a hinduk szerint nagyon szerencsés dolog. Meglátni az újhódot a fákon keresztül, megpillantani egy képet vagy szobrot, a házak és az utcák látása, egy *helyes szellemiségű* ember látványa mennyei öröm és felbecsülhetetlen jótétemény. Álljon félre a szolgáló, a működő elme, hajoljon meg, amikor ez a *darshana* közeledik, mert ez egyre többet és többet nyújt a rajongónak, akinek sugarához tartozó erényét nem rontotta el az akarat és intelligencia túl nagy hiánya, akik őt bántóan fanatikusává vagy tétlenné tennék. E típus két „fogyatékosága”: a keresztes vitéz és a remete.

Az áhítat gyümölcsei azok, amiket a szeretettől kapunk, nem pedig azok, amiket mi készítünk gondolattal és kézzel. A jóság egészében kegyelem, minden „felülről jön”. Nem egyezés, hanem szentség, amiért is minden ember pap. Az mind a „Természet szívéből” van.

A modern világban sok hódolat száll a láthatatlan Mesterekhez. Ez mozgalmak százaiban felfedezhető, amelyeket teozófiainak vagy transzcendentálisnak neveznek. Nem mintha e mozgalmak intelligens követői a szellemi erő különleges ajándékára gondolnának, sem annak valami új és különleges bevezetésére a természetes élet területén, ami a tisztaság eredménye és a hódolat jutalma volna. Ez elégedés lenne. Vishnu mindent-betöltő. A láthatatlan nem rajtunk, hanem rajtunk keresztül működik. Képzeljük el, hogy a múltban már emberi lények ezrei mentek be előttünk „a Fénybe”, túlhaladva a dolgokkal és cselekedetekkel korlátozott világunk dolgaira vonatkozó szükségleten. Mondhatjuk-e, hogy eltávolították őket közülünk? Természetesen nem. A természet minden birodalma – az ásványi, a növényi, az állati, az emberi *és az isteni* – velünk van. Az utóbbi nem az elmét szolgáló értelem tárgya, viszont mégis olyan valóságosan velünk van, mint a levegő, amit belélegzünk, és a talaj a lábunk alatt. A Mesterek kétségtelenül itt vannak, mi pedig részesülünk életükből, viszont ők nem dzsinnek, akik lámpadörzsöléssel előhívhatók, hogy megóvjanak bennünket a veszélytől, vagy feltöltsenek bennünket erejükkal – hatalmas elképzelés, hogy a világ jó hozzánk, képességeinket pedig „a tapasztalat növeszti”. Inkább, ahogyan Emerson mondta:

*Az embert, ki nemes véget kíván,
Nem angyalok, de istenségek óvják.*

Miután megkíséreltük megérteni, hogy mi is az az odaadás, térjünk vissza a hatodik sugárhoz tartozó személy jellemzéséhez.

Habár rendszerint nincs tudatában, de ösvénye nagyszerű mód a fájdalom megszüntetésére, amely fájdalmat az ember féktelen képzelete oly nagymértékben hozza létre. Ez a kezdeti szakaszban arra készíti, hogy többet egyen, mint amennyit meg tud emészteni, több dolgot harácsoljon, mint amit megtartani képes, összeegyztethetetlen dolgok után vágyakozzon. Ez a megszüntetés olyan nagyszerű, hogy a fizikai fájdalom jelentéktelennek látszik látomásának öröme és szolgálatának elismerése mellett.

Tudja, hogy ami elkövetkezik, az jó, még ha nem is tudja, milyen módon az, hitvallását a tudóshoz hasonlóan tudná megfogalmazni: „Hiszek a világban, mint Isten jóságának terében, és hogy a szív érzései, ha bátorítják, e jóság mind nagyobb mértékű felismeréséhez vezetnek. Hiszek abban, hogy amikor az emberek bíznak Istenben, és nem aggódnak, hitük még az anyagi világban is mérhetetlen jutalomban részesül.”

Ennek a hitnek az egyszerűsége néha nagyon megható, ahogyan ezt a *Szent Ferenc kis virágai* olvasói felidézhetik. Jól ismertem egy indiai urat, aki tartományában az egyik legkiválóbb jogász, és ennek a sugárnak erőteljes képviselője volt. Meglepő módon hitt a végzetben, és gyakran késve érkezett a vo-

natához. Hogy az események és közte milyen összhang volt, azt nem tudom, de az bizonyos, hogy ha ő késett, a vonat is késve érkezett. Mindössze egyszer szereztem tudomást arról, hogy lekéste a vonatát, akkor figyelemre méltó, szelíd mosollyal azt mondta: „Amit Isten tesz, az a legjobb nekünk!” Ez volt az állandó mondása minden bajában, amiből elég sok akadt. Mégsem feledkezett meg soha arról, hogy másokon segítsen, emberek százai okkal voltak a legmélyebben hálásak neki, amikor pedig meghalt, az egész város, ahol élt, úgy érezte, hogy elveszett a fény.

A vallásos áhítat szellemi erejét az egyszerűsége jelenti. Isten nem látványos ajándékokkal, hanem az ima tisztaságával érthető meg a világban. A *Bhagavad Gítá* a hindu vallásos áhítat fő szentírása. Kivívta a világ csodálatát, és száznál is több nyugati nyelvre fordították le. Gandhi „Anyának” nevezte, mert mindig segítségért és bátorításért fordulhatott hozzá, ha bajban volt. Emerson és Thoreau kedvence volt. Ebben mondja Vishnu:

„Ki egy levelet, virágot, gyümölcsöt vagy vizet áldoz áhítattal Énnekem, elfogadom azt a törekvőtől, mivel áhítattal ajánlotta föl Nekem. Bármivel is foglalkozzál, bármivel is táplálkozzál, Kaunteja, bármit tégy is lemondásból, tedd mindezt Nekem ajánlva”¹⁰

Soha nem írták még le kedvesebben az egyszerű áhítatot, mint ahogy egy falusi asszony tette az „*Ázsia világossága*” című költeményben, aki így szólt Buddha Urunkhoz:

*„Imádásra méltó! Szívem kicsiny,
És csak kevés eső tölti meg a liliom fejecskéjét,
Ami aligha nedvesíti a mező zöldjét,
Nekem elég, hogy az élet napsugarát érezzem,
Uram jóságában, gyermekem mosolyában,
Otthonunk szerelmetes nyarában.
Kellemes napok, telve ház körüli teendőkkel,
Napkeltétől, mikor kelek dicsérni Isteneket,
Terményt szemezek, tulszi-növényt egyengetek,
Szolgálólányaimat eligazítom délutánig,
Mikor Uram fejét ölembe hajtja,
Lágy dallamok, szellő hullámozása álomba ringatja,
Könnyű vacsoráig, csendes estig,
Mikor oldalán állva süteményeket szolgálok fel neki.
Ekkor csillagok gyűjtják meg ezüst lámpáskáikat, szenderegésre
Templomjárást és baráti beszélgetést követően.”
„Mert szent könyvek azt tanítják, ha egy ember fákat ültet
Utazóknak árnyékadót, emberek kényelméért kutakat fúr,
És gyermeket nemz,
Ez halál után mind jó lesz,
És én, amit a könyvek szólnak, alázatosan megteszem.”
„Úgy gondolom, jónak jótól kell jőnie,
És bajnak rossztól – bizonyára mindenkire
Minden helyen és időben édes gyümölcs
Ép gyökerekből nőve, keserű dolgok
Mérges törzsből, bizony, kicsinyes rosszakarát
Hogyan táplál gyűlöletet, kedvesség barátságot, türelem békét.
Amíg élünk, és ha eldöntik halálunk,*

---

¹⁰ Bhagavad Gítá, IX. párbeszéd, 26, 27.

Lesz-e olyan jó az akkor, mint a most?”

„De nekem

Amit jónak látok, szerényen azt keresem tenni,

Törvénynek engedelmesen, bízva, hogy ami eljön, el kell és el fog jönni.”

És szólt az Úr: „Te tanítod nekik, akik tanítanak,

Okosabban a bölcsességnél, a te egyszerű tanodat.”

A hinduk és a buddhisták azt mondják, hogy a világ energiája a benne élő teremtmények jólétének figyelembe vételével kizárólag az ő boldogulásukat szolgálja, és a karma törvényéről szól, a világot átható erkölcsi törvényről, ami átjárja a mindenséget. Eszerint semmilyen szenvedés nem érhet egyetlen élőlényt sem, csak amit létrehozott magának, elsősorban azzal, amit másokra ráerőltetett. Azt mondják, hogy ezért nincs ok félelemre a világban, mert ez Isten világa. A törvényt a buddhista vallásban mindig is határtalanul áldásosnak tekintették, és legnagyobb dologként, a jó törvényként tisztelték az egész világon. Akik pedig szentként tisztelik, és boldogságukat erre alapozzák, sok esetben a hatodik sugárhoz tartoznak. Abban a sok könyvben, amelyek a hinduk és a buddhisták köreiből ismertek, és a jellem meghatározott építéséről, az ember önképzéses fejlesztéséről szólnak, mindig azt tanítják a jelöltnek, hogy mindenben meg kell hajolnia Isten előtt. Ahogyan a *Gítá*-ban szerepel, meg kell elégednie azzal, amit kap saját közvetett erőfeszítése eredményeként, és hajlandónak kell lennie együttműködni, mivel ez a legmegfelelőbb eszköz élete tökéletesítéséhez.

Ezt a megelégedettséget jól példázza az az építész, aki azokat az anyagokat használja, amihez hozzájuthat, tanulmányozza a téglát és a kőt, a fát és az üveget, a mészt és a homok jellemzőit és tulajdonságait, ezekért hálás, és nem kívánja, hogy másfélék legyenek. Az igazi vallásos rajongó (nem az, aki azt kéri Istentől, hogy neki érzéki örömeket adjon) értékeli „a velünk szemben lévő Istent”, a kívül levő Istent ugyanúgy, mint a belül levő Istent. A Radzsa-jógában ezt a szellemiséget tanítja Patanjali, amit ott *Ishwara-pranidhâna*-nak neveznek, ennek egyik jelentése: gyengíteni az emberi bajok pszichológiai forrásait, amik a környezetünkhöz való viszonyunk helytelen értelmezéséből születnek. Ez az Ishwara, vagy Isten nagy példaképnek – amilyené lesz majd az ember – és a jóga egyetemes tanítójának is tekinthető. A jóga viszont egyszerűen a helyes tudatosság, amely nem téríthető el, miként egy hajó a viharban, hanem tudatában van eredendő képességének. Így az áhítat, az odaadás, amit *Ishwara-pranidhâna*-nak vagy Isten iránti figyelmességnek hívnak, nem az ember azon képességeinek megszüntetését jelenti, hogy engedelmeskedjen a szabályoknak és a rendeleteknek, amik egy feltételezett felsőbb hatalomtól származnak, hanem ezeknek a képességeknek a *felajánlását* jelenti. Ennek során a kis Krisztus hihetetlen örömmel ismeri fel a nagyobb Krisztust, és követi az ahhoz való természetes (nem pszichológiailag akarati) vonzódását.

Tudnunk kell a „jó” szó jelentését. Az odaadás olyan tevékenység, ami annak ismeretéből fakad, ami – ismétlem – lényegét tekintve nem mentális. Tudatunk alapvető tevékenysége az, amit „jóságosságnak” kell neveznem. Hasonlítsuk ezt össze a dolgokról való gondolkodással: a gondolkodásnak két oldala van, befogadó a tudásban, és cselekvő a tervezésben. Ehhez hasonlóan a jóságosságnak van egy odaadó és egy működéssel járó oldala. Ez annyira természetes dolog a lélekben, mint az emésztés és az ürítés a testben. Érzés útján működik. A hitbuzgó ember tudatában van ennek, amikor eléri ember voltát, vagy feljebb emelkedik a tiszta örömhöz és fájdalomhoz, az azokkal együtt járó indulatokkal és félelmekkel, valamint a szalmaszálakba való kapaszkodással.

A keresztények között háromféle embert találhatunk, akik minden más vallásban is léteznek. Az első csoport a fejletlenek, akik a karma irányítása alatt állnak, és egyáltalán nem mutatnak valamely meghatározott sugárhoz való tartozást, mivel nem uralják saját magukat és életüket, hanem félelemben és reszketve élnek, a vallást pedig menedékként keresik. Mások Krisztust az emberek iránti szeretetéért és szolgálatáért tisztelik mélyen, megint mások pedig készek szeretni és szolgálni az emberiséget Krisztusnak engedelmeskedve, akit elsősorban az Ő nagy jósága miatt becsülnék nagyra. E két utóbbi első

csoportja a második sugárhoz tartozik, akiket a körülöttük levő élet iránti együttérzés mozgat, a második csoport pedig a hatodik sugárhoz tartozik, akik elsősorban hitbuzgók, és csak azután szolgálók.

E sugár egyik aspektusa, ami nagy szerepet játszik a világ nagyrabecsülésében – teljesen megszemélyesítés nélkül – a jólét értékelése. Ezt a mi világunkat embermilliók szeretik hálával, akik gyönyörűséggel élvezik Lakshmî vagy a jólét áldásait és korlátlanul csodálják jelenlétét az emberiség nagy eredményeiben és javaiban. Ez a legnagyobb mértékben ma Amerika népénél érezhető, akik olyan odaadással szeretik városaikat és gyümölcsstermő síkságaikat, amely nem ismeri a takarékoságot. „Az Isten saját országa”, így nevezik, szemeikben könnyekkel, mert olyan emberek, akik nem szégyellik érzéseiket – és valóban, Lakshmî ott van.

Az állatok között barátunk, a kutya a legjobb példa erre a típusra. Számára a gazda az, aki nem tehet rosszat, akinek élete csodálatos képességek sorozata, aki minden adomány forrása. Ő az a lény, akire várni, akiért dolgozni, akiért harcolni, akiért meghalni érdemes, aki minden séta alkalmával megnyitja az édenkert kapuit, akinek a szigorúsága valahogyan kedvesség, aki előtt felsőbbrendű és ragyogó méltóság megalázkodni, ha elégedetlen valamivel. Ő üdvösségének istene, és Krisztus vagy Krishna sem találhat igazibb odaadó lényt az emberek soraiban.

XVII. FEJEZET A HETEDIK SUGÁR

Ahogy a tudós látja a természetben az isteni gondolatot, a vallásos rajongó pedig imádja a szerető szívet, olyan érzéke van a művésznek az ügyes kézre, ő a természet szépségét imádja fenntartás nélkül. Ez az engedelmesség és az áhítat sugarai közül a harmadik, mivel a művész és a szépség szerelmese a nagyvilágban Mesterét ismeri el, nem mintha ihleteit általában tudatosítaná ebben az értelemben, és nem mintha szüksége lenne arra, hogy így tegyen.

Az igazi művész nem tekinti magát a szépség teremtőjének jobban, mint az igazi filozófus az általa hirdetett igazság megalkotójának. Nézzük a platonista bölcsességét ebben a tekintetben. Azt kérdezte: „Honnan kapja a filozófus az igazságát és a művész a szépség ábrázolását? Ezek a géniuszok vajon saját elméjük erejével gondolják ki ezeket a dolgokat, és így hoznak valami újat a világba, vagy abból a csodálatos teremtésből kapják, amelyben élünk?” És megválaszolta a kérdést abban az értelemben, hogy a művészet csak a természet másolata, a művész pedig csak annak a szépségnek egy látnoka, ami megtölti világunkat minden fajta csodával. A művész meglátja a szépséget, ami ott van, míg a többi ember viszonylag vak.

Emlékszem egy esetre a Bengáli Művészeti Iskola egy kiállításán, ahol néhány látogató állt egy szép festménysorozat előtt, amely a naplementét ábrázolta a Himalájában, és hangosan kritizálták azt, mondván, hogy ilyen színek biztosan soha sehol nem léteznek a naplemente során. Később azonban ugyanezek az emberek felkiáltottak, amikor megint megláttak egy naplementét: „Óh, ezek azoknak a Calcutta-képeknek a színei”. Korábban észre sem vették ezeket a színeket, most pedig csak azért látták meg, mert a festményeket ekkorra már megnézték, és a művész megtanította nekik bizonyos mértékig azt látni, amit ő maga látott. Ezt úgy éri el, hogy egy keretet tesz köré, vagy olyan elkülönített helyre teszi a képet, ahol a néző tekintetét ne vonja el sok más dolog. Így a figyelmet önkéntelenül is magára vonja, és megteremt a tárggyal kapcsolatos lelki egyensúlyt, miáltal a néző azt látja, amit korábban nem vett észre, felszabadítva saját lelkének egyik képességét, ami tulajdonképpen eddig béklyóban volt, de most teljesen szabadon működik, még a zavaró körülmények közepette is. Így a művész inkább felébreszt, mint tanít. A költő módszere hasonló lelki egyensúlyt teremt, ami a prózánál hiányzik, így ugyanazok a szavak egy versszakban több felvilágosítást közvetítenek, mint egy prózai mondatban. A vers több jelentést hordoz a lelki egyensúly miatt.

A mindenben benne levő szépség megérinti a művészt, aki a fizikai érzékenységgel mindenki másnál jobban telített, és ez a szépség felemelheti őt a tudat olyan magasságaiba, amit másoknak nem sikerül megvalósítani, mivel ez a szépség erejéhez tartozik. Emlékszem egy orosz művészre, aki meg volt győződve arról, hogy nem lehet remény Európa számára mindaddig, amíg nincs érzéke az orosz művészethez, és nem engedi, hogy annak befolyása rányomja bélyegét a civilizációra, és átalakítsa az embereket. Ezt az erőt felismerve a platonisták filozófiájukat kiegészítették az odaadással, és azt látták, hogy a boldogságnak a legmélyebb hódolattal történő elmélkedésből és annak az egyetemes lényiségnek a működése iránti hálából kell erednie, akiben életünket éljük. A szépség extázisának a tudaton túli, tökéletes állapotú élet alkotórészévé kell válnia, magává állandóvá.

Ebből a megvilágításból nézve a képzett művész Isten együttműködő partnerévé válik az emberi fejlődés érdekében. Bár a művészt fellelkesítheti és sugárzóvá teheti mindaz, ami a szépség csatornáján keresztül hozzá áramlik, mint ahogyan minden emberhez annyira, amennyire érzékenyek erre, de a művésznak megvan az akaratereje ahhoz, hogy gondolatait és érzéseit egyensúlyba hozza, így azok munka formájában áramlanak át a kezén. Figyelme ettől összpontosul áhítatában és odaadásában, és ez segíti figyelmen kívül hagyni a világ véleményét. Először ő látja meg a szépséget, amit mások nem képesek látni, majd lemásolja azt, figyelmen kívül hagyva a szépség egyéb zavaró tömegét, amivel az általában keveredik, és így hívja fel rá a mások figyelmét.

Mivel a művész sohasem veszíti el Isten meglátását a dolgokban, soha nem fárad el célját követve egész életén át; és lankadatlan koncentrációjának mennyisége – ami akarat –, amivel munkája szolgálataiban minden képességét irányítja, ritkán vehető észre. Gondoljunk például arra a gondos és teljesen odaadó munkára, amit India hatalmas templomainak és mecseteinek minden apró részletére fordítottak. Dél-India csaknem minden városában és nagy falujában vannak templomok finom faragásokkal és domborművekkel borított tornyokkal, művészi falakkal körülvett, díszített medencékkel, míg Közép- és Észak-Indiában csaknem mindenütt nagyszerű mecsetek minaretekkel és kupolákkal, palotákkal és sír- emlékekkel, és a délieknél kisebb templomokkal. Ezek a nagyszerű építmények méreteikben, körvonalaikban és arányaikban is gyönyörűek csakúgy, mint a faragások vonásainak aprólékoságában, amelyek velünk maradnak, mint a régebbi idők maradandó emlékművei, amikor az emberek a szépségen keresztül elragadtatást és kinyilatkoztatást kerestek. Ezek most tüneményes eszközt jelentenek mindazok tudatának finomítására, felemelésére és kitágítására, akik a közelükben élnek, vagy meglátogatják azokat, és megindultságot éreznek mindent felülmúló szépségük láttán. Egészen bizonyos, hogy az indiai nép ritka bája nagymértékben e sugár működésének tudható be a világnak azon a részén. Hogy kik voltak az építésszek és szobrászok, nem tudjuk, de munkájukat szemlélve ráébredünk, hogy milyen türelemmel és kitartással kellett dolgozniuk évről évre, hogy pontosítsák és tökéletesítsék annak minden részletét. Sok nemzet íróinak magasztalásai keverednek egymással és száll a köszönetük azok felé az ismeretlen művészek felé munkáikért, amelyek még ezer évekig fogják ösztönözni a szépség rajongóit szerte a világon.

Nem szemlélheti az ember az ilyen szépséget anélkül, hogy saját maga is ne szépülne belül, másfelől viszont ez a belső szépség kifejezi magát külső formában is. Az igazi művészek legtöbbször ránézésre saját maga is szép, habár az is igaz, hogy a karikaturisták maguk karikatúráknak és hóbortosoknak tünnek. Ha egy fenséges naplemente szépségét, vagy a Himalája pompás hegyeinek nagyszerűségét, vagy Rio de Janeiro hatalmas szikláit és hegytömegeit szemléljük, utána azt tapasztaljuk, hogy szépségük és erejük belénk áramlott, békésebbek és erősebbek vagyunk, mint előzőleg. Isten rendíthetlensége és nyugalma valahogy belénk költözött, és kiegyensúlyozottá tette belső életünket, higgadtságot és erőt adott. Ez maga a béke, a béke pedig erő.

Éppúgy, ahogyan a tudásra való törekvés fejleszti az elmét, úgy teszi a szépség megteremtése szakavatott tevékenységgel a cselekvőt széppé saját formájában és mozgásában. Valóban, az ember Istent minden ösvényen csak Istenné válással közelítheti meg, és ezen a vonalon az igazi szépség azé, aki megteremti azt. Emiatt a szépség soha nem lehet felszínes, és nem érhető el a szépséget nélkülöző fo-

lyamatok útján, ugyanúgy, ahogyan a tudás sem hozható létre a minden részletében fennálló igazság nélkül. Akik kívül keresik a szépséget, belenyugodva abba, hogy minden szemetet a színpalak mögött hagynak, olyanok, mint akik azt képzelik, hogy a jelentős fizikai gazdagság erős és hatalommal teli életet biztosíthat, jóllehet maga a tulajdonosa nem rendelkezik valódi emberi jellemgazdagsággal. A ló szépen fut, a tevékenységben ügyesség, igazi jóga van – és milyen szépség van az egész és a legparányibb izom minden részében és minden mozdulatában! Így van ez minden cselekvéssel, amit a fejlődés korszakai vagy a sok gyakorlás tökéletessé tettek, és ez számunkra ma a lassított filmfelvétel segítségével inkább megmutatható, mint valaha.

A szép tevékenységekben a filozófus vagy tudós felismerheti a szépség princípiumának állandóságát, habár magát a művészt nem feltétlen érdekli a dolog e szempontja. A mozgásban az egyensúly az, ami valójában olyan tartós, mint a modern finn építészet mégoly hatalmas darabjának ragyogó formája, és ezeket látva mindenki azt fogja mondani: „Igen, még ha a legmagasabb mennyebe távozom is, legalább ezeket a dolgokat el kell vinnem magammal”. A Purânák írói helyes érzékkel szegélyezték a Yama áldott városába vezető utat lovakkal, amelyek Uchchaihshrava-ból származtak, az Airâvata család elefántjaival, kacsákkal a tavakon és folyókon, és hatalmas fákkal, amelyek édes árnyékot nyújtottak. A szépség a tökéletes cselekvés nyugalma hangban, színben vagy formában, és jól mondják, hogy az anyagi világ összes dolgai közül csak a művészet tartós. Megismételhetjük Sir Edwin Arnold gyönyörű szavait a munka törvényéről, amely megmutatja, hogy a tevékenységben milyen hatalmas jelentőség rejlik:

*Ez az ő érintése a virágzó rózsán,
Kezének nyoma lótuszleveleket mintáz,
Talaj sötétjében, magok csendjében
Tavaszhaját szövögeti.
Ez az ő festése a ragyogó felhőkön,*

*Ezek smaragdjai a páva uszályán,
Vannak lelőhelyei a csillagokon,
Szolgái villámban, szélben és esőben.
A sötétből megmunkálta az ember szívét,*

*Homályos kagylókból fácán ívelt nyakát,
Örökké fáradozva, megszépítve
Minden régi haragot, pusztulást.
Kincsei szürke tojások aranyló*

*Nap-madár fészekben, a méhek hatlapú sejtjei
Az ő mézesbödöne, a hangya tudja útjai.
A fehér galamb jól ismeri őket.
Az égitestek szféra-zenéje*

*Az ég láthatatlan baldachin teteje
A Föld mélye aranyat rejt,
Kalceont, zafírt, lazulitot.
Mindörökké elbájoló titkokat,*

*Erdei tisztás zöldjében ülve,
Gondozva cédrus-gyökéren furcsa magokat.
Kötölve leveleket, virágokat, szálakat.*

Elképzelhetetlen a szépségről úgy beszélni, hogy nem említjük meg Japánt. Beutaztam a világot, és húsz ország népei között éltem, de sehol máshol nem találkoztam a szépségnek olyan gazdagságával,

mint amilyen betölti az ottani emberek életét. A templomok, a kertek és a művészeti boltok a világ csodái közé tartoznak, amelyeket szavak nem képesek leírni, az ember pedig megéri a japán nemzet értékét az emberiség számára, amikor felismeri, hogy minden benne újraszülető lelket elkerülhetetlenül és sokkal inkább megérint a szépség érzése, mint korábbi életében. Más országokban csak kevés olyan lélek van, aki művészi hajlamú, ők elvesznek, és kevés hatalommal rendelkeznek a többiek között, de itt minden szép, és ez az egész nemzetet érinti. Nem külföldi látogatók kedvéért készítik ritka képeiket és művészi tárgyaikat, hanem saját maguk számára, és az átlag otthonban mindig ott van a szépség szentélye a legfőbb, a nappali szobában, egy ajtónyi fülke a falban, több centiméter mély, egy kis lépcsővel kiemelkedve a padlóból. Néhány művészi kincset helyeznek el ott, egy képet, egy képtekercset, egy bronz, elefántcsont vagy zománcmunkát, vagy valami hasonlót, amelyek egy kis ébenfa asztalkán vagy emelvényen állnak. Az otthon első meglátogatása alkalmával azt hihetnénk, hogy barátunk összes tulajdona összesen ennyi, de később kincsek más csoportját fogjuk megtalálni a szépség szentélyében. A ház úrnője nem tölti meg szobáját szép dolgokkal, érti a szépség alapelvét, gyűjteményét egy kamrában tartja, és egyszerre csak néhányat mutat meg. Hol máshol található még ilyen felfogás? Egy japán kéznek még a legcsekélyebb érintése is a széppé teszi a legkisebb dolgot is, olyan szépséggel, ami inkább prózai, mint a képzeletet megragadó, mivel oly mértékben tökéletessé vált, ami csaknem elrejt a negyedik gyökérfaji jelleget, amihez tartozik. Melyik más népnél fordul elő, hogy százezrek mennek ki megcsodálni virágzó cseresznyefáikat, amelyeket virágzásukért és nem a cseresznyéért termesztnek, és amelyek gyümölcse teljesen alkalmatlan az evésre? Hol másutt találunk olyan gyermekeket, akiket ilyen ritka szelídséggel nevelnek, és mosolyogni tanítanak, különösen, amikor bajban vannak, nem azért, hogy felvidítsák magukat, hanem, hogy ne adják át szomorúságukat másoknak? Mindenütt szépség van, az emberek szelídek, de vasakaratók.

E princípium érdekes oldalági megjelenése az, ami a tapintáson keresztül működik: az e sugárhoz tartozó emberek tisztaságszeretete. Ez valamelyest különbözik az ápoltságtól és takarosságtól, és hasonlít valamilyen kinövés eltávolításához, ami a kevésbé lényeges dolgokban elrejtett szépséget kiszabadíthatja. A japánokra jellemző ez a tulajdonság, mivel a tisztaság nevében csaknem élve főzik meg magukat naponta. Az ember nem lehet elég tiszta, mégis ebben a vonatkozásban eszünkbe jut a japán közmondás az aggodalmaskodó feleség sorsáról, aki megpróbálta megmosni a tigris arcát. Azt is észre kell venni, hogy a fizikai kultúra fontos e sugár számára, már ami a testi szépséget illeti. Az indiai Patanjali jó érzéssel ugyancsak leírja ennek hatásait aforizmájában, amely szerint: „A test tökéletessége hibátlan formából, szépségből, erőből és nagyon határozott keménykötésből áll.”

Könnyű megérteni, hogyan kapcsolódnak a vallási szertartások ehhez a sugárhoz. Ezekben a figyelem összpontosítása és az elme nyugalmi állapota jelenik meg, amit már említettem. Ez a szépség segítségével valósul meg, azoknak a szabályoknak és az elképzeléseknek megfelelően, amelyeket a szertartásos formákban rögzítettek. A modern egyházi szertartásokban teret kap a zene, a kárpitdíszítések és a szertartáshoz használt ruhák színe és formája, az egyéb díszítések, a szavak versformába való rendezése, az elegáns mozdulatok, a kellemes tömjénillat, mindezek célja az esztétikailag kellemes helyszín megteremtése. A régebbi formák tele voltak a képzelőerőt segítő jelképes vagy ábrázoló cselekményekkel. A modern szertartásos formákban eszközök vannak, szavak és cselekmények különféle célzattal, és úgy tartják, hogy ezek csak akkor hatékonyak, amikor szándék vagy célzatosság van bennük. Fohászkodás magasabb lényekhez, rendszerint Istenhez, vagy – amikor kevésbé személyesítik meg – hatalmakhoz, erőkhöz. Úgy tartják, hogy a megfelelő és előírt formák betartása nélkül ezek a fohások nem hatékonyak, és a szándék nélkül ugyancsak hatástalanok. A szándék az ima vagy a hit – a hatodik sugár áhítat-érzése –, így ezekben a szertartásokban a hatodik és a hetedik sugár ötvöződik. A hatodik sugárhoz tartozó imádók tisztán és egyszerűen arra számítanak, hogy áhítatuk működik bármilyen forma nélkül, viszont a hetedik sugárhoz tartozók úgy érzik, hogy szükség van egy forma segítségére. Mindkét fajta felekezet megtalálható közöttünk.

Mindezek mögött a mágia az, ami a képzelőerőn keresztül működik, mivel *kriyashakti* van jelen, az az erő, amelyik a gondolatot a formához, és a formát a gondolathoz kapcsolja, így ezek hatással vannak egymásra. A hét sugár úgy írható le, mint ezen erő működtetésének hét módja, mivel az egész világ háttere lényegileg negyedik sugár típusú, és amit a képzettársításokban és összefüggésekben életnek hívunk, mindig nem-tudatos, vagy inkább tudattalan engedelmesség a működés e módjának.

A szertartások befogadási oldala – az imádkozó lelkiállapota, amikor a szertartást végző személy vagy pap segít neki – amint látni fogjuk, attól függ, hogy az imádkozó birtokában van-e ugyanezen két tényezőnek, vagyis az áhítat érzésének és a formákban rejlő szépség méltánylásának. Ez a méltánylás nem mentális értékelés, hanem valami közvetlen érzés. Az életben mindkettő közvetlenül külön-külön működik, de a szertartás során a kettőt együtt alkalmazzák.

Mindannyian ismerjük a szépség elménkre ható közvetlen működését. Felfrissít bennünket. Megszentel bennünket. Ez benne lehet a természet vagy az emberi alkotások szépségeiben, az esti égbolton, a hegyek vonulatán, a mezőn vagy a kertben, a zenében, a festészetben, a költészetben, az arcon, az alakon, a test működésében, a kicsiben és nagyban egyaránt – mindenütt, ahol az *életssugár* működik, és erre válaszként újra megszentelődünk, megújult, egyetemesített egészsé alakulva, és új erő támad bennünk, minden képességünket kisugározva.

A közhelyszerűség kockázatát vállalva javasolok egy egyszerű gyakorlatot, aminek segítségével a szépség e varázsának egyetemes jelenléte érthetőbbé válhat. Ez hasonlít ahhoz a módszerhez, ahogyan az ember megtanulja, hogy milyen érzés a relaxáció egy ujjal vagy egy kézzel megpróbálva. Pihentesük a kezünket az asztalon. Nézzük nyugodtan egy percig, hagyjuk, hogy elernyedjen. Ne ernyesszük el, csak hagyjuk, mivel az ember nem tud jobb elernyedést előidézni, mint ahogy saját elalvásakor teszi. Nos, hasonló gyakorlat van a szépség nyugodt megismerésére, erejének és élvezetének megízlelésére. Szedjük össze találmányra néhány apró dolgot, és rakjuk az asztalra magunk elé! Lehet az egy falevél, egy kavics, egy gyűrött papírdarab vagy zsinag. Nézzük néhány kisebb részletét nyugodtan egy percig, például a falevél élének egy darabkáját. Majd fordítsuk teljes figyelmünket erre, nem gondolkodva róla, nem összehasonlítva, vagy gondolattársítást elindítva tőle, csak nézve. Tudatára fogunk ébredni szépségére, de nem mentálisan, ráébredünk békéjére és erejére, a hétköznapi pillanat szentségére és megszentelődésére. Megteheti az ember ugyanezt egy hanggal – leütve egy billentyűt a zongorán – helyesen odafigyelve rá. Ez egy kis jóga, amit örömmel nyújtok át, a tiszta élet egy kicsiny ábécéje, ami elvezethet szavakhoz, mondatokhoz, bekezdésekhez, fejezetekhez és könyvekhez.

Olyan szembetűnő dolog a szertartás a hetedik sugárnál – a cselekvés sugaránál –, hogy Indiában sokan vannak, akik, amikor a cselekvés ösvényéről beszélünk, vallásuk szertartásaira gondolnak, azokat olyan tevékenységeknek tekintik, amelyek az embert a láthatatlan erővel hozzák érintkezésbe, és abban hisznek, hogy a „láthatatlan” szolgálata (*adrishta*) ilyen módon sok felemelő kegyelmet hoz el saját és környezetük számára.

Minden ilyen ismétlődő és intenzív gondolat és érzés esetében van egy másik tényező, amiről nem szabad megfeledkeznünk, ez a gondolaterő felhalmozódó hatása, ami a légkörben és a dolgok felszínén fennmarad. Székesegyházakban, templomokban, iskolákban, otthonokban, kórházakban, börtönökben sajátságos hatások érnek bennünket, amik a sok ember által ott hagyott, ismétlődő és felhalmozódó gondolat és érzések következményei, így azokon a helyeken bizonyos lelkiállapotok könnyen átvehetőek. Azt kell mondanunk, hogy ezek a helyek hozzásegítenek az adott lelkiállapotokhoz, ugyanakkor, ha túl sokat támaszkodunk rájuk, mint a mankóra vagy a járókeretre, fokozatosan helyettesíteni kezdik az önálló erő használatát. Néha a könnyen elért hatás sorvadást eredményez, de természetesen mindig van egy középút, használhatunk autót is időnként és bizonyos mértékig, anélkül, hogy felhagynánk a lábunk használatával.

Az állatok közül a macska szemlélteti jól a hetedik sugarat. Olyan lény, amelyik minden porcikájában kecses és szép, nyugalomban és mozgásban egyaránt. A lónak, elefántnak, sőt még a majomnak és a kutyának is van némi esetlen megjelenése, fejlődésük különleges vonalán kívül, de a macskának egy-

általán nincs, bárhogya is legyen. Egyik barátom mesélt egy történetet egy macskáról, ami a szomszéd-ban lakott, és gyakran járt át a házába határozott céllal. Rendszeresen besétált a szobába, ahol emberek ültek, ha úgy találta, hogy szimpatikusak, akkor bement, és otthon érezte magát, ha nem, akkor elége-detlenül, de méltósággal távozott. A macska kényelemszeretete nem egészen az a fajta kényelemszere-tet, mint a lusta emberé, hanem az érzékenység kielégítése, olyan lény, aki a legteljesebben elmerül a fizikai környezetben, és nem azért hajlamos a közömbösségre az emberekkel szemben, mert nem szere-ti őket, hanem mivel a figyelme másképpen van lekötve. Olyan állat, aminek minden kellemes kell le-gyen, amelyik képes tisztán tartania magát, amelyik többet törődik a házakkal, mint az emberekkel, akiket csak azért becsül, mert simogatják és hozzájuk lehet dörgölözni, és viszont, amit az emberiség nem elsősorban azért szeret, mert hű társ érzését kelti, hanem mert szép látni és kellemes érinteni.

Rendkívül jellemző rá a függetlenség, ami főképpen az akarathoz és a cselekvéshez kapcsolódik. Jelleme éppen ellentétes a kutyáéval, aminek a boldogsága annyira függ a másokhoz való ragaszkodás-tól, és nem szeret saját céljainak megvalósítása érdekében magától elindulni. Az ember nem talál olyan kutyát, ami csak úgy, saját maga miatt megy sétálni. Mehet valahová célzatosan, de nem sétálni. Ha a kutya szunyókálva fekszik, és ha csak megemlítjük a nevét beszélgetés közben, azonnal halljuk, hogy a farka elkezd verdesni a padlót, de nagyon gyakran, ha gyengéden közelítünk a macskához, az hidegen elfordul, és a saját dolgával foglalja el magát.

XVIII. FEJEZET
EGY MESTER TÁBLÁZATA

S U G Á R	A sugár jellemzője	Jellemző mágia	Legutolsó vallás
1	Fohat- Shechinah		Brahmani
2	Bölcsesség	Rája jóga (emberi elme)	Buddhizmus
3	Akasha	Asztrológia (természetes magnetikus erők)	Káldeus
4	Hórusz születése	Hatha jóga (fizikai fejlődés)	Egyiptomi
5	Tűz	Alkímia (anyagi szubsztanciák)	Zoroasztrianizmus
6	Az Istenség inkarnációja	Bhakti (áhítat, odaadás)	Kereszténység (Kabbala, stb.)
7		Szertartásos mágia	Természetimádat

Úgy tűnhet, hogy ez a fejezet bizonyos tekintetben ismét végigmegy azokon az alapokon, amelyeket a XI – XVII. fejezetek tárgyalnak, és amelyek egyenként leírják a sugarak vagy típusok jellemzőit, ez azonban egészen véletlenszerűen történt, mintegy ráadásaként azoknak a fejezeteknek az anyagához, amelyeket már osztályoztunk és leírtunk. Azért alakult így, mert az okkult témákról szóló könyvek jól ismert szerzője, C. W. Leadbeater egy nap átnyújtotta nekem a fenti táblázatot azzal a kérdéssel, hogy mit gondolok a benne szereplő homályos értelmű kijelentésekről. Elmagyarázta, hogy a táblázatot körülbelül negyven évvel ezelőtt adta neki egy magas szinten álló okkultista, a Mesterekről szóló felsorolása részeként. Azt tanácsolta, hogy adjam ki a sugarakról szóló saját anyagomat könyvbe foglalva, és engedélyezte, hogy e könyv részeként ezt is kinyomtathatom, és magyarázatokkal elláthatom. Ezután ő is kiadta saját könyvében, a *The Masters and the Path* [A Mesterek és az ösvény] című könyvben. Természetesen nem a táblázat eredete az, ami különösen érdekes, hanem a nagyon rövid kijelentéseinek tartalma és sokatmondó volta értékes, ami találóan és pontosan mutat rá minden egyes sugár lényegi tulajdonságaira.

Kezdjünk el tehát elmagyarázni néhány homályosabb pontot, amelyek valamikor rejtélyesek voltak, de tisztázódtak a fejemben annak a tudásnak a fényében, amelyet már összegyűjtöttem e témában.

1. A Fohat és Shechinah szavak, amelyek összetétele jelzi az első sugár jellemvonását, ismerősek H.P. Blavatsky hatalmas műve, a *The Secret Doctrine* [A Titkos Tanítás] tanulmányozói számára. Fohat önmagában a megnyilvánulásban a Hármasság első számú, teljesen leírhatatlan aspektusát jelöli, amelyet – elképzelhetően – néhány tökéletesen elgondolhatatlan módon alkalmaztak annak leírására, amikor a megnyilvánulatlan Egy „sok akart lenni”, mivel ez az az erő, ami egyesítette Vishnut és Brahmâ-t, és újra feltűnik bárhol, ahol a szubjektum és az objektum kapcsolatba kerül. Fohat-

Shechinah ugyanazt az elsődleges erőt jelenti, amely Shakti-ként fordult kifelé, és lent, az ember szintjén a benne lévő akaratként megjelenve olyan képesség vagy erő, aminek segítségével megváltoztatja önmagát, és úgy irányítja az anyagot az elmén keresztül, ahogyan már elmagyaráztam. Ez tiszta élet, amelyik figyel a megnyilvánult életre, és ez okozza minden növekvő dolog periodikus fejlődését.

Lent, az ember szintjén, az átmâ-buddhi-manasz-ban ez az elsődleges erő élni-akarásként jelenik meg. Az akarat a létezés öröme. Működésben ez annyi, mint önmagának lenni. Az ember hármasság tudata, mondhatni tükrözi az eredeti hármasságot, amit az I. fejezetben részletesen kifejtettünk. Az ember tudata, mint egész, a kettőnek a harmónon keresztüli kifejeződése, Vishnu sugarának Brahmâ otthonán vagy formáján keresztül. Ebben a tudatban vagy sugárban a három ismét feltűnik, mint alcsoporthoz: az 1. tartalmazza az akaratot, annak ismeretét, ami „felül” vagy „túl” van, a 2. tartalmazza az érzést, vagy az élet ismeretét, és a 3. tartalmazza a gondolkodást, az „alul” levő, vagy a forma ismeretét.

Fohat jelenléte nélkül nem lenne kapcsolat, vagy nem jönne össze a tudat világa a forma világával. Így a Fohat az az erő, amelyen keresztül a gondolat hat a formára és viszont, a mindenség minden pontján.

A táblázat felsorolja valamennyi sugár jellemző mágiáját. Nem tudhatjuk biztosan, csak találgathatunk, hogy a Mesternek miért kellett különösen a mágiáról beszélnie. A sugarakkal kapcsolatos ismeretek oly gondos elrejtésének fő oka H.P. Blavatsky állítása szerint az volt, hogy a sugarak ismerete hatalmas erőt ad. Ezt a tudást sokan keresték azért, hogy rájöjjenek saját sugarukra, és utána elkezdjék a megfelelő mágia gyakorlását, amely mágiába az erő rajtuk keresztül természetes módon, várhatóan nagy erővel és viszonylag könnyedén áramlik. Így leginkább a mágia gondolata volt a fejekben, amikor a sugarakról beszéltek. Az első sugárral kapcsolatban semmilyen mágia nincs megemlítve, mivel minden valószínűség szerint magának az embernek az akarata az egyetlen „mágia”, bármilyen más csatorna igénybevétele nélkül, amit ennek a sugárnak a büszke lényei kegyeskednek alkalmazni, és hozzáállásuk nyilvánvalóan jogos, mert ők az önvaló erejét könnyebben megérik, mint mások.

Mindenkire, aki közvetlenül megismerkedett a hindu vagy brâhmani vallással, különösen azon formáival, amelyek még Shri Krishna kultuszának feléledése előtt léteztek, hatást gyakorolt annak ragaszkodása ahhoz a tantételhez, hogy az emberben lévő átman vagy önvaló azonos az egyetemes önvalóval, a tudat megcáfolhatatlan központjával. Ez arra rendeltetett, hogy felszabaduljon minden földi kötelék alól, nem valamilyen külső kegyelem eredményeként, hanem saját létezése valamennyi részecskéjének tökéletes uralásával, és annak a rendíthetetlen kijelentésével gondolatban és tevékenységben, ami a következő nagy mondásban testesül meg: „Én vagyok Az”. Ha ez a vallás korábbi formáiban nem is volt olyan szelíd és elnéző, mint napjainkban, legalább az akaratot a lehető legerősebb fényben, a karma és dharma félreérthetetlen tantételeiben, az igazságosság elvében és értékében való hitben mutatta be, valamint abban az állításban, hogy az embernek önmagán kívül től nincs mitől félnie, mert isteni, és mert saját sorsának ura.

Bhîshma ősapánk bátorsága és akarata ennek a vallásnak tipikus példája volt. Megmutatkozott nagyszerű függetlenségében, amikor Shishupâla király rettenetes haragjában megfenyegette, kihúzta magát, és nagy nyugalommal válaszolt: „Tudd meg, én a Föld minden királyára olyan könnyedén tekintek, mint a szalmaszálra. Ha megölnek, mint a mező fenevadját, vagy elégetnek, bárhogyan is legyen, lábamat valamennyiőtök fejére teszem. Elöttünk most az Úr áll, akit én imádok.” Lezárva ezt a kérdést, azt mondhatom, hogy az első sugár jelöltjének nem szükséges ezt a nyelvet utánoznia, de a körülmények rendkívül idegesítőek voltak, ezen kívül pedig az utánzás nem jellemző az első sugárra. Később, a csatamezőn, amikor Bhîshma nyilakkal átdöfve és sebekkel borítva haldokolva feküdt, késleltette halálát, hogy beszélhessen a köréje gyülekezett emberekhez az igazság tizenhárom formájának értékéről, és hogy bebizonyítsa nekik, az erőfeszítés nagyobb dolog, mint a végzet, és az ember akarata minden eseménynél előbbre való. Még Shri Krishna is, aki a hinduizmusban a szeretet második sugárbeli befolyását hangsúlyozta ki leginkább, az emberek által kifejlesztendő isteni tulajdonságok felsorolását a

félelemnélküliség jelentős előnyeivel, a szattvikus tisztasággal, és a bölcsesség állhatatos keresésével kezdte.

2. A „bölcsesség” kifejezés, amit a második sugár jellemzőjeként adunk meg, kevés magyarázatot igényel, mégis ismét utalnom kell arra a fontos tényre, amit már részletesen kifejtettem, hogy minden bölcsesség aktív formája és lényege a szeretet. Úgy gondolom, a táblázatban a râja jóga a *Bhagavad Gîtâ*-ban Shri Krishna által tanított egyesülés nagyszerű királyi tudományára vonatkozik, és a sok évvel ezelőtt használt „emberi elme” kifejezés ebben a vonatkozásban nem annyira a manasz elemre, az elmére utal, amelyet a râja jógában csak egy hatodik érzéknek tekintettek, mint inkább az emberi tudatosság valódi központjára, amit buddhinak neveznek. A buddhista vallás biztosan a második sugárra jellemző. Milyen gyakran hangsúlyozta alapítója a Gangesz völgyében fel-alá vándorolva a hinduknak a büszkeség veszélyét, ami az Én-ről szóló tanításukban meghúzódik, amikor az ember azt mondja: „Én Az vagyok”, és úgy gondol az Én-re, ahogy az emberek szoktak, az anyag, sőt saját elképzeléseik és érzéseik szempontjából, jelenlegi tudatszintjükön. Milyen gyakran hangsúlyozta, hogy nincs örök Én, már ahogyan az emberek általában önmaguk énjére gondolnak. Emlékezzünk a jóságról szóló tanítására is. Ez az ember „aki Ázsiánkat szelíddé tette”, aki végtelen szeretetének lenyomatát úgy hagyta a világra, hogy emberek tízmilliárdjai váltak követőivé az azóta eltelt századokban, akik minden egyéb fölött arról nevezetese, hogy szelídek és személyes önzéstől mentesek. Ez az egyetlen vallás, amelyik sohasem mások zaklatásával terjedt, mégis sokkal több követőt nyert meg, mint bármelyik más vallás valaha is. Ez a vallás nyilvánvalóan a második sugárhoz tartozik.

3. A harmadik sugár jellemzője a táblázatban akâshaként szerepel. Az akâsha-t úgy írják le, mint az egyetemes elme tárházát, valamennyi archetípus helyét, bolygónk tudatának emlékezetét és annak eszközét, aminek segítségével a tudat kitölti a teret, és így abból származik a tárgyiasult élet valamennyi jelensége az elkülönülés útján. Ez a „márványtömb”, amelyben az összes lehetséges szobor egymás mellett létezik, mielőtt még a szobrász elkezdene rajta dolgozni, a határtalan objektív lehetőség, a mindenütt létező laya-pont, ahol minden találkozik.

Az asztrológia kifejezés, azt hiszem, itt nem annyira a jelképek és elméleti összefüggések rendszerére vonatkozik, amit ma asztrológiának neveznek, mint inkább a sugarak élén álló Planetáris Szellemségek hatásainak a tényeken alapuló tudományára. Az e sugárhoz tartozó ember, elsajátítva mágiáját, mindent megtud az anyag és az energia minden szintje és fajtája hét jellegzetes típusának tulajdonságairól, így az egész világ feltárul az e sugárhoz tartozó szakértő számára, mint egy hatalmas sakktábla, amelyen láthatja valamennyi bábú helyzetét és energiáit, és felhasználhatja azokat az élet szolgálatában álló célhoz. A természet összes energiája egy nagyszerű matematikai tudományt hoz létre, megvannak közöttük a vonzások, amelyeket a magnetizmus kifejezés nagyon jól leír. A káldeai vallás, bonyolult csillagimádatával és a gyakorlati asztrológiával, a *Számok Könyvével*, azzal, hogy összeköti a tudás fáját az élet fájával, és a holdistennek való hódolatával elegendőnek tűnik ahhoz, hogy ehhez a sugárhoz tartozzon.

4. Elérkeztünk Hórusz születéséhez, ami nagyon különösnek tűnik ahhoz, hogy egy sugár jellemzője legyen, de minden világossá válik, ha felidézünk azt, amit a VIII. fejezetben mâyâ-ról, mint Shiva egyik inkarnációjáról mondtunk, ami kapcsolatot teremt Vishnu és Brahmâ között, és létrehozza a harmóniát a tudat és az anyag között. Amikor Oziriszt megfosztották birodalmától, az emberek szenvedése kegyetlen zsarnokuk alatt óriási méreteket öltött, ő azonban újraszületett saját fiában, Hóruszban, aki eljött, hogy bosszút álljon a gonosz dolgokért, és helyreállítsa a boldogságot. Az egyiptomi vallásban az Ozirisz halála miatti szertartásos gyász nagyon is valóságos bánat volt, és a boldogság iránti mohó vágyakozást (ânandát) szimbolizálta, amit az emberek földi kötelékeikben mindenütt keresnek. Seth-et, Ozirisz gyilkosát, a természet lázadó elemét, az éjszaka sötétségét legyőzte Hórusz, aki helyreállította a harmóniát, és végül a méltó jutalmak és büntetések istene lett. Hórusz is az emberre jellemzően közbülső állapotban lévő lény, akiben a legmagasabb szellem és a legalacsonyabb anyag találkoznak, és akiben ezek összeütközésbe és harmóniába kerülnek.

Mivel ez rendkívül érdekes téma, megpróbálom a lehetséges legteljesebben elmagyarázni, utalva az emberben levő hét princípiumra. A negyedik princípium, amit néha antahkarana-nak hívnak, szó szerint belső eszközt vagy közeget jelent. Efelett van (bizonyos értelemben) az átmâ, a buddhi és a manasz, amik az első három princípiumot jelenítik meg, ez alatt pedig három princípium van, amelyek az ember felépítésében az ötödiket, a hatodikat és a hetediket képviselik. Ez utóbbi három leírására alkalmazott kifejezések rendkívül összezavarodtak, mivel a különböző szerzők különféle módon használják azokat.

Engedjék meg, hogy jelen tanulmányunk céljaira kialakítsak egy fogalomkészletet. Az, amit általában alsó elmének neveznek, a kâma-manasz, vagyis a manasz a vágygal együtt, a manasz, ami a külső dolgokat kíséri figyelemmel. Talán a kâma szót túlságosan korlátozott értelemben használják, mintha összesen csak a hatalmas érzéki vágyat foglalná magában, de a vágyak összességét jelenti. A vágy pedig a szeretet kifelé forduló aspektusa, a három világ *dolgainak* szeretete, holott a valódi szeretet az élet szeretete vagy az isteni szeretete, és a felsőbb vagy befelé forduló önvalóhoz tartozik. Amit általában asztrális princípiumnak neveznek, az egyszerűen a kâma, bár kâma-rupává válik, amikor egy meghatározott „asztrális test” alakul ki. A hetedik princípium az éteri testmâsban található, amit olykor *linga sharîra*-nak vagy finom testnek neveznek.

A sűrű fizikai testnek nincs valódi emberi princípiuma. Az csak a külső világ része. Még csak nem is az ember keze, hanem egy kesztyű a kezére, ami az éteri testmâsa. A sűrű fizikai test csak arra szolgál, hogy az érzékelés és tevékenység belső szerveit hordozza, amelyek segítségével az ember a fizikai síkon működik. A hét princípiumot bemutató táblázatok közül néhány felsorolja az antahkaranát, mások pedig a sűrű fizikai testet, de olyan nincs, ami a kettőt együtt mutatná. Készítettünk egy hármastáblázatot az alábbiak szerint:

1	2	3
1. Atmâ	1. Atmâ	4. Monád
2. Buddhi	2. Buddhi	1. Atmâ
3. Manasz	3. Manasz	2. Buddhi
5. Alsó manasz (kâma-manasz)	4. Antahkarana	3. Manasz
6. Asztrális (kâma-rupa)	5. Kâma-manasz	5. Kâma-manasz
7. Éterikus (linga-sharîra)	6. Kâma-rupa	6. Kâma-rupa
4. Fizikai test	7. Linga-sharîra	7. Linga-sharîra

Rögtön látható, hogy az első táblázat helyesen mutatja az átlagember hét princípiumát, a második azét az okkultistáét, aki még nem érte el a tökéletességet, a harmadik pedig az Adeptusét a beavatása pillanatában. Az a princípium, amit most vizsgálunk, az első esetben a fizikai testen keresztül, a második esetben az antahkaranán keresztül, a harmadik esetben pedig a monádon keresztül működik.

Csodálatra méltó megfelelés van a monád, az antahkarana és a fizikai test között, mivel azonban ezt kicsit nehéz megérteni, ezért lépésről-lépésre fogom kifejteni. Az átmâ-buddhi-manasz az isteni az emberben. Ez az ember azon része, amely igazán kibontakozik, különösen a szűkebb értelemben vett manasz kap ösztönzést a próbaösvényen, a buddhikus a tulajdonképpeni ösvény első felén, míg az atmikus annak második felén. A beavatás összekapcsolódik egy új kezdeményező képesség gondolatával, például, amikor a manasz meghajol a buddhi előtt, és a gondolat a szeretet szolgálatjává válik. Az emberi hármasság elsődleges tevékenysége tehát ezeken a síkokon van, de szüksége van valamire, ami elkülöníti annak feladatait, mint egy porszem a ködben, vagy egy picinyke szennyeződés a gyöngyben. Ké-

sőbb egy Logosszá kell válnia, így meg kell tanulnia, hogy egy világot annak a világnak a belsejéből lásson, azaz saját külvilágából. Innen adódik annak szükségessége, hogy belemerüljön az anyagba.

Ezért az isteni nem tud hirtelen belépni az anyagi világokba, csak pontról pontra. Az egy adott személyhez csatlakozó antahkarana egy ilyen pont. Az antahkarana így az alsóbb emberben a felsőbb önvalót helyettesíti. Egy adott inkarnációban a felsőbb önvalónak nincs szándékában megmutatkozni, és mindaz, amivel már rendelkezik, korábbi életek fejlődésének szerzeménye. Valami kiválasztásra került erre az életre különleges céllal, a személyiségnek pedig nem szabad önmaga kibontakozásával megelégednie, hanem el kell végeznie a pillanatnyi feladatot is. Ő a jelen teremtménye, nem pedig az örökkévalóságé. Ezért kell teljesen feladnia magát a magasabbért, minden remény nélkül sajátmaga számára, eltekintve a devachanbeli jutalmától. Ha nem ezt teszi, a magasabb vetélytársává, célja akadályozójává válik.

Minderre utalt Ozirisz egyiptomi története. A magasabb önvaló Osiris. Osirisnak a magasabb területeken van teendője. Nem képes lenni tartózkodni, hogy Typhonnal és Settel megvívja háborúját, de nemzett egy fiút, Hóruszt erre a célra. Hórusz az antahkarana. Az antahkarana az egyetlen dolog, ami az isteni a személyiségben, aki saját atyjának egy kicsi inkarnációja. Ez magyarázza meg a „Hórusz születése” kifejezést.

Ezután figyeljük meg a személyiség és a testek sorozata közötti különbséget. Hórusznak kellene lennie a személyiség uralkodójának. Tehát építenie kellene egy birodalmat a Földön, ami apját fogja képviselni. Ilyen esetben a testek különböző fajtájú anyagokat vonzanának, különböző frekvenciájú rezgéseket vennének fel, formákat és szokásokat alakítanának ki, egy felülről jövő személyiségnek megfelelően. Hórusz ekkor az isteni személyiség lenne az emberben, teljes harmóniában a három magasabb princípiummal, a földi birodalomban létrehozva azt, amint a mennyekben van, és egyfajta isteni négyesség jönne létre.

Azonban foglalkozni kell a karmával, a korábbi inkarnációk során a sűrű fizikai testen keresztül végrehajtott cselekvések karmájával. Ez a karma belép, és az öröklődésen és más eszközökön keresztül kívülről ad körvonalat ennek a testnek, még mielőtt az megszületik. A kívülről jövő dolgok a test megszületése pillanatától kezdve állandóan, számtalan módon alakítanak rajta, és egy másfajta személyiséget igyekeznek felépíteni. Typhon akar az uralkodó lenni. Ha bármely inkarnációban nagymértékben megnyerné a csatát, és foglyává tenné Hóruszt, akkor az „ön-személyiség” létrehozatalának legboldogtalanabb jelenségével állnánk szemben.

Mégis, még ez a vereség sem hiábavaló. Ha a felsőbb még nem képes arra, hogy uralkodó legyen azon tapasztalatok közepette, amit az elmúlt karma felhoz, ez csak azt jelzi, hogy még a tanulás szintjén van, nem pedig az intuíció szintjén. A tapasztalatokból, néha keserű tapasztalatokból kell tanulnia. Azonban minden tapasztalat, amit a karma okoz, jó a lélek fejlődéséhez, és habár érkezhetsz egy ellenség álarca alatt, valójában a legjobb barát. Ezért, végül is Typhon nem ellenség, hanem *egy másik helyettesítő*, az antahkarana helyettesítésére, ami rendezett folytonosságot biztosít a magasabb tanulása számára, folyamatos növekedése eszközeként. A „Karma Urainak” képviselője, úgy is mondhatjuk, hogy a megnyilvánulásban a sugarak tevékenységére vonatkozó személyre szabott korlátozások, a hét átléphetetlen határ. Bármilyen teremtőképeségről legyen is szó, nincs megengedve nekünk, hogy végig menjünk az úton az anyagiasság végső, legsűrűbb pontjáig, hanem visszavetnek bennünket erről a „külső határról”, a tárgyiasult vagy megnyilvánulási laya pontról. H.P. Blavatsky a Lipikákról úgy beszél, mint akik csak szellemi értelemben entitások, az elme és az anyag értelmében nem, így „az ember maga” – írja *A Titkos Tanítás*-ban – bünteti vagy jutalmazza magát. „Mi teremtjük az okokat, és ezek felébresztik a megfelelő erőket, amelyek magnetikusan ... vonzást gyakorolnak és visszahatnak az őket létrehozó okokra”. Az univerzumban mindennek van határa, így az emberi testnek, és – ismétlem – az emberi elmének is. Ez összhangban van azzal a ténnyel, hogy a fejlődés lépésről-lépésre történik, mint-ha lépcsőfokokként mennénk felfelé, de a fokok egymástól eltérőek ezen a lépcsőn, mint az ásványi, a növényi és az állati birodalmak esetében.

Most érünk a dolog bökkenőjéhez. Említettem, hogy az antahkarana helyettesíti az isteni, a felsőbb önvalót. Ez nem teljesen igaz, mégis úgy tűnik, ezt kell mondani, hogy elvezethessen bennünket a mélyebb igazsághoz. Az isteni, aki tapasztal, a tapasztalás alanya, az anyag pedig a tárgya. Ez a kettő nem találkozhat össze semmi olyannak a segítségével sem, ami valamelyikükben megvan, de mégis együtt járnak, mivel mindkettő egy nagyobb egész absztrakciója. Emlékezzünk vissza a Fényoszlop történetére! Vishnu (a Második Logosz, az isteni) és Brahmâ, a Harmadik Logosz (az anyagi) nem lehettek meg együtt, amíg Shiva (az Első Logosz) meg nem jelent, és be nem bizonyította nekik, hogy ő mindkettőjüknél egyértelműen felsőbbrendű. Ezután mindketten Neki szentelték magukat, és elkezdtek Neki engedelmességgel együtt dolgozni. A továbbiakban nem marad velük, viszont harmóniát teremtett közöttük, és megígérte nekik, hogy ismét találkozhatnak Vele, amikor munkájukat majd elvégezték. A harmónia megmaradt kapcsolatuk eszközeként az alany és a tárgy között, a megismerő és a megismert között, az isteni és az anyagi között. Ez a harmónia mâyâ, az életünk, ami az igazi élet egy helyettesítője.

Az emberi lényben az antahkarana ilyen módon mâyâ képviselője, és ugyanígy a fizikai test is, ami a karma támaszpontja. Mivel pedig a monád az Első Logosz az emberben, a magasabb önvaló a Második (három képességgel), és az alsóbb én a Harmadik (ugyancsak három tulajdonsággal), az antahkarana jeleníti meg az első Logoszt (a monádot), amíg a Harmadik és Második együttes munkája be nem fejeződik. Amikor ez megtörténik, akkor az antahkaranára többé már nincs szükség, mivel az ember befejezi emberi pályafutását, ezek pedig ismét Istenük (a monád) jelenlétében vannak. Így az adeptság elérését követően az antahkaranára már nincs szükség, amint még az Én is csak egy eszközzé válik, a tudatunk már nem maga az ember, hanem csak erők sorozata.

E sugár mágiájaként a hatha jógát adják meg. Indiában ezt az összefüggés elméletére alapozzák, és arra a hitre, hogy amint az elme befolyásolja a testet, ugyanúgy a test is hatással van az elmére. Hívei a test legszigorúbb ellenőrzését gyakorolják, nem kínzásokkal vagy sérülések okozásával – eltekintve a kultusz néhány tudatlan vagy félrevezetett követőjétől –, hanem azzal, hogy a fizikai egészséget és állóképességet a legtökéletesebb állapotába hozzák, az éteri testmáson pedig légzéstechnikával dolgoznak, mindezt az elme-erők, vagyis a sziddhik, vagy nagyfokú koncentráció elérése érdekében. Az egyiptomi mágia nemcsak a testet vette számításba, hanem a dolgok hatalmas választékát is, jelképrendszereken és megfeleléseken keresztül működve fejtett ki hatást a belső és a külső világban. Úgy tűnik, minden külső dolog jelentőséggel és belső hatással bírt számukra, így a belső és a külső világot gondolkodásukban és életükben egyaránt szorosan összekapcsolták.

5. Az ötödik sugárnál találjuk a tüzet, amit jellemző vonásként említettünk, és az alkímiát, mint mágiát. Ez nagyon világosan mutatja a sugár tudományosságát, amelynél a legaprólékosabb pontosságú igazság és tisztaság a siker követelménye. Agni-nak, vagyis a tűznek minden formájában sok köze van az ember munkájához a kémiában és a fizikában, valamint az elméleti és az alkalmazott tudomány minden ágában. Összekötetésben áll a konkrét emberi elmével, és azzal a nagyon érdekes ténnyel is, hogy a tudomány csaknem teljesen a látás érzékelésétől, és így a fény közvetítőjétől, agni egyik formájától függ. Például ha a testben levő hő természetének megismerésére van szükség, a tudós nem az ujjával érinti meg azt, hogy tapintással szerezzen tudomást a hőről, hanem egy hőmérőt alkalmaz, hogy az a hőt látható módon jelenítse meg. Amint az köztudott, a zoroaszteri a tűz és a tisztaság vallása.

6. A hatodik sugár jellemzője az „istenség inkarnációja”, mivel mágikus erőt, bhakti-t vagy áhítatot, odaadást jelent. Ez pontosan megfelel a mi osztályozásunknak, mivel e sugár rajongója úgy tekint Istenre, mint a jóság inkarnációjára a tárgyasult világban, nem pedig mint elvont istenségekre, akik inkább vonzóak a többi sugárhoz tartozó emberek számára. A kereszténység mindig is leginkább ilyen típusú vallás volt, nem feledkezve meg a gazdagságról és a jólétről a Földön, és az eljövendő életben.

7. Valamely ismeretlen okból a hetedik sugár jellemzőjét nem adták meg, talán azért, mert ha a szépséget említették volna, esetleg elsiklottak volna annak mélyen fekvő jellege felett.

Az ember elég gyakran találkozhat Indiában az elementális isten-imádattal. Az alapvető elképzelés az ementálisról az, hogy mielőtt belépne az ásványi birodalomba, az életnek nincs meghatározott vagy

megtettesült formája. Ez az elementális esszencia belső kényszerrel rendelkezik, hogy élvezze az ásványi lény állandóságát és szilárdságát. Ha megpróbáljuk elképzelni az ilyen életkényszer állapotát, megérthetjük, hogy ez az esszencia milyen mohósággal áramlik bele az emberi gondolat asztrális síkon létrehozott formáiba, és amikor van egy forma vagy kép, ami az ismétlődő és felhalmozódó emberi gondolat középpontjává válik, az elementális élet hogyan kap nagyon erős vezetést vagy csatornába terelést egy képben vagy ereklyében, ahonnan ereje visszahat az emberi tisztelőjére. Nagy erőt lehet ezen a módon jó vagy rossz felé terelni, így létezik olyan „mágikus” eszköz, talizmán vagy ereklye, amely az elementális erő vagy élet segítségével kiegészíti az emberi erőt. Mechanikus abban az értelemben, hogy az alkalmazott erő saját akaratóból nem tud megváltozni, hanem automatikus áramlás történik, válaszul az emberi vágyra, szándéokra és gondolatra. Ilyen fajta hagyományos mágiákat azok folytatnak, akik kulccsal rendelkeznek az elementális erőkhöz. Kétségtelenül sok régi szertartás háttérében e princípium alkalmazásának különféle módszerei álltak, amelyek úgy működtek, hogy telepatikus úton jó szándékokat felerősítettek. Ez teljesen hasonló volt ahhoz, ahogyan az ember a vízest használja fel elektromos energia előállítására, hogy az gépeket működtessen az emberi izomerő pótlására.

A régi Indiában a „dévák” kifejezést használták valamennyi erő megjelölésére. Említettem, hogy a Nap jelképezi az istenit, mivel saját fényével ragyog, a Hold pedig az anyagot szimbolizálja, mert csak visszavert fényt sugároz. A felszabadult lények így tehát dévák. Az ember is egy déva belső lényegében, túl a kötöttségén. A Természet dévái, az állandó forma nélküli lények, mint az, amit a tűz szellemének kell neveznem, valamint a viszonylag szabad lények – videha és prakritilaya – széles változata is ilyen kötődésekkel társultak és társulnak az emberhez.

Megpróbáltam ezt a témát érzelmi szempontok nélkül kifejteni, a folyamatok természetét így bemutatva. Egy szentély papja számára így például látható, hogy a „mágia” hatékonysága nem függ saját pillanatnyi erkölcsi állapotától, habár a hitének és a szándékának meg kell lennie. Ez – ahogyan én értelmezem – megfelel azoknak a hiteknek, amit a modern „magas” vagy szertartásos istentiszteleti helyeken éreznek.

Említettem már a hetedik sugárról szóló fejezetben, hogyan egészíti ki természetes módon az emberi erőt a szépség, az mennyire szent a test, az érzések és a gondolkodás felfrissítésében, feltöltésében vagy feltámasztásában, és megfordítva, minden szakértelem a cselekvésben, ami az akarat tudatos vagy öntudatlan felajánlása, hogyan vezet a formában megjelenő szépséghez, ami visszahat ránk a már említett felfrissítő hatásával. A tökéletes lovaglás a legszebb lábakat hozza létre. A kezek jól alkalmazott tevékenysége – nem nehéz szerszámok ügyetlen megmarkolása – hozza létre a legszebb kezeket. Tehát a tökéletes cselekvés – a helyes és megfelelő egyensúllyal – mindenhol a forma szépségét hozza létre, így „virtuóz körforgást” idéz elő a dharma elve az anyagi működésben.

III. RÉSZ

A SUGARAK ISMERETÉNEK NAGY ELŐNYE ÉS VESZÉLYE

„Ó, bölcs ember, oszlasd el azt az elképzelést, hogy a Nem-Szellem az a Szellem” – mondja Shankaracharya. Az Atma a Nem-Szellem végső parabrahmani állapotában; Ishvara vagy a Logosz a Szellem, vagy ahogy az okkultizmus magyarázza: a megnyilvánult élő Szellemek összetett egysége.

A Titkos Tanítás

Habár Ishvara az „Isten” – változatlan a Pralaya mélységes mélységeiben és a Manvantara legerőteljesebb tevékenységében, még rajta is túl van ATMA, akinek sátra az örök MAYA sötétsége.

A Titkos Tanítás

XIX. FEJEZET

SAJÁT SUGARUNK

Ez a sugarakkal kapcsolatos tudás csak azok számára való, akiknek van valamilyen eszményképük, amely ellenállhatatlan varázssal vonzza őket, és így nem tehetnek mást, mint útjukat feléje, életük hajtóereje felé fordítják. Erre nem úgy gondolnak, mint olyan valamire, ami egy hosszú út végén van, hanem amit mindig próbálnak megérezni, kifejezni, vagy teljesíteni. Mások, akik még a test, az érzékek és az elme pillanatnyi kielégítéséért élnek, még mâyâ szolgálói, és csak olyan változékony örömeik vannak, mint amit az állatok élveznek. Ilyen módon ellentét van az eszmények és a vágyak között.

Akinek állandó eszményképe van az úton a valódi élet felé, ami ânanda, boldogság, és ha gyorsan rója az utat, annak még akkor sem csak eszményképe vezérlő csillagára van szüksége, ami az éjszaka sötétjében felette és előtte ragyog, hanem az erkölcsi tisztaság lámpására lábai elé, és erőre végtagjai mozgására. Sőt, még többre: ahhoz, hogy útján a legnagyobb sebességgel haladjon, meg kell határozni, melyik csillag követése a sorsa, és milyen erkölcsi értékkel és erővel kell rendelkeznie, vagyis más szavakkal, meg kell találnia saját sugarát. Természetesen látható, hogy ahol létezik ilyen eszménykép, ott minden lépés a létrán vagy lépcsősoron annak közvetlen kifejeződése. Így az igazság útján minden lépés igazság, a szeretet útján minden lépés szeretet. Ezen az úton nincs utazás, csak erőfeszítés.

Ez csak akkor lehetséges, ha az ember belülről vezeti életét. Az egyik nap két sakkjátékost figyeltem. Az egyik a tábla fölé hajolt aggódó szemekkel, összeráncolt homlokkal, ujjai remegtek, ahogy megtette lépéseit, a másik hátradőlt, nyugodtan tanulmányozta a táblát, és amikor megérintette a bábukat, az természetes, alig észrevehető eleganciával történt. Aki a boldogság felé vezető ösvényen jár, annak fel kell ismernie, hogy az élet is egy ilyen játszma, semmi több. Ez két világ találkozási pontján fekszik. Nevezzük azt a helyet, ahol a külső világgal találkozom, az „én világomnak”. Ez nem a világ egésze, hanem annak csak az a része, amelyben az én játszmám végbemegy, ahol a dolgok az érzékeken keresztül megérintenek és mozgásra bírnak, és amelyeket a gondolataimon keresztül befolyásolok. Sok olyan dolog létezik az időben és a térben, amelyek a jelenlegi játszma folyamán nem érintenek, és sok dolog létezik az erőimmel lehetséges elérhetőségen túl, de egész biztosan létezik egy olyan terület, ami az „én világom”, ami annak mértéke szerint kisebb vagy nagyobb, hogy mennyire léptem ki a világba, és vettem azt kézbe, vagy léptem be az élet játszmaíjába.

Az összes bábu hasznos dolog a táblán – király, vezér, futók, huszárok, bástyák és gyalogok – család, gazdagság, barátok, üzleti kapcsolatok – sőt a test, egészségi állapotával, végtagjai és szervei erejével, érzékszerveivel és agyával, fizikai, érzelmi és mentális szokásaival. A játszma értünk folyik a világunkban, rejtett énünk és a nagyvilág találkozási helyén. Először a helyzetünk biztonságos, de tesszünk egy lépést, hogy megnöveljük vagy élvezzük saját erőnket, és azonnal nyitottá válunk a támadásra. Minden egyes lépésünkre egy válaszlépés következik a világban, ahol a hatás és az ellenhatás elválaszthatatlanok. Jó állások, rossz állások jönnek és mennek, a gyalogokat és a huszárokat leütik, de bennünket nem ütnek le, és megtanuljuk a bábukat csakis a hasznosságuk alapján értékelni, és nyugodtan hagyjuk azokat elveszíteni, ha feláldozásukkal jobb állás érhető el. Futó, bástya és vezér elvesznek, de mi nem. Mi még akkor sem veszünk el, ha maga a király is mattot kap, az a figura, ami az utolsó bábu a táblán. Nincs mit sajnálni, mert ha jól játszottuk a partit, erősebbek leszünk a következő játszma-ra.

Az élet eseményei valójában soha nem érintenek bennünket, csak befolyásolják a világunkat. Aggodalomtól görnyedten, oktalansággal telve úgy látszik, hogy a gyalog vagy a bástya elvesztése azt a bizonyos ént károsítja, de valójában ebből semmi sem érintett bennünket, csak a világunkat. Minden esemény kedvező a higgadt és aktív léleknek. Ülünk egyenesen, dőlünk hátra, és meglátjuk, hogy így van.

Az emberi lélek haladásában vagy fejlődésében öt lépcsőfokot határoznék meg, és e lépcsősor különböző fokain mindenütt találhatók emberek:

1. fok hátradőlés
2. fok egyenesen ülés
3. fok fölegörnyedés
4. fok egyenesen ülés
5. fok hátradőlés

Az első szint a primitív, még fel nem ébredt ember, akár civilizált, akár nem, tunya és közönyös, cselekvésre csak erős sorscsapásokkal készíthető. A második az olyan ember szintje, aki már megtanulta, hogy a világ gyönyörködtető dolgokat tartogat, és tele van irántuk akár egészen a mohóságig fokozódó lelkesedéssel. A harmadik szinten még mindig tele van mohó vággyal, de már tapasztalta, hogy a világ tele van veszélyekkel és kiegyenlítődésekkel, és megvannak a saját meghatározott törvényei, és nagyon szeretné létezésének törekeny hajóját biztonságosan kormányozni az élet zuhatagain keresztül. A negyedik szinten az ember még a játékba belemerülve él, de méltósággal játszik, még akkor is, ha keményen megérez minden győzelmet és vereséget. Az ötödiken viszont úgy játssza a játszmát, mint aki halhatatlan, aki mindenkor tudja és érzi, hogy a nagyobb játszmában, aminek ez a mostani kicsi része, végül is csak nyerhet, mivel állandóan erősebbé növekszik. Megszabadult az aggódástól, az elégedetlenségtől és a haragtól, eltűnt belőle a remény és a félelem, és nem bízza rá magát az események szeszélyére, mint az, aki azt kívánja, hogy ellenfele úgy lépjen, ahogy ő szeretné. Bármilyen történjen, nem veszíti el nyugalmát, azt lehet mondani, hogy hátradőlve játssza a partit, szunnyadó ereje pedig olyan, mint amilyen a tigris ugrása mögött húzódik meg. Amíg a többi ember tapasztalatainak világát két gyakorlati részre osztja fel, „én és a világ”, addig ő három részre, „én”, „az én világom” és „a világ”. Neki nincs semmi félnivalója a világtól, csak sajátmagától, csak képességei használatára kell gondosan vigyáznia, és hogy soha ne hagyja azokat aludni.

Erre a szintre bizonyos mértékig eljutva a kérdés a következő: hogyan tudhatjuk meg, hogy melyik a saját sugarunk? Lehetetlenség bármilyen szabályt megfogalmazni, aminek segítségével ezt felismerhetjük, de vannak bizonyos kérdések, amelyeket feltehetünk magunknak, amik segíthetnek az intuíció bejutását az agyunkba. Lehet, hogy jelenleg erőteljes hajlamunk van a tanulásra, a jótékonyságra, vagy a művészetekre, de lehet, hogy ez csak egy átmeneti időszak, egy környezet által felkeltett érdeklődés.

Először kérdezzük meg magunkat, hogyan szüntette meg a teozófiai tudás lelki szükségletünkől a bénító korlátokat? Hogyan ismertük fel, hogy nem a vakszerencse áldozatai vagyunk ebben a világban, hanem saját sorsunk bírái, mert e sors beteljesítéséhez annyi inkarnációnk lehet, amennyit csak akarunk? Hogyan ismertük fel, hogy egyik inkarnáció sem a végzet kényszere, hanem egy másik lehetőség, egy másik játszma ugyanúgy, ahogyan holnap lesz egy másik lehetőség arra, hogy megtegyük azt, amit ma elmulasztottunk megtenni.

(1) Ez a feltörekvő lélek diadalmas haladására szolgáló végtelen út feltárulásának látszott?

(2) Úgy látszott, hogy megszüntette az akadályokat a sugárzó szív egyetemes kitágulása előtt?

(3) Eltűntette a zűrzavart abból az elméből, amelyik mindent meg akart érteni egy mindent felölelő tervben?

(4) Megmutatta, hogy még az élet legsötétebb pontjain is vannak szellemi célok, és még a tökéletlen dolgok tökéletesítésében is megvan a megfelelő szerepe?

(5-7) Időt és lehetőséget ígért a tudás tökéletesítésére, vagy a mindent legnagyobb mértékben felfoghatóval való kapcsolat végtelen távlatát, vagy egy olyan művészetben való végső tökéletes jártasság bizonyosságát, amelynek tökéletes beteljesítéséhez még egy élet valamennyi energiája is kevés?

Mélyedjünk el hosszasan ezekben a dolgokban, teljesen azon vágyakozás nélkül, hogy ez vagy az a sugár legyen a miénk, és ekkor talán megszólal az intuíció.

Visszatekintve életünkre azt is megkérdezhetjük önmagunktól, hogy milyen hatással voltunk másokra. Ez is mondhat valamit, mivel minden ember azt adja, amije van, semmi mást. A velünk való kapcsolatuk eredményeként erősebbek lettek-e, mint korábban voltak, és képesebbekké váltak-e az élet hányattatásaival szembenézni? Nagyobb érzékenységre tudtuk-e ébreszteni őket az élet iránt, ami áthatja a világot, mint amivel korábban rendelkeztek? Elértük-e náluk, hogy önmagukból kiindulva megértsék a létezés misztériumát? Mindezeket a dolgokat anélkül idéztük-e elő, hogy gondoltunk rá, pusztán csak a jelenlétünkkel? Másfelől hogyan tanított bennünket a világ? Ha világos és határozott leckéket hordozó tapasztalaton keresztül, akkor a múltban valószínűleg előbb cselekedtünk, és csak utána gondolkodtunk, viszont ha a világ gyengéden helyezett eléink saját választásunkra és megfontolásunkra kínált dolgokat, akkor valószínűleg az ellenkezője történt.

Mindenekfelett, mi az, amit mélyen, magunkban legbelül *akarunk*? Tegyük félre vágyainkat, és kérdezzük meg saját magunkat, mi az, amit *tényleg akarunk*, és ne fogadjunk el semmilyen felületes választ, hanem kérdezzük meg saját magunkat, miért pont ezt a választ adtuk, és mi az a mélyebb szükséglet, ami mögötte megbújik. Ha bármelyik sugárhoz vonzódunk vagy idegenkedünk, átmeneti és felületes elképzeléssel vagy ellenszenvvel viseltetünk iránta, ez megzavarja az igazság meglátását. Feltétlenül hajlandónak kell lennünk intuíciónk alapján bármit elfogadni, és sohasem kérdőjelezhetjük meg azt, miközben abban reménykedünk, hogy a válasz ez vagy az lehet.

Még egyszer ismétlem, szűkíthetjük a kérdések körét az elménk három erőjének átgondolásával. Tanácskozásaik során leginkább melyikük javasolja a megoldásokat, és melyikük ösztönzi a többi tevékenységre? A tudás és a képesség megszerzését vajon a szeretet miatt keressük, ami arra készíti bennünket, hogy Istent akarjuk szolgálni, vagy embertársainkat segíteni? Mások társaságát és az élet kínálta lehetőségeket az értelem kedvéért keressük? Vagy az önvaló energiája, akinek – minthogy létezik – teljes életet kell élnie, és ez az, ami az élet zűrzavarába küld bennünket, mert az élet az élet, és azt gazdagon kell élni? Amikor mélyen magunkba nézünk, találunk-e egy hajthatatlan célt, ami állandóan tol előre bennünket? Találunk-e rendíthetetlen szeretetet, ami mindig kész mások életét magához ölelni? Találunk-e szüntelen sóvárgást a makulátlanul tiszta igazságra?

Vizsgáljuk meg ismét magunkat a saját hibáinkon keresztül. Három nagy szellemi törvény van, amelyeket egyetlen igaz ember sem szeghet meg: ébernek és aktívnak kell lennie képességeivel kapcsolatban, becsületesnek kell lennie önmagával és másokkal szemben, és szeretettel telve kell lennie. Ha a legmagasabbat keresi, megbocsáthatatlan és meg nem indokolható, ha bármikor ezen alapelvek egyikét egy másik kedvéért feláldozza (azért mégis megteszi, de egyre ritkábban, ahogy az idő halad) a min-

dennapi élet feladatának küzdelmei közepette. Melyiket áldoztuk fel a múltban? Előfordult, hogy igazságtalanok voltunk, csak hogy kedvesek lehessünk, vagy az igazsághoz való hűség kedvéért fájdalmat okoztunk, vagy hogy valamilyen munka esetében, ami életbe vágóan fontosnak tűnt, annak sikeres megvalósítása közben megengedtünk magunknak némi lazaságot az igazságban és a szeretetben? Az az alapelv, amelyhez tartottuk magunkat, jelezheti a sugarunkat. Melyikre vagyunk leginkább hajlamosak, a büszkeségre, a haragra vagy a félelemre? Mivel – amint már bemutattuk – az első és a hetedik sugárra jellemző leginkább a büszkeségre való hajlam, a második és a hatodik sugárnál a haragra, a harmadik és az ötödik sugárnál pedig a félelemre. Azonban mindez a kérdésfeltevés csak részleges segítség, mert a felismerésnek belülről kell jönnie.

A törekvésben, hogy felismerjük a sugarunkat, az is szükséges, hogy ne hasonlítsuk össze magunkat másokkal. Lehetséges, hogy a felfogó képességünk sokkal gyengébb, mint sok más emberé, akiket ismerünk, mégis lehetséges, hogy ez a legerősebb dolog a jellemünkben, lévén a többi princípium még gyengébb. Az is lehetséges, hogy egy ember sugara a szeretet, mégis erősebb az akarata, mint egy másik emberé, aki pedig az első sugárhoz tartozik. A kérdés nem az, hogy bárki más emberrel összehasonlítva hogyan állunk, hanem az, hogy a saját lelkünkben lévő erőnek melyik princípium a vezére. A tökéletes ember e princípiumok leggyengébbjében is olyan erős, mint a még tökéletlen ember a legerősebbjében, mivel mindegyikükben elérte mindazt, amit lehetséges annak, aki emberi formában él.

Amikor kiválasztottuk vezérlő csillagunkat, a következők lámpásaink lesznek, hogy bevilágítsák az utat lábunk előtt az élet kusza bozótjában, majd pedig azok a képességek következnek, amelyek az utunkon meggyorsítanak:

S U G Á R	CSILLAG	LÁMPÁS	KÉPESSÉG	MUNKA
1	Szabadság	Bátorság	Akarat	Kormányzás
2	Egység	Szeretet	Szeretet	Emberszeretet
3	Megértés	Igazság	Gondolat	Filozófia
4	Harmónia	Bátorság	Képzelet	Magyarázat
5	Igazság	Igazság	Gondolat	Tudomány
6	Jóság	Szeretet	Szeretet	Vallás
7	Szépség	Bátorság	Akarat	Művészet

Olykor tovább bonyolítja a dolgot egy erős második princípium jelenléte a jellemben. Természetesen minden sugárnak megvan a maga hét alosztálya, és azok mindegyikének további hét, de azt nem vesszük figyelembe, mivel egy princípiumon belül az adott princípium tulajdonságai vannak túlsúlyban mindezen árnyalatok felett, ahogyan a sárga szín minden árnyalata is sárga, és a zöld szín valamennyi árnyalata is zöld. Az viszont lehetséges, hogy egy ember vérmérsékletében a második legerősebb princípiumnak saját hangja van, tiszta és erős, és bizonyos életkörülmények között majdnem olyan meghatározó, mint az első. Az alsugár kifejezéshez különféle elképzeléseket kapcsoltak hozzá, de itt csak arra akarom használni, hogy jelezzem, ez a princípium a második legerősebb.

XX. FEJEZET A VESZÉLY NÉLKÜLI HALADÁS

A jelenlegi szinten életünk célja a tudat, vagy még inkább tudati képességeink fejlesztése az emberi tökéletességig, és a sugarakkal kapcsolatos ilyen ismeret ebből a célból kiemelkedően hasznos. Amikor egy ember tudja, melyik az ő sugara, akkor felfedezte legerősebb képességét. Ha használja is ezt a legerősebb képességét, gyorsan halad előre, a körülményektől függően ragyogó vagy katasztrofális eredményekkel. Ez főként a vele járó veszély miatt van így, amit nem lehet könnyedén túlbecsülni, ez a sugarakkal kapcsolatos tudás mindaddig vissza van tartva, amíg azok, akik várhatóan megkapják, sok mindent meg nem tanultak az emberi élet természetéről és a testvériség létezéséről. Ha egy embert betölt egy eszme, ha életét azonosítja azzal, és érzi magában annak erejét, akkor kísértést érez, hogy abba az egyetlen irányba haladjon, ne törődjön gyengeségeivel, és minden ilyen esetben a haladásra való törekvés csaknem biztosan összeomlással végződik.

Azt, hogy ez miként következik be, egy-két egyszerű példa megfelelően szemléltetheti. Ha az igazság az, amit az ember a tudomány sugarán keres, és kevés szeretet vagy áhítat és odaadás van természetben, hamarosan képes lesz nemcsak az állatokkal, de az emberrel is kísérletezni. Vagy ha az ember képes az emberbarátságra, és nagy erővel azt a vonalat követi, de hiányzik belőle mindkét másik fajta intelligencia, esetleg minden szándék nélkül a legbutább dolgokat követheti el az emberiség boldogulásáért való lelkesedésében, akár még forradalmat és vérontást is kirobbantva, ha elég ereje van hozzá.

A sugarakkal kapcsolatos tudás óriási haszna az, hogy meg kell találnunk, és éreznünk kell erőnket, ezután pedig a lehető legnagyobb mértékben alkalmazzunk kell azt, hogy a többi bennünk meglévő tulajdonságot fejlesszük, amelyek viszonylag fogyatékosak.

A *Character Building* [Jellemépítés] című kis könyvem olvasói emlékezni fognak arra, hogy minden erős emberi erkölcsi fogyatékoság jellembeli hiányosságot jelez bizonyos erő társaságában. Egy minden tekintetben gyenge jellemnek nincs ereje semmi jelentőset megtenni, és az ilyen embert gyakran jó embernek tartják, habár nehéz lenne megmondani, mire jó. Ezért ha egy ember úgy érzi, hogy valami pozitív hibája van, nem kell megpróbálnia, hogy elfojtsa erejét, mondván: „Túl sok érzés, vagy túl sok energia, vagy túl sok akarat van bennem”. Mondja inkább: „Óriási akaraterőm van, de emberi érzésekben szegény vagyok, és az akaraterőmet használva kényszerítenem kell magamat arra, hogy elvegyüljek az emberekkel, és gondoljak rájuk, állandóan segítsen őket, amíg emberi érzelmeim egy magasabb szintet nem érnek el”. Ilyen és minden ehhez hasonló esetben az ember sokat nyer, és semmit sem veszít, mivel ugyanúgy fejleszti az akaraterőjét, mintha önző célra használta volna, de ugyanakkor fejleszti a szeretetet is. Természetesen nehéz megváltoztatni az ember mozgató erőit, de aki felismeri, hogy az emberi élet célja nem más, mint a jellemépítés, és aki hisz az újraszületésben, hamarosan azt találja, hogy minden kisebb hajtóerő elenyészik, és ha minden tőle telhetőt megtesz saját magáért, a legjobb és legelőnyösebb kapcsolatba kerül a többi emberrel.

Van egy másik nagyon komoly veszély, hogy az ember esetleg önző célok személyes kielégítésére törekszik. Azt gondolni, hogy itt ilyen dolgot hirdetünk, szomorú félreértés lenne. Az *eszmény* az, nem pedig egy eszményi önvaló, ami hatással van az emberre. Vegyük ennek szemléltetésére egy kémia szakos hallgató példáját. Ő kémiai tudásra szomjazik, nem pedig olyan ego, aki arra vágyik, hogy a kémia professzora legyen, és aki azért tanulja a kémiát, hogy professzor legyen. Vagy vegyünk egy kémia tanárt. Az az eszménye, hogy átadja tudását, nem pedig az, hogy tanárként ragyogó csillag legyen. Az „önmagát a központba állító személyiség” igen nagy hiba. Az embernek meg kell látnia, mi történik a saját elméjében. Teljesen meglátni annyi, mint levetkőzni a hibát, ami azonban gyakran hosszú ideig létezik észrevétlenül, és lerontja az egész erőfeszítést. Azt kérdezhetnénk, hogy vajon az ember sugárba történő besorolása nem vonja-e maga után az ilyen „önmagát a központba állító személyiség” hibáját? Nem. Ez a besorolás csak egy tanulmány, majd pedig az ember életben betöltött helyzetének megértése, a test és az elme minden gyakorlati kérdésének tükrében. Az emberi lény sorsának be-

teljesítését nem segíti elő semmilyen gyakorlati dolog elhanyagolása.

Habár az életben megjelenő hajlamok ilyen osztályozása létezik, senkinek sem szabad azt gondolnia, hogy sugara egyedülálló vagy elkülönülő életet kíván meg tőle, ami célszerűtlen élet lenne, és ha azt teljesen végigvinné, pszichológiai öngyilkossággal érne fel. Nem elkülönülten élünk.

A sugarak nem külön létrák, amelyeken az emberek egymástól elválasztva kapaszkodnak fel. Együtt alkotnak egy szervezetet. Így egy adott sugárhoz tartozó ember lehet hű saját magához, használva saját képességeit, nem saját becsvágyai kielégítése céljából dolgozva, hanem olyan tisztességesen együtt élve másokkal, amennyire csak lehetséges, és nyitottan arra, hogy a karmán keresztül kapjon kiigazítást. Ahogyan a szem a kéz és a láb kedvéért dolgozik, a láb pedig viszi a kezet és a szemet, ugyanúgy építhet akár a tudós, a mérnök, akár az építész templomot a vallásos híveknek, vagy egy művész megtervezheti és berendezheti a filozófus dolgozószobáját vagy kertjét.

A haladásnak ezen a tökéletes tudat felé vezető ösvényén nem szükséges, hogy az ember mind a hét sugárra figyelmet fordítson, és megkísérelje magát mindegyikben tökéletesíteni. Viszont törekednie kell arra, hogy tökéletesítse magát háromban: egyik az akaraterő, másik a szeretet, harmadik pedig a gondolkodás kifejezése.

Így, ha valaki jó filozófus, nem szükséges amiatt aggódnia, hogy tapasztalt legyen a tudományokban, vagy ha erősen kötődik a hetedik sugár művészeteihez, nem kell különösebben nyugtalanodnia az első sugár munkája miatt. Viszont pontosan emiatt az, akinek legerősebb princípiuma a negyedik, átgondolhatja, hogy a fogyatékosága inkább a másodikban vagy a hatodikban, illetve a harmadikban vagy az ötödikben van, mint az elsőben vagy a hetedikben, mivel erős hasonlóság van az első, a negyedik és a hetedik sugár között, ahogyan a második és a hatodik, valamint a harmadik és az ötödik között is.

Ajánlatos azonban minden esetben, hogy az önképzés három kiválasztott irányvonalából legalább az egyik az elsőtől harmadikig terjedő sugárcsoporton belül legyen, egy másik pedig az ötödiktől a hetedikig terjedőben. Ez tökéletesebb egyensúlyt teremt a jellemben, és megóvjá a jelöltet attól, hogy túlságosan távol tartsa magát a világtól, vagy túlságosan belemerüljön abba.

Beszéltem már az ember második legerősebb princípiumáról, mint az alsugaráról. Ha ez a másodlagos jellemvonása történetesen ugyanabba a csoportba tartozik, mint a sugara, például a sugara a második, alsugara a harmadik, vagy sugara az ötödik és alsugara a hetedik, ez is hajlamosít egy kiegyensúlyozatlan jellem kialakulására. Ebben az esetben erőteljesen ajánlatos, hogy az ember harmadik tulajdonságként, amin dolgozik, a másik csoportból válasszon egyet, és sugarának minden erejét annak fejlesztésére összpontosítsa.

Az embernek, amikor kiválasztja képzése három irányvonalát, nem szabad erőszakot alkalmaznia részrehajlásaival szemben. Sugara tulajdonságának kellene az első választásnak lennie, második valószínűleg az lesz, amit alsugárnak, erőben a második princípiumnak neveztem, ezután pedig azt kell választania, amit legjobban szeret a maradékból, feltéve, ha alkalmazza az általam leírt szabályt. Ezután nem kell félnie, hogy a számára elérhető leggyorsabb fejlődést éri-e el, mindig figyelembe véve, hogy a harmadik választás a leggyengébb pont, és hogy a legerősebb képességét annak fejlesztésére használja fel.

Ahhoz, hogy a leggyorsabb haladást érhessük el, meg kell értenünk a két nagy törvényt is, amelyek állandóan előbbre lendítik azt. Éppen úgy, ahogyan két végső princípium van a megismerés világában – a nagy aktív princípium, Vishnu és a nagy passzív princípium, Brahmâ –, ugyanígy két nagy törvény van, amit dharmának és karmának nevezünk, és amelyek e két princípiumhoz tartoznak. Mindkét törvény a tudat fejlődése érdekében működik.

A karma törvényére gyakran úgy tekintenek, mint ami büntetést oszt azokra, akik fájdalmat vagy nehézségeket okoztak másoknak, de nem ez írja le igazi természetét. Valójában ez a dolgok harmóniájában lévő rend, aminek segítségével az ember kívülről tanulja meg azt, amit el mulaszt megtanulni tudata erőinek alkalmazásával. A Természet a maga módján ragaszkodik ahhoz, hogy az ember teljesítse

kötelezettségeit, amelyeket képességei fejlesztése során eddig megszerzett. Vissza szeretnék térni a sakkjátszma hasonlatomhoz. Megtettünk néhány lépést, és megszerztünk egy bizonyos állást, és a tisztességes játékban nem tagadhatjuk meg ellenfelünktől, hogy tegyen egy következő lépést, csak azért, mert a játszma nem a tetszésünk szerint alakul, vagy mert álmosnak érezzük magunkat, és fel akarjuk adni. Nem lehetünk passzívok, hanem büntetés terhe mellett folytatnunk kell az élet játszmáját, amelynek játékvezetője nem tűr el a mi oldalunkon tisztességtelen lazaságot. A világ bünteti a tétlenséget, az önzést és a gondolatnélküliséget, és az ártatlanság semmilyen szintje nem menti meg az embert attól, hogy egy jármű elgázolja, ha ragaszkodik ahhoz, hogy becsukott szemmel menjen át a londoni Piccadilly téren vagy New Yorkban az Ötödik Sugárúton. Ez ehhez az anyagi világhoz való viszonyunk törvénye, és ez pontosan ugyanaz, mint ha a kezünket a tűzbe tesszük és ott megég, ahelyett, hogy körültekintőbb módon az értelmünket használnánk a tűz természetének megvizsgálására. Nem lehetséges tehát passzivitás, ezen az ösvényen minden jelöltnek késznek kell lenni figyelmet fordítania arra, amit a világ kifejezetten eléje tár, és hinnie kell abban, hogy az külön neki szánt leckét tartalmaz, és arra az ő további növekedéséhez van szükség. Vagy egy tevékeny, önzetlen és gondolkodó életben – azokat önként felhasználva – fejleszti akarati, szeretet- és gondolati erőit, vagy pedig kívülről érkező kényszer, és szükség esetén fájdalom útján kapja a tanítást. Jól fejezte ki Emerson:

*Minden nap egy hajót hoz,
Minden hajó hoz egy szót,
Jót nekik, kik nem félnek,
Nyílt tenger felé néznek, biztosak lévén abban,
Hogy a szó, amit a hajó hoz,
Az a szó, amit hallani kívántak.*

Ennek a törvénynek az is része, hogy az ember olyan sebet vagy jutalmat fog kapni, amelyet ő adott másoknak, de ez sem büntetés, hanem tisztán oktatás. Az az ember, aki képes volt szándékosan bántani mást, érzéketlen a másik érzéseire, jóllétére, és minthogy ilyen érzéketlen, erőteljes tapasztalásra van szüksége, hogy érzővé váljon. Vagy lehetséges, hogy meggondolatlanul ostoba volt, és még egyszer határozott tapasztalatra van szüksége, hogy figyelmessé váljon.

Kevés olyan ember van, aki e lecke nélkül megbánja butaságát. „Ha csak fele olyan buzgósággal szolgáltam volna Istenemet, mint ahogy királyomat szolgáltam, Ő nem hagyott volna öregségemben ellenségeim számára mezítelenül” – mondta Wolsey, és az ő tanulási módszere egészen jellemző példa. A bíboros nemcsak szenvedett a korábban másoknak okozott korbácsütések miatt, hanem mialatt ezt tette, futó képet is nyert a bölcsességről, megpillantotta, ami kívánatos dolog volt az életben. Kétség sem fért ahhoz, hogy ezt addig nem láthatta meg, amíg a világ keményen le nem sújtott rá, ez az élet rendje. Valójában a testetöltés célja nem az, hogy a már megszerzett képességeket élvezzük, hanem hogy fejlesszük azokat, ahol fogyatékoságok vannak, a karma törvénye pedig mindig serényen hozza eléink azokat a külső körülményeket, amelyek a legmegfelelőbbben állítják helyre a jellem egyensúlyát. Amikor megakadályozza, hogy azt tegyük, amit azért akarunk megtenni, mert könnyen és jól tudjuk csinálni, akkor nem az ellenségünk, hanem olyan barát, aki megmutatja a növekedés helyes ösvényét.

A lehető legnagyobb haladás elérése érdekében az embernek nemcsak hajlandónak kell lennie úgy elfogadni a játszmát, ahogyan az élet sakktabláján találja, és nemcsak késznek kell lennie lejátszani azt a legvégéig, bármilyen bábuk bármilyen állásban is legyenek azon, hanem örömteli elfogadással és a legőszintébb együttműködéssel kell azt tennie, nem kívánva azt, hogy egy másik ember játszmája legyen az övé. „Minden egyes ember eléri a tökéletességet – mondja a *Gítá* –, ha saját karmájának hajlandó eleget tenni.”

A másik törvény, a dharma, a tudat fejlődése, és valójában nincs is más fejlődés, mivel a természet formái pusztán a kibontakozó tudat köré épülnek. Egy ember dharmája a tudati fejlődés létráján elfoglalt helyzete, és ennek a törvénynek a legfontosabb része, hogy a szeretet, az akarat és a gondolat erői

használatuk révén növekednek, nem másként. Ezért bölcs dolog, ha az ember használja az erőit, még ha jelentéktelenek is, ahelyett, hogy meghátrálna alkalmazásuktól, mert azok nem érnek fel mások színvonalára, akiket csodál. Sem azzal nem fog növekedni, hogy várakozik, sem azzal, ha megpróbál olyan feladatot végrehajtani, amelyhez erői még nem alkalmasak. Hallgassuk meg ismét a *Bhagavad Gítá*-t: „Jobb az embernek saját kötelességét teljesítenie, habár szűkös érdemekkel jár is, mint jól végezni a másokét. Aki saját természetében rejlő kötelességét teljesíti, az bűnbe nem esik.”¹¹

A karma törvényének egyik jellegzetessége – az ember viszonya a körülötte levő világhoz –, hogy amikor a sugarak egyikének tevékenységét gyakorolja, egyúttal fejleszti az annak megfelelő sugár minőségét is. Az, aki bármilyen fajta művészként a szépség gyakorlásához vonzódik, egyúttal az akaratot és az önuralmat is fejleszti, amik az első sugarat jellemzik. Az, aki az áhítat, az odaadás ösvényét, mondjuk Krisztust követi, az emberi testvériség egyre szélesedő területeire fog eljutni. Az, aki tudósként az igazságra törekszik, egyfajta filozófussá is fog válni. Az, aki a lehető legjobb képességeivel beleveti magát a munkába, hogy úgy mondjam, akarattal a háta mögött dolgozik, a szépség területén megjelenő tapasztalathoz és érdeklődéshez jut, mivel – amint már említettem – a tevékenységben benne levő képesség mindig szép, mint ahogyan a szépség oka is ez. Aki az emberi testvériség érzéseit követi, kezdheti a bajtársiasság érzéseivel, de azzal fejezi be, hogy ezekhez hozzáteszi a másokban felfedezett kiválóság vonásainak megbecsülését, amelyek kiváltják csodálatát. A filozófus pedig, aki az ember világhoz való kapcsolatának megértését keresi, a tudomány birodalmában találja magát.

Ez a nemzetek fejlődésében is látható. Jelenlegi alfajunk tudományos hajlama állandóan a filozófia és a magasabb elme fejlődése felé törekszik, és ez már szemmel látható Amerikában, ahol az emberek imádják a bőkezűséget és a jólétet, és korlátlanul csodálnak mindent, ami nagyszerű. A hatodik alfaj elméje már annyira érzékeli a testvériség nagy érzését, mint talán sehol máshol a világon. Amikor majd a testvériség saját útján járva, e faj még távoli érettsége korában érvényesül a világhoz – ahogyan a tudomány is nagy sikereket aratott, és az ötödik alfajban áthatotta a mindennapi élet minden kis részletét –, megjósolható, hogy mindez majd elenyészik, mivel az emberek teendője a hetedikben az lesz, hogy az életet annak minden területén és minden módon megszépítsék, és ennek során majd elérjék az akarat hatalmas erejét, a külső szabadság élvezetét, ami majd lehetővé teszi a felvilágosult anarchiát, ami lehetetlen mindaddig, ameddig a testvériség be nem töltötte szerepét.

---

¹¹ Bhagavad Gítá, XVIII. párbeszéd, 47.

XXI. FEJEZET AZ ÖNMEGVALÓSÍTÁS SZINTJEI

„Pontos és jellemző ránk – mondta Emerson – a Szfinxről szóló régi mese, akiről azt mesélték, hogy ült az út mentén, és talalós kérdéseket tett fel minden utazónak. Ha az utazó nem tudott válaszolni, élve lenyelte. Mi az életünk, ha nem gyors szárnyú tények és események szüntelen repülése? Nagyszerű változatosságban jönnek ezek a fordulatok, és valamennyi kérdéseket tesz fel az emberi szellemnek. Azok az emberek, akik nem tudják kiváló bölcsességgel megválaszolni az idő ezen eseményeit vagy kérdéseit, szolgálják azokat. A körülmények hátráltatják őket, zsarnokoskodnak felettük, és a megszokás, az *érzések* emberévé teszik őket, akikben a körülményeknek való engedelmesség a szó szoros értelmében kioltja a fény minden szikráját, amitől az ember valódi ember lesz. Azonban ha az ember hűséges jobbak ösztöneihez és megérzéseikhez, és visszautasítja a körülmények uralmát, mint az, aki egy magasabb fajba lép át, ha lélekben szilárd marad, és megtalálja az alapelveket, akkor a körülmények megfelelően és finoman helyükre kerülnek, felismerik urukat, és a leghitványabbjuk is őt magasztatja”.

Ez jelzi – amint az előbb említettem –, hogy az ember a tudathoz tartozik, és ha határozottan kiáll mellette, nem kell félnie semmitől, és minden rendben lesz vele. Viszont fontos annak megértése, hogy amit az ember általában önmagáról gondol, az a valóságban csak a külső világ egy része. Elemezzük az embert, és nézzük meg közelebbről!

Először is, van az anyagi testek sorozata – a fizikai test, a finomabb síkokon található társaival. Ez korlátozott eszközt biztosít a tudat számára, és a benne való megtestesülés határozottan egy koncentrációs folyamat. A test egyfajta fényképezőgép, egy fekete doboz. Elzár bennünket a világtól. Nem úgy mutatja be nekünk a világot, mint ahogy általában feltételezzük, viszont a testben levő érzékszervek a test elhomályosító működésének bizonyos mértékű mérséklését szolgálják. Beengednek egy kis fényt a külvilágból a tudatba, ennél fogva az elme képernyőjén nagyon tiszta kép jelenik meg. A látás a tudathoz tartozik, sohasem a dobozhoz, ez a tudat pedig nyitott a világra, és képes az egészet meglátni, kivéve, amikor belép ebbe a kamerába, és ekkor figyelmének legnagyobb részét egyetlen kicsiny fénysugárra koncentrálja. De a világra nyitott tudatnak a legbizonytalanabb és leghatározatlanabb érzése van minderről. Ez egy rendkívül fejletlen, határozatlan elme, de tiszta és ragyogó részek találhatók benne, amelyek nagyszerű és élénk tapasztalatokból erednek, amelyeket a test fényképezőgépén keresztül szerzett.

Ennek természetes következménye, hogy a testben levő ember *egyik dologgal a másik után* foglalkozik, egyáltalán nem fejlődik abban a testben, és a test sem fejlődik, hanem változások sorozatán megy át, mint az év évszakai, mindig veszít is, nyer is. Nem arról van szó, hogy a középkorú ember tökéletes, a gyermek és az öreg ember pedig tökéletlen. A gyermeknek és az aggastyánnak megvan a saját tökéletessége, ami az érett emberben nincs meg. Ez hasonlít az iskolás gyermek tapasztalatára is, aki a nap folyamán fél tucat leckét old meg különféle tantárgyakból, különböző tanárokkal, különféle termekben. Igaz, hogy azokba a termekbe holnap is bemegy a gyermek, és mindegyikükben többet tanul, mint amit az előző nap tudott, mivel a tudás birodalmában „akinek több van, annak adatik”, és az elme ereje napról napra növekszik. Ugyancsak igaz az is, hogy mindegyik jövőbeni testetöltésben, minthogy mindegyikünk áthalad az élet évszakai, jobban fogunk boldogulni, és gazdagabbak leszünk tudati szinten. Majd pedig, ahogy ez a gazdagodás folytatódik, lehetségessé válik, hogy a testek érzékszervei a maguk területén megerősödjenek, ahogyan az egyre erősebbé váló tudat képes jobban megtartani a dolgokat, amíg végül a maga tökéletességében meg tud állni, nyitottan az egész világra, szem nélkül látva és fül nélkül hallva.

Addig a nagyszerű napig azonban minden testet öltött embernek meg kell békélnie sorsával, azzal, hogy számára, mint testben lévő személy számára nincs fejlődés, és nem közelít a tökéletességhez. Amíg egy dolgot most egy osztályban megtanul és annak teljes figyelmet szentel, addig az, amit egy órával ezelőtt egy másik osztályban megtanult, nagymértékben elhomályosul. Az a feladata, hogy órá-

ról órára éljen, mindegyiket a lehető legjobban hasznosítva. Testet öltésének célja az, hogy valami újat szerezzen meg, ehhez érzékeinek, érzéseinek, gondolatainak egész figyelme adott, és az önmagából így elfoglalt részt világosan úgy látja és érzi, mint egy dolgot a többi között. Ebben van a jelen pillanat értéke, a jelenlegi tapasztalás. Minden előny az eredeti erő jelenlétének ebben a pillanatban történő megvalósításából származik.

Elemzésünk második pontja a személyiség. Ez nem a testek összessége, hanem az a valami, ami azokkal együtt nő fel. A kisgyermeknek, habár érez, sőt még gondolkodik és akar is a testen keresztül, először nincs „személyisége”, hanem lépésről lépésre a harmadik személybe sodródik bele, azt gondolja „ez vagyok én”, és ahogy telnek az évek, a test pedig felnő, az válik nagyon határozott elme-lénnyé. A fizikai test bizonyos módon megedződik, és felvesz egy csomó szokást, amihez érzelmi és mentális szokások is járulnak, és mindez egy határozott személyiséget hoz létre, amelyik meghatározott módon reagál a világra. Ez a személyiség nem maga az ember, hanem egy elme-eszköz, amelyik azt gondolja, hogy ő a valódi ember. Az igazi embert úgy leköti az a szerep, amelyet az élet színpadán, inkarnáció-összpontosításának kicsiny terén játszik, nem ér rá felismerni, hogy ez valójában nem ő, nem ér rá megszerezni az akarat azon megismerését, ami az utolsó lépés az önismerethez. Egy kevés tanulmányozás és belső megfigyelés feltárja számunkra, hogy a mentális értékeléssel (a tanulmányozás szokásos módszerével) nem ismerjük meg magunkat. Inkább másokon keresztül találjuk meg önmagunkat (ez a szeretet módszere, az önismeret második lépése), sőt még inkább jellemünkkel és élet-akarásunk vezetésével (a harmadik lépéssel), ami tartalmazza az „indítékot” a „koncentráció tevékenységéhez”, ami létrehozta a kamera-folyamat vagy „inkarnáció” jelenlegi részét.

A személyiséget úgy ismerjük, vagy kellene ismernünk, mint egy eszközt, ami finom, jó, erős, tiszta, határozott és hasznos, különösképpen valamilyen meghatározott életpálya esetében, amelyen keresztül határozott és értékes tapasztalat szerezhető. Olyan eszköznek kell lennie, amelyen keresztül maga az ember gondolkodni, szeretni és akarni tud, nemcsak külső dolgokra való válaszadás szokásának egy rendszere, hanem ami belül is megnyílik az ember számára.

Hadd szemléltessem ezt a dolgot. Ha egy ember jó író vagy teniszjátékos a jobb kezével, kényszerítheti magát, hogy megtanuljon ugyanolyan jól írni és játszani a bal kezével is. Tudjuk, hogy ez sokféle módon lenne előnyös a számára, ha pedig el tudnánk képzelni egy olyan embert, aki mérhetetlen hosszú ideig élne egy testben, azt kellene mondanunk, hogy az ilyen teljesítmények tökéletesedésének részeként megérnék a fáradságot. Mialatt használni tanulná a bal kezét, gyakorolná az összpontosítást, a lemondást valamiről, miközben valami máson dolgozik. Ilyen az út a testetöltésben: a valódi ember a jobbkezes, ügyes játékos, de a személynek meg kell tanulnia hasznosítani minden idejét, nem töltheti idejét annak élvezetével és fitogtatásával, amit már korábban elért, meg kell engednie, hogy a benne levő ember új képesség megszerzésére használja őt fel. Ilyen körülmények között bármilyen személyes becsvágy (szanszkritül sankalpa) azzal jár, hogy kevesebb figyelmet szentel a valódi embernek.

Ha a személyiség azt választja, hogy a „belső” ember munkáját végezve pillanatról pillanatra él, és annak eszméiért él, akkor ő a valódi ember, ha viszont olyan valakinek képzeletét magát, aki a saját feje után megy, és az az elképzelése alakul ki, hogy többé válik, akkor szenvedésre ítéli önmagát. Nem lehet semmilyen téren mohó, még a tudás terén sem. Bolíviában a bennszülött és a félvér asszonyok társadalmi helyzetüket és elért gazdagságukat azzal mutatják ki, hogy annyi szoknyát viselnek egyszerre, amennyit csak tudnak. Pompás alakjuk nem teszi őket kívánatosná, és nem vonzza a nézőközönséget. Ugyanez igaz a személyiségre, aki megpróbál sétáló enciklopédiává válni. Amire a személyiségnek szüksége van, az annyi gazdagság és tudás, ami lehetővé teszi, hogy elvégezze azt a munkafélét, amire a világba érkezett, amikor pedig olyan személyiségekkel találkozunk, akik ennél többet feltételeznek magukról, jusson eszünkbe a bolíviai asszonyok sok szoknyája. Amit az ember egy szép kutyában vagy macskában, lóban vagy más teremtményben meglát, az a személyiség számára valamilyen eszménykép – kinövés és díszítések nélkül, amelyeknek másutt helyük lehet és amelyek valóban szépek lehetnek.

Elemzésünk harmadik pontját úgy lehetne leírni, mint ön-személyiség. Ha az emberben lévő tudat alámerül a személyiségbe, azt gondolva, hogy „én ez vagyok”, minden mást kizárva, akkor a személyiség bitorolja a belső önvaló trónját, akkor az életet annak meghosszabbításáért, fizikai, érzelmi és mentális kényelméért és becsvágyaiért éli. Akkor az eszmények embere, a valódi ember sóvárog az inkarnáció hátralevő részében. A személyiség jó dolog, de az ön-személyiség a legnagyobb átok.

Elemzésünk negyedik pontja a tudatos ember, akinek igazi hajtóereje az életben az egyik sugáron való tevékenységekben rejlik, amit az eszmények egyikének megtapasztalásaként írtam le. Amennyire képes lerombolni az ön-személyiséget, miközben megtartja az erős személyiségét, annyira lesz gyümölcsöző a testetöltése. Minden ember ellenőrizheti saját magát. Amíg tele van eszményképekkel, minden rendben van, de amikor ön-személyiségbe esik, akkor elveszett. Próbára téve magát, az ember nemcsak arról kérdezze meg önmagát, hogy mi tölti be elméjét a gondolkodás közben, hanem még arról is, hogy mi tölti be akkor, amikor nem gondolkodik. Fáradtságos gyakorlással és öntisztítással képes lesz olyan fontos érzelmi és gondolkodási szokásokat létrehozni a személyiségében, hogy pihenése közben inkább befelé nyílik, mint kifelé, eszmények, és nem pusztán személyes dolgok iránt válik érdeklődővé.

A névmás, ami most az emberre vonatkozik, az „én”. Nem lehet úgy gondolni rá, mint bármilyen objektív dologra, a megismeréséhez mint az életre kell gondolni rá, akárhogy is gondol ő vagy más önmagára. Semmilyen más módon nem ismerhető meg. Itt van az, amit meg kell találnunk a személyiség munkálkodásának együttes gyümölcszeként. Itt van valami, ami erőben kibontakozik, úgy hogy egy testet-öltésben kézben tud tartani egy maroknyit (akaratból, szeretetből, gondolatból), és egy létfolyamatban ki tud fejezni számos dolgot, amelyekre egytől egyig egy előző inkarnáció során nehézségek árán tett szert. Ez az „én” ugyanaz a tudat marad az összes anyagi változáson keresztül. Egy anyagi dolog nem tud megváltozni, és mégis ugyanannak megmaradni a térbeli korlátja miatt. De ez a tudatos „én” meg tud maradni így a változások sorozatán át, amelyekben gondolkodásunk, érzésünk és akaratunk egyre nagyobb területhez jut, és állandóan egyre nagyobb részt ért meg az anyagi világból.

Másfelől viszont ez a tudat nem az „Én”. Az Én-nek meg kell tanulnia megismerni az „ént”, a sok „én” egyikét, amelyek részei a nagy tevékeny alapelvnek. Az én-en túl van az Én, az adhyâtmâ, és az Én az, aki engem a tudat időbeni összes mozgásán keresztül mindig Shivâ-val tesz eggyé. Ne úgy gondoljunk jelenlegi tudatunkra, hogy ez az igazi életünk, az csak korlátozás, csak elme-test, az Én pedig azon túl van. Ezért mondta néhány régi filozófus, hogy Én és Isten egy és ugyanaz, sőt, azt is mondták: „Neti, neti”, azaz „nem így, nem így”, valahányszor valaki azt javasolta, hogy írják le Istent vagy az Ént anyagi fogalmakkal, vagy akár tudati fogalmakkal. Még az az ember is, aki nem különbözteti meg testét a tudatától, az is tudatos, ugyanígy az is az, aki nem tudja, hogy tudja, hogy az Én mindig Én, még a tudatosság közepette is, amit helytelenül gondol önvalónak. Ez az az Én, aki valamennyi korszakon át ugyanaz, aki megtalálható a változó tudatban. Ennek az Én-nek lenni tudat nélkül (annak, aki még nem Mahâtmâ) igazi alvó állapot, az a mély alvás, amiből örömtelien, a boldogság megmagyarázhatatlan megtapasztalásával kerül ki az ember. Azonban, ami másoknak alvás, az a Mahâtmâ-nak ébredés.

Némi halvány sejtéshez juthat erről az Én-ről minden gondolkodó ember, ha a következőkről medítál. Amikor saját és mások testét vesszük szemügyre, mindegyikről úgy beszélhetünk, hogy „az”. Amikor a másik emberben lévő tudatot szemléljük, azt „ő”-nek hívjuk, de amikor saját magunk tudatára tekintünk, akkor „Én”-nek nevezzük. Miért adunk kétféle nevet ugyanannak a valaminek? Vannak, akik elkövetik azt a hibát, hogy azt gondolják, „Én”-t kell mondaniuk egy másik ember tudatának leírásakor. Ez a magasabb önvaló illúziója. Meg kell tanulnunk „én”-nek nevezni a saját magunkban lévő tudatot, ahogyan tesszük azt, amikor másokra tekintünk. Ekkor az „Én” megmarad tisztának a duális világgal való kapcsolatban, az ember pedig Mahâtmâ-vá lesz. Ez volt az, ahogyan Shri Shankarâchârya használta az „én”-t Gautama Buddhára.

Akinek volt valami sejtése erről az igazságról, vagy felismerte azt, visszanezve emberi pályafutására, azt látja, hogy a személyiség és a test része volt az anyagi világnak. Része voltunk a tudati világnak, darabkája valaminek, ami nem a tényleges önvalónk. Itt lehetett megtalálni mindannak a vetésnek az aratását, ami a személyiség korlátai között történt. Minden új teljesítmény tudatbővülést eredményezett, és így ez a tudat az egyetemes tudat magasabban képzett részévé vált, mint korábban volt. Ebben Vishnu egy része voltunk, amint a személyiségben Brahmâ egy része. Ez még egyáltalán nem a végső állapot, akármilyen nagymértékben is tágult a tudatunk.

Mind a hét sugáron a tudat végül kiterjedhet a Brahmâ világában szerzett tapasztalatok eredményeként, már amennyire Vishnu immanenciája (benne rejlése) kiterjed abban a világban, mâyâ szíves szolgálatainak következtében. Valamennyi vetés és aratás, ami a testetöltések során át történt, ezen a területen belül található meg. Ez folytatódik mindaddig, amíg a személyiség viszonya a körülötte levő világhoz nem lesz harmonikus, amíg meg nem jelenik a képesség, hogy az ember megértse a dolgokat és foglalkozzon azokkal a saját területén belül, amíg nincs meg benne a szeretet és a testvériség más életekkel kapcsolatban, amelyekkel érintkezett, és amíg nem válaszol az élni akarásban rejlő impulzusokra, ami egyfajta akarat, hogy a részeket mozgásba hozza, és hogy ne a primitív öröm és fájdalom szükségletei szerint éljen. Az öröm a mértéktartás és a rend jele, és akkor a legjobb, amikor mértékletes, és a rend közepette érezzük. A fájdalom ugyanaz a dolog túlzásba vite, vagy nem helyén valóan. Az öröm és a fájdalom olyan, mint egy kétvégű bot – a középső rész az öröm, és mindkét véglet a fájdalom. Ha nem ezek mozgatnak bennünket, hanem a megértés, a szeretet és a törvény, vagy a rend vagy a helyesség, ez azt jelenti, hogy az elme eljutott az érettségig. Ahogyan a cselekvések köre viszonylagos, úgy a kifejelettségé is az. Ez nem nagy vagy terjedelmes. Elérését a minőség és nem a mennyiség alapján ismerjük fel. Az ember ezt a kifejelettséget saját irányvonalán éri el. Azután az elme időnként abban találja meg magát, hogy felülről árasztja ki sugarait. Most már szolgáló, nem pedig uralkodó. Egy filozófus írta a felvilágosodásról, ami hozzá, mint egy belül levő bölcs látnoktól érkezett, mondván: „Sohasem tanítottam azt, amit ez nekem tanít. Csak akkor cselekszem helyesen, amikor engedelmeskedem”. Ezt minden dologban teljesen biztosnak találta. Felismerte, hogy ez egy belső fény, nem képesség, és úgy érezte, hogy jelenléte békét, hitet és erőt áraszt minden képességbe. Semmiről nem mondható el, hogy megfelelően leírhatná, mivel ez valami új, legalábbis újonnan tapasztalt és elfogadott. Csak jelképesen tudunk róla beszélni, és azt mondhatjuk, hogy a test és az elme, a megtestesülés Brahmâ-ja és Vishnu-ja magukra találtak Shiva jelenlétében, a fényoszlopban. A kettő elvégezte együttes munkáját, és az ígéret beteljesült. Nevezzük szabadságnak, függetlenségnek, egységnek, Nirvana-nak, az Úr örömének, vagy az eszmény látszólagos ellentmondása szívének. Ami azt mondja bennünk: „Én”, és nem nevezi meg magát, elérkezett sajátjába. Ahogy Buddha tanította:

*Ha valakik azt tanítják,
a NIRVÁNA a 'megszűnni',
Mondd, hogy hazudnak
Ha valakik azt tanítják,
a NIRVÁNA az 'élni',
Mondd, hogy tévednek, nem ismervén sem ezt,
Sem azt, hogy milyen fény ragyog
törött lámpásaikon túl,
Sem az élettelen, időtlen mennyei boldogságot.*